

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การประเมินมูลค่าแหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษาเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

Valuation of Tourism Area: A Case Study of Koh Samed, Changwat Rayong

โดย

นางสาวธนา รัตน์ประโคน

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

พ.ศ. 2549

ISBN 974-16-2309-7

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)
ปริญญา

.....
เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ
สาขา

.....
บัณฑิตศึกษาสถาน
คณะ

เรื่อง การประเมินมูลค่าแหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษาเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

Valuation of Tourism Area: A Case Study of Koh Samed, Changwat Rayong

นามผู้วิจัย นางสาวธนา รัตน์ประโคน

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์บรรลพ พุฒิกิจ, M.S.)
กรรมการ
(อาจารย์พิษณุวัฒน์ ทวีวัฒน์, D.A.)
ประธานสาขาวิชา
(รองศาสตราจารย์ศรีอัม สมบูรณ์ทรัพย์, วท.ม.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

.....
(รองศาสตราจารย์วินัย อากงหาญ, M.A.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 5 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2549

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์บรรลุ พุฒิกุล ประธานกรรมการ, อาจารย์ พิษณุวัฒน์ ทวีวัฒน์ กรรมการสาขาวิชาเอก, รองศาสตราจารย์ศรีอร สมบูรณ์ทรัพย์ ประธานสาขาวิชา และอาจารย์นาวิน มีนะกรรม ผู้แทนบัณฑิต ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่ออู๋คร รัตน์ประโคน และคุณแม่สัมฤทธิ์ รัตน์ประโคน ที่อบรมเลี้ยงดูสั่งสอนมาจนวันนี้ และคอยสนับสนุนให้กำลังใจมาโดยตลอด จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มออกมาได้

ขอขอบคุณ อาจารย์เรณูกา รัชโน ที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ และขอบคุณเพื่อนๆ สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอดในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ธนา รัตน์ประโคน

พฤษภาคม 2549

ธนา รัตน์ประโคน 2549: การประเมินมูลค่าแหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษาเกาะเสม็ด,
จังหวัดระยอง ปริญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ) สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ
บัณฑิตศึกษาสถาน ประชานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์บรรลพ พุฒิกุล, M.S.

111 หน้า

ISBN 974-16-2309-7

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประเมินมูลค่าประโยชน์ของพื้นที่แหล่ง
ท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ข้อมูลที่ทำการศึกษารวบรวมโดยสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวจาก
การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวนทั้งหมด 309 ราย เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 252 ราย
นักท่องเที่ยวต่างชาติ 57 ราย ซึ่งนำมาใช้ในการวิเคราะห์ โดยประยุกต์วิธีต้นทุนการเดินทาง
ระดับเขตมาใช้ในการประเมินมูลค่าพื้นที่ที่ทำการศึกษา

ผลการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวไทย ปรากฏว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ
เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด มี 2 ปัจจัย คือ ระดับรายได้ รองลงมาคือค่าใช้จ่ายในการเดินทาง
มูลค่าประโยชน์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีมูลค่าระหว่าง 700,021,708 และ 941,045,616 บาท
ต่อปี และส่วนของนักท่องเที่ยวต่างชาติมีมูลค่าระหว่าง 241,019,767 และ 437,148,804 บาท
ต่อปี ดังนั้น มูลค่าประโยชน์รวมของแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 อยู่ในช่วงระหว่าง
941.041 ถึง 1,378.194 ล้านบาทต่อปี ส่วนความคิดเห็นและความต้องการนั้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่
ต้องการให้พื้นที่ธรรมชาติเกาะเสม็ดคงอยู่ต่อไป และมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่
จำเป็นเท่านั้น และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการให้มีการบริการที่ดีกว่านี้

หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสนใจปรับปรุงการบริการพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก
เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวรวมทั้งการฟื้นฟูและการอนุรักษ์พื้นที่ เพื่อความ
คงอยู่ที่ยั่งยืนของธรรมชาติ

ลายมือชื่อนิติกร

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

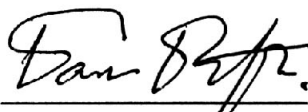
28/พค/2549

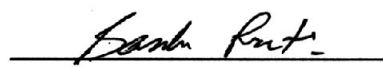
Tana Ratprakhon 2006: Valuation of Tourism Area: A Case Study of Koh Samed,
Changwat Rayong. Master of Economics (Business Economics), Major Field: Business
Economics, College of Graduate Studies. Thesis Advisor: Associate Professor
Banlu Puthigorn, M.S. 111 pages.
ISBN 974-16-2309-7

The main objective of this study was to valuate benefit from Koh Samed tourism area, Changwat Rayong. In this study, valuing benefits were derived from both Thai and foreign visitors. Zone travel cost method was applied to value benefits of the study area. The data were collected by accidental sampling survey at the study area and a total of 309 visitors, 252 Thai visitor and 57 foreign visitors, were interviewed.

The main findings were as follows, two main factors influencing their decision making of Thai visitors to visit this area were income level and travel cost. Value of benefit from Thai visitors was estimated between 700,021,708 and 941,045,616 baht per year. For foreign visitors, it was estimated between 241,019,767 and 437,148,804 baht per year. Total estimated value benefits of Koh Samed was between 941.041 and 1,378.194 million baht in 2006. The visitors expressed their demand for improving facilities and providing with best services at the area. Most of the visitors preferred to have the area maintained at the minimum level of development.

Government agencies should pay attention to improvement of fundamental services and facilities in order to enhance tourism potential, including revival and conservation of the area for natural sustainability.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

28/05/2006

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
ข้อสมมติที่ใช้ในการศึกษา	7
ขอบเขตของการศึกษา	8
วิธีการศึกษา	9
นิยามศัพท์	17
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	18
แนวคิดที่ใช้ในการศึกษาการประเมินมูลค่าแห่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	18
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
กรอบแนวคิดในการศึกษา	27
บทที่ 3 สภาพทั่วไปของพื้นที่ที่ศึกษา	28
ลักษณะที่ตั้งของพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ที่ศึกษา	28
ลักษณะทางกายภาพ	33
ลักษณะทางด้านชีวภาพ	36
แหล่งท่องเที่ยวในบริเวณเกาะเสม็ด	37
รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด	43
สถานที่พักบนเกาะเสม็ด	43
สถานการณ์การท่องเที่ยวเกาะเสม็ด	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	45
ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด	45
ส่วนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด	74
ส่วนที่ 3 มูลค่าด้านการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด จากค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	79
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	85
สรุป	85
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	87
ข้อจำกัดของการศึกษา	88
ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต	88
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	90
ภาคผนวก	95
ภาคผนวก ก รายชื่อที่พักบนเกาะเสม็ด	96
ภาคผนวก ข การแบ่งเขตที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด	101
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม	104

สารบัญญัตินำ

ตารางที่		หน้า
1	สถิติและเป้าหมายนักท่องเที่ยวในประเทศไทย ปี 2539 - 2548	2
2	สถิคนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว จังหวัดระยอง ปี 2538 - 2547	4
3	สถิคนักท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด (บนเกาะเสม็ด) ปี 2538-2547	5
4	ตารางสำเร็จรูปสำหรับเลือกจำนวนตัวอย่างในกรณีทราบจำนวนประชากร	10
5	สถิคนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ประจำปี 2547	11
6	จำนวนนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 แสดงเป็นร้อยละจำแนกตามเพศ อายุ และสถานภาพของนักท่องเที่ยว	47
7	จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ปี 2549 เป็นร้อยละจำแนกตามเพศ อายุ และสถานภาพของนักท่องเที่ยว	48
8	จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย ปี 2549 เป็นร้อยละจำแนกตามอาชีพและเพศ	50
9	จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ปี 2549 เป็นร้อยละ จำแนกตามอาชีพ และเพศ	51
10	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทย ปี 2549 จำแนกตามระดับการศึกษา	52
11	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ปี 2549 จำแนกตามระดับการศึกษา	52

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย ปี 2549 เป็นร้อยละจำแนกตามระดับรายได้ และอาชีพของนักท่องเที่ยว	54
13	จำนวนของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2549 เป็นร้อยละ จำแนกตามระดับรายได้และอาชีพของนักท่องเที่ยว	55
14	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 จำแนกตามแหล่งข้อมูล	60
15	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 จำแนกตามเหตุจูงใจของการมาท่องเที่ยวที่เกาะเสม็ด	60
16	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 จำแนกตามพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง	60
17	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 จำแนกตามจำนวนครั้งที่เดินทางมาเกาะเสม็ด	62
18	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 จำแนกตามกลุ่มผู้ร่วมเดินทาง	62
19	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทย ปี 2549 จำแนกตามเขตที่พักอาศัย	63
20	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2549 จำแนกตามประเทศ	63
21	จำนวนคำตอบและร้อยละของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 จำแนกตามกิจกรรมการท่องเที่ยว	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
22	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 จำแนกตามลักษณะการเดินทางและสถานที่ท่องเที่ยวอื่น	65
23	ความยินดีที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อเข้าไปเที่ยวเกาะเสม็ด คิดเป็นร้อยละของคำตอบ	66
24	ระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานบนเกาะเสม็ด ปี 2549 คิดเป็นร้อยละของคำตอบ	67
25	ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จำแนกตามระดับความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละของคำตอบ	69
26	ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอเพื่อการฟื้นฟูและบำรุงรักษาพื้นที่เกาะเสม็ดให้คงอยู่ต่อไป คิดเป็นร้อยละของคำตอบ	72
27	ความต้องการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด คิดเป็นร้อยละของคำตอบ	73
28	อัตราการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 ของประชากรเขตต่างๆ ในระยะเวลา 1 ปี	74
29	ข้อมูลที่ใช้ในการหาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวกับอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดต่อประชากร 1,000 คน	76
30	ผลการวิเคราะห์เชิงสถิติระหว่างปัจจัยต่าง ๆ โดยวิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์	76
31	จำนวนนักท่องเที่ยวซึ่งประมาณการจากสัดส่วนสถิตินักท่องเที่ยวปี 2543 – 2547	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
32	ค่าของตัวแปรต่างๆ เพื่อนำไปประมาณค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว จากกลุ่มตัวอย่าง ปี 2549	82
33	ปริมาณค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดทั้งหมด ปี 2549	83
34	ผลการประเมินมูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด ปี 2549	84
ตารางผนวกที่		
1	รายชื่อที่พักบนเกาะเสม็ดที่ดำเนินการ โดยหน่วยงานเอกชน	97
2	รายชื่อที่พักบนเกาะเสม็ดที่ดำเนินการ โดยหน่วยอุทยานแห่งชาติเขาแหลม หญ้า – หมู่เกาะเสม็ด	100
3	การแบ่งเขตที่พักอาศัยและจำนวนประชากรของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด	102

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ลักษณะการถือครองและขอบเขตการจัดการเกาะเสม็ด	8
2	ส่วนเกินผู้บริโภคเมื่อราคาไม่เท่ากับศูนย์	20
3	ส่วนเกินผู้บริโภคเมื่อราคาเท่ากับศูนย์	21
4	กรอบแนวคิดในการศึกษา	27
5	แผนที่จังหวัดระยองแสดงที่ตั้งของเกาะเสม็ด	32
6	สภาพภูมิประเทศของเกาะเสม็ด มุมมองแนวตั้ง	34
7	สภาพภูมิประเทศของเกาะเสม็ด มุมมองแนวราบ	34
8	แผนที่แสดงสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ บนเกาะเสม็ด	40
9	หาดทรายแก้ว	41
10	อ่าวพร้าว	41
11	หาดวงเดือน	42
12	อ่าวห้วย	42
13	สรุปปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย	56
14	สรุปปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ	57

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างมาก ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้ประเทศปีละหลายแสนล้านบาท โดยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยมีส่วนในผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(GDP) มากถึงร้อยละ 6 - 7 ซึ่งถือได้ว่าเป็นความสำคัญมาก(สำนักนโยบายเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2548) และยังเป็นตัวกลางที่ก่อให้เกิดการแพร่สะพัดของรายได้ระหว่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดธุรกิจต่อเนื่องอีกมากมาย อาทิ ธุรกิจโรงแรมและภัตตาคาร ธุรกิจการคมนาคมขนส่ง ธุรกิจการค้าของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มการจ้างงานตามมา (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย [ททท.], 2547) สำหรับการท่องเที่ยวของไทยเติบโตมาอย่างต่อเนื่อง โดยจากสถิติในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมาจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวในประเทศไทย เพิ่มขึ้นทุกๆ ปี และในปัจจุบันก็ยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยปี 2546 ถึง 2547 จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 8.93 โดยเพิ่มขึ้นจาก 79.36 ล้านคน เป็น 86.45 ล้านคน ซึ่งเพิ่มขึ้นถึง 7.09 ล้านคน โดยในปี 2546 สร้างรายได้ให้ประเทศ 599,256 ล้านบาท และปี 2547 สร้างรายได้ให้ประเทศ 701,585 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 17.08 จากปี 2546 (ดังตารางที่ 1) ส่วนหนึ่งเนื่องจากการได้รับปัจจัยด้านบวกจากการดำเนินนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การเปิดตัวและขยายเส้นทางบินของสายการบินต้นทุนต่ำ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2547) ประกอบกับมาตรการต่างๆ จากภาครัฐที่กำลังเร่ง แก้ไข ฟื้นฟู และส่งเสริมพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติคลื่นยักษ์สึนามิ เมื่อปลายเดือนธันวาคม ปี 2547 ตลอดจนเร่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งเป็นแหล่งรายได้สำคัญของเศรษฐกิจภาคบริการมีการขยายตัวสูงขึ้น (ผู้จัดการรายสัปดาห์, 2548)

รัฐบาลโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกำหนดนโยบายและแผนการตลาดการท่องเที่ยวปี 2548 โดยมุ่งเน้นส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวกลุ่มชายหาดและชายทะเล เป็นกลุ่มสินค้าหลัก (ททท., 2548) โดยเฉพาะในเขต 4 จังหวัด โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Sea Board: ESB) การท่องเที่ยวได้รับการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 1 สถิติและเป้าหมายนักท่องเที่ยวในประเทศไทย ปี 2539-2548

ปี	นักท่องเที่ยวต่างชาติ							นักท่องเที่ยวในประเทศ						
	นักท่องเที่ยว		เฉลี่ย	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย		รายรับ		นักท่องเที่ยว		เฉลี่ย	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย		รายรับ	
	จำนวน	เปลี่ยนแปลง	ช่วงเวลา	ต่อคนต่อ	เปลี่ยนแปลง	ล้าน	เปลี่ยนแปลง	จำนวน	เปลี่ยนแปลง	ช่วงเวลา	ต่อคนต่อ	เปลี่ยนแปลง	ล้าน	เปลี่ยนแปลง
	(ล้าน)	(ร้อยละ)	(วัน)	(บาท)	(ร้อยละ)	(บาท)	(ร้อยละ)	(ล้าน)	(ร้อยละ)	(วัน)	(บาท)	(ร้อยละ)	(บาท)	(ร้อยละ)
2539 ¹	7.19	3.46	8.23	3,706	0.34	219,364	14.99	52.47	0.40	2.22	1,314	6.41	157,323	6.20
2540 ¹	7.22	0.41	8.33	3,672	-0.92	220,754	0.63	52.05	-0.78	2.31	1,466	11.58	180,388	14.66
2541 ¹	7.76	7.53	8.40	3,713	1.12	242,177	9.70	51.68	-0.72	2.37	1,513	3.18	187,898	4.16
2542 ¹	8.58	10.50	7.96	3,705	-0.23	253,018	4.48	53.62	3.02	2.43	1,523	2.26	203,179	7.42
2543 ¹	9.51	10.82	7.77	3,861	4.23	285,272	12.75	54.74	2.08	2.48	1,718	12.79	210,516	3.61
2544 ¹	10.06	5.82	7.93	3,748	-2.93	299,047	4.83	58.62	7.09	2.51	1,703	-0.89	223,732	6.28
2545 ¹	10.80	7.33	7.98	3,754	0.16	323,484	8.17	61.82	5.45	2.55	1,690	-0.77	235,337	5.19
2546 ¹	10.00	-7.36	8.19	3,774	0.55	309,269	-4.39	69.36	12.20	2.61	1,824	7.98	289,987	23.22
2547 ¹	11.65	16.46	8.13	4,058	7.51	384,360	24.28	74.80	7.84	2.60	1,852	1.53	317,225	9.39
2548 ²	13.38	14.84	8.10	4,150	2.27	450,000	17.08	76.24	1.93	2.65	1,965	6.08	347,300	9.48

หมายเหตุ: ¹ = ผลที่เกิดขึ้นจริง และ ² = เป้าหมายที่กำหนดไว้

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2548)

เนื่องจากเป็นแหล่งลงทุนด้านอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกที่สำคัญของประเทศ มีการเคลื่อนย้ายของแรงงาน และการเดินทางอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตดังกล่าว จึงถือเป็นการดึงดูด นักเดินทางเพื่อยืดเวลาการอยู่พักผ่อนต่อไปอีก ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น สามารถสร้างรายได้เข้าประเทศเพิ่มขึ้น

ปัจจุบันระยองเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพและความพร้อมทางการท่องเที่ยวสูง มีแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์ที่มีลักษณะหลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติ ภูเขา น้ำตก ชายหาดทะเลที่สวยงาม และหมู่เกาะที่สวยงามเป็นจำนวนมาก มีสวนผลไม้ให้เยี่ยมชมและชิมรสชาติที่สดอร่อยเป็นที่ชื่นชอบและรู้จักของบุคคลทั่วไป ในแต่ละปีจังหวัดระยอง มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเยือนจำนวนมากมาย โดยตั้งแต่ ปี 2543 – 2547 นักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มขึ้น ยกเว้นช่วงปี 2545 เนื่องจาก เป็นช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (โรคซาร์ส) การกักกันจากการกักการร้ายส่งผลให้นักท่องเที่ยวลดลง และการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ให้จังหวัด โดยเฉลี่ยถึง 7,323.60 ล้านบาท/ปี และในปี 2547 สร้างรายได้ให้จังหวัดรวมเป็นเงิน 8,290.46 ล้านบาท (ตารางที่ 2) (สำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดระยอง, 2548) ตลอดจนจังหวัดระยองยังเป็นที่ตั้งของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบกับในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ก็มุ่งให้ความสำคัญใน “ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว” โดยกำหนดลงในข้อตกลง “การจัดทำข้อเสนอการเปลี่ยนแปลง (Blueprint for Change)” ตามกรอบแนวทางการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ของรัฐบาล ในแผนปฏิบัติการ 4 ปี ทั้งนี้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดระยอง ได้ดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกโดยมุ่งพัฒนาเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหลักกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเชิงพาณิชย์ เพื่อเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสากล (สำนักงานจังหวัดระยอง, 2548)

แม้ว่าจังหวัดระยองจะเต็มไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย แต่ที่ขึ้นชื่อและรู้จักกันดีในหมู่นักท่องเที่ยวก็คือ “เกาะเสม็ด” ดังปรากฏในคำขวัญประจำจังหวัดที่ว่า “ผลไม้รสล้ำ อุตสาหกรรมก้าวน้ำ น้ำปลารสเด็ด เกาะเสม็ดสวยหรู สุนทรภู่กวีเอก” ย่อมช่วยยืนยันความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะเกาะเสม็ดคือเกาะแก้วพิสดาร เกาะในเรื่องพระอภัยมณี วรรณคดีชิ้นเอกของท่านสุนทรภู่ ซึ่งเป็นเพชรเม็ดเอกของทะเลฝั่งตะวันออกซึ่งมีหาดทรายขาวสวยงามเลื่องชื่อไปทั่วโลก ดังนั้นนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจึงมีนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง (ตารางที่ 3) ซึ่งจังหวัดระยองเองก็มีนโยบาย

ตารางที่ 2 สถิตินักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว จังหวัด ระยอง ปี 2538 – 2547

ประเภทข้อมูล	ปี										รวมปี 2543-2547	เฉลี่ยช่วงปี 2543-2547
	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547		
จำนวน นักท่องเที่ยว(คน)	1,840,874	2,108,460	1,966,230	2,092,272	2,172,223	2,323,964	2,478,375	2,414,498	2,532,831	2,715,377	12,465,045	2,493,009
ชาวไทย	1,515,127	1,889,314	1,771,716	1,872,776	1,929,513	2,026,739	2,158,505	2,133,739	2,274,915	2,450,112	11,044,010	2,208,802
ชาวต่างชาติ	325,747	219,146	194,514	219,496	242,710	297,225	319,870	280,759	257,916	265,265	1,421,035	284,207
รายได้ (ล้านบาท)												
รายได้ทั้งหมด	4,669.53	6,281.57	4,434.91	5,294.02	5,883.14	6,480.43	7,138.90	6,838.76	7,869.43	8,290.46	36,618	7,323.60
ชาวไทย	3,315.82	4,357.06	3,510.22	4,130.05	4,512.08	4,742.19	5,098.23	5,039.93	6,287.31	1,350.76	22,518	4,504
ชาวต่างชาติ	1,353.71	1,924.51	924.69	1,163.97	1,371.06	1,738.24	2,040.67	1,798.83	1,582.12	6,939.70	14,100	2,820

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2548)

ตารางที่ 3 สถิตินักท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด (บนเกาะเสม็ด) ปี 2538-2547

(หน่วย: คน)

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว						รวมทั้งสิ้น
	ไป - กลับ			พักแรม			
	ไทย	ต่างชาติ	รวม	ไทย	ต่างชาติ	รวม	
2538	55,092	56,679	111,771	105,668	30,870	136,538	248,309
2539	39,801	75,093	114,894	106,757	26,365	133,122	248,016
2540	70,262	44,242	114,504	124,260	35,955	160,215	274,719
2541	52,069	89,107	141,176	122,616	39,692	162,308	303,484
2542	29,296	52,963	82,259	60,368	25,084	85,452	185,827
2543	42,774	49,632	92,406	113,794	41,075	154,869	247,275
2544	45,382	49,387	94,769	144,035	36,682	180,717	275,486
2545	41,264	23,286	64,550	161,102	31,771	192,873	257,423
2546	52,642	16,324	68,966	162,127	33,658	195,785	264,751
2547	68,833	27,043	95,876	206,160	35,813	241,973	337,849
อัตราการเปลี่ยนแปลง							
แปลงเฉลี่ย(ร้อยละ)	8.95	3.15	1.43	13.34	5.26	11.28	5.64

หมายเหตุ: สถิติของเดือนกันยายน ปี 2539 ไม่พบในสารบบเอกสารของอุทยานฯ

สถิติของเดือนสิงหาคม ปี 2541 ไม่พบในสารบบเอกสารของอุทยานฯ

สถิติของเดือนพฤษภาคม ปี 2542 ไม่พบในสารบบเอกสารของอุทยานฯ

ที่มา: สำนักงานอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ด (2548)

พัฒนาเกาะเสม็ดมาอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากประโยชน์ส่วนใหญ่ของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมักเป็นสินค้าหรือบริการที่ไม่มีราคาหรือไม่มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนในตลาด เพราะสินค้าเหล่านี้มีลักษณะเป็นสินค้าสาธารณะ การศึกษาต้นทุนและผลประโยชน์ของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการวางแผนจัดสรรการใช้ทรัพยากรให้สมดุล เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีปริมาณมากขึ้น และเกาะเสม็ดตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านอุตสาหกรรม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เช่น มลภาวะของอุตสาหกรรม ปัญหามลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ ขยะมูลฝอย และปัญหาชุมชน เป็นต้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นและคุ้มค่าในการศึกษาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ดนี้ ผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของภาครัฐในการจัดสรรงบประมาณ การดูแลแหล่งท่องเที่ยว กำหนดนโยบายและทิศทางการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เกาะเสม็ด เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย เป็นสถานที่ที่มีความโดดเด่นที่สุดของอุทยานฯ เขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ซึ่งความงดงามตามธรรมชาติของเกาะแห่งนี้เป็นที่ยอมรับและกล่าวขวัญของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ว่ามีทิวทัศน์ที่สวยงาม หาดทรายขาวสะอาดและเงียบสงบ น้ำทะเลใส และมีปะการังสวยงาม และเกาะเสม็ดเป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเลฝั่งตะวันออกที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ มากที่สุด ระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 215 กิโลเมตร การเดินทางสะดวกและใช้เวลาเดินทางไม่นานมากนัก สามารถเดินทางไปกลับได้ภายในวันเดียว และมีเส้นทางรถคนาคมนำเข้าถึงสะดวก ซึ่งเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว (กรมป่าไม้, 2546)

ดังนั้น การศึกษาเรื่องการประเมินมูลค่าแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดระยอง กรณีศึกษาเกาะเสม็ด จึงนับเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาไม่เพียงจะเป็นแนวทางในการพัฒนาของภาครัฐได้อย่างถูกต้องทิศทาง แต่ยังช่วยให้ภาคเอกชน องค์กรท้องถิ่น ตลอดจนนักท่องเที่ยวสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้อย่างทั่วถึง เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนด้วย

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการทำงานที่ชวนของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการทำงานที่มีผลกระทัดสันใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด
3. เพื่อประเมินมูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่เกาะเสม็ดจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

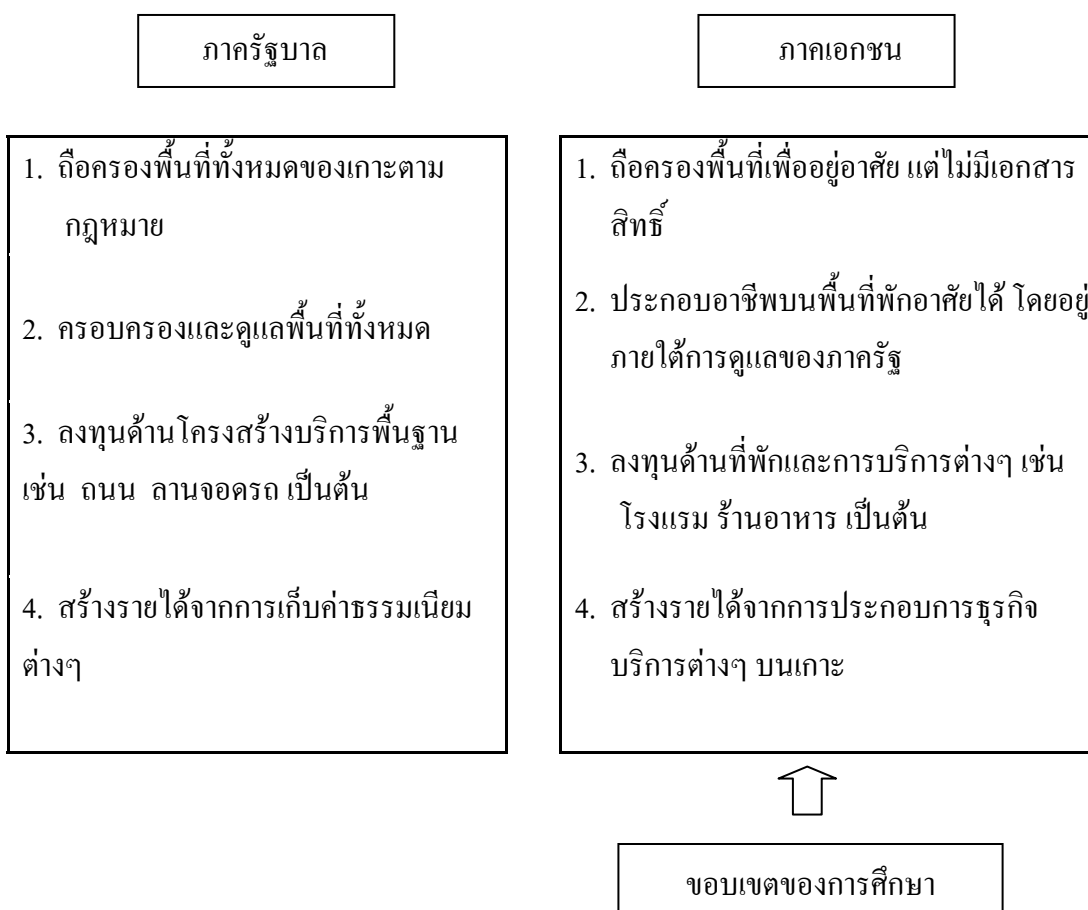
1. เมื่อทราบถึงกลุ่มเป้าหมายที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด สามารถนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ดให้ตรงตามกลุ่มเป้าหมายได้
2. สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์เชิงข้อมูลประกอบการวางแผนนโยบายหรือตัดสินใจเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับพื้นที่เกาะเสม็ด เพื่อสร้างศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ในปัจจุบันได้

ข้อสมมติที่ใช้ในการศึกษา

1. นักท่องเที่ยวทุกคนได้รับประโยชน์รวมเหมือนกันจากการใช้แหล่งท่องเที่ยว
2. ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นบนเกาะเสม็ดถือเป็นมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ที่เป็นตัวเงินของเกาะเสม็ด

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์หามูลค่าหรือประโยชน์ที่เป็นตัวเงินด้านการท่องเที่ยวที่มีต่อนักท่องเที่ยว ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด เฉพาะในส่วนพื้นที่เกาะเสม็ดเท่านั้น ซึ่งประเมินมูลค่าโดยใช้วิธีราคาทดแทน โดยอาศัยค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายเพื่อกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ดำเนินการเก็บข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและค่าใช้จ่ายทั้งหมดของนักท่องเที่ยวเฉพาะที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดในส่วนของภาคเอกชน (ภาพที่ 1) ในปี 2549 ภายในช่วงเวลาเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ปี 2549 ซึ่งเป็นฤดูท่องเที่ยวปกติของเกาะเสม็ด ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จากนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ ทั้งประเภทที่เดินทางไป-กลับ ภายในวันเดียว และพักค้างแรม ณ บริเวณพื้นที่เกาะเสม็ด จ. ระยอง

ภาพที่ 1 ลักษณะการถือครองและขอบเขตการจัดการเกาะเสม็ด

วิธีการศึกษา

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มาท่องเที่ยว ณ บริเวณเกาะเสม็ด โดยใช้แบบสอบถามเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ อาชีพ รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเกาะเสม็ดของนักท่องเที่ยว เป็นต้น รวมถึงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม กลุ่มประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ซึ่งข้ามฟากเรือไปขึ้นเกาะเสม็ดแล้ว โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) ซึ่งเลือกตัวแทน 1 คน จากกลุ่มนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม โดยเลือกจากคนแรกของกลุ่มที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป และดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงปี 2549 ภายในช่วงเวลาเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์

การกำหนดขนาดการสุ่มตัวอย่าง ใช้ตารางสถิติการสุ่มตัวอย่างของ (Arkin and Cottom, 1963) ซึ่งทำการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมตามจำนวนประชากร ที่ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 อย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 4) โดยใช้ข้อมูลประชากรจากการเก็บรวบรวมของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ในช่วงปี 2543 - 2547 (ตารางที่ 3)พบว่า บนเกาะเสม็ดมีจำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยประมาณ 367,681 คน/ปี (7,071 คน/สัปดาห์) ได้ขนาดตัวอย่างของประชากรจำนวน 309 ชุด โดยแบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม กล่าวคือ วันทำงาน (จันทร์-ศุกร์) ทำการเก็บข้อมูล 91 ชุด และวันหยุดสุดสัปดาห์(เสาร์-อาทิตย์) ทำการเก็บข้อมูล 218 ชุด ซึ่งเป็นไปตามสัดส่วนของจำนวนนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ขนาดการเก็บตัวอย่างตามสัดส่วนของประเภทนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด ซึ่งนักท่องเที่ยวประเภท ไป - กลับภายในวันเดียว สำหรับชาวไทยเก็บข้อมูล 63 ชุด และชาวต่างชาติเก็บข้อมูล 24 ชุด ส่วนนักท่องเที่ยวประเภทพักแรม สำหรับชาวไทยเก็บข้อมูล 189 ชุด และชาวต่างชาติเก็บข้อมูล 33 ชุด เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการกระจายข้อมูลนักท่องเที่ยวแต่ละประเภทและเป็นตัวแทนของนักท่องเที่ยวในรอบระยะเวลา 1 ปี จากสถิตินักท่องเที่ยวเกาะเสม็ดปี 2547 โดยนักท่องเที่ยวประเภทไป - กลับภายในวันเดียวมีสัดส่วนเป็นร้อยละ 28 เป็นชาวไทยร้อยละ 20 และชาวต่างชาติร้อยละ 8 ส่วนนักท่องเที่ยว

ประเภทพักแรม มีสัดส่วนร้อยละ 72 เป็นชาวไทยร้อยละ 11 และชาวต่างชาติร้อยละ 61 ดัง
ตารางที่ 5

ตารางที่ 4 ตารางสำเร็จรูปสำหรับเลือกจำนวนตัวอย่างในกรณีทราบจำนวนประชากร

จำนวนประชากร (คน/สัปดาห์)	ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
500,000	322
100,000	321
50,000	321
20,000	318
10,000	318
5,000	303
4,000	299
3,000	261
2,000	278
1,000	244

หมายเหตุ: อัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด เฉลี่ย ประมาณ 7,071 คน/สัปดาห์

ดังนั้น จำนวนขนาดตัวอย่างที่ต้องการ เท่ากับ 309 ตัวอย่าง

ที่มา: Arkin and Cottom (1963: 151-152)

ตารางที่ 5 สถิตินักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ประจำปี 2547

(หน่วย: คน)

เดือน	จำนวนนักท่องเที่ยว						รวมทั้งสิ้น
	ไป - กลับ			พักแรม			
	ไทย	ต่างชาติ	รวม	ไทย	ต่างชาติ	รวม	
มกราคม	5,763	4,193	9,956	21,840	4,537	26,377	36,333
กุมภาพันธ์	4,314	2,198	6,512	10,795	4,551	15,346	21,858
มีนาคม	7,790	2,613	10,403	32,015	2,974	34,989	45,392
เมษายน	12,535	1,926	14,461	32,761	2,525	35,286	49,747
พฤษภาคม	9,767	1,298	11,065	27,973	2,098	30,071	41,136
มิถุนายน	2,548	1,168	3,716	5,918	1,989	7,907	11,623
กรกฎาคม	2,676	1,947	4,623	9,397	3,109	12,506	17,129
สิงหาคม	3,267	2,841	6,108	9,128	3,327	12,455	18,563
กันยายน	1,506	1,367	2,873	7,337	1,736	9,073	11,946
ตุลาคม	10,109	2,368	12,477	22,498	2,064	24,562	37,039
พฤศจิกายน	3,560	2,138	5,698	9,945	3,151	13,096	18,794
ธันวาคม	4,998	2,986	7,984	16,553	3,752	20,305	28,289
รวมทั้งปี	68,833	27,043	95,876	206,160	35,813	241,973	337,849

ที่มา: สำนักงานอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ด (2548)

วิธีการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยและผู้ช่วยจากสำนักงานสถิติจังหวัดระยอง ดำเนินการแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ที่ไปท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด ณ บริเวณหาดทรายแก้ว ซึ่งข้ามฟากเรือไปขึ้นเกาะเสม็ดแล้ว โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) และในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาด้วยกันจะเลือกสัมภาษณ์ตัวแทน 1 คน จากกลุ่ม โดยเลือกจากคนแรกของกลุ่มที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป เพื่อช่วยตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยหรือผู้ช่วยจะอยู่กับผู้ตอบแบบสอบถามบริเวณนั้นด้วย เพื่อคอยช่วยเหลือหรือชี้แจงเมื่อผู้ตอบเกิดความสงสัยในการตอบแบบสอบถาม และการแจกแบบสอบถามจะกระทำในช่วงเวลา 08.00 – 17.00 นาฬิกา โดยเก็บแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 340 ชุด และคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อการวิเคราะห์ จำนวน 309 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม สำหรับการสัมภาษณ์เพื่อหาตัวแปรต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางทั้งหมด ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นบนเกาะเสม็ด ลักษณะการมาท่องเที่ยว ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทต่างๆ และการอนุรักษ์พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานต่อไป โดยลักษณะของแบบสอบถามจะมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (open – ended – questionnaire) และปลายปิด (close – ended - questionnaire)

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานราชการ หรือองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช (อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ที่พักดำเนินการโดยภาคเอกชน ซึ่งรวบรวมข้อมูลนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยว และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้แล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา จึงได้กำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ไว้ ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive method) เพื่อใช้ศึกษาสภาพทั่วไปของลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ที่มาท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ระดับรายได้ อาชีพ เขตที่อยู่อาศัย รูปแบบการใช้ประโยชน์นันทนาการ รวมถึงความคิดเห็นและ

ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวก การอนุรักษ์พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ด และข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะนำเสนอ ในรูปของตาราง ค่าเฉลี่ย และร้อยละ

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative method) เพื่อการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดของนักท่องเที่ยว และเพื่อประเมินมูลค่าด้านนันทนาการในรูปตัวเงิน ของพื้นที่เกาะเสม็ด ใช้วิธีวิเคราะห์ต้นทุนค่าใช้จ่ายทั้งหมด (ค่าอาหาร ที่พักและค่าบริการต่างๆ) ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

2.1 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ดำเนินการวิเคราะห์ในรูปของ สมการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (simple linear regression) โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 หาอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด โดยการแบ่งเขตและกำหนดให้เกาะเสม็ดเป็นจุดศูนย์กลาง และแบ่งพื้นที่ที่อยู่รอบๆ จุดศูนย์กลางออกเป็นเขตตามระยะทางที่เดินทางจากที่พักอาศัยถึงเกาะเสม็ด โดยเขตต่างๆ มีระยะห่างจากเกาะเสม็ด เป็นระยะทาง ดังนี้ (ภาพที่ 1)

เขตที่ 1	0 – 50	กิโลเมตร
เขตที่ 2	51 – 150	กิโลเมตร
เขตที่ 3	151 – 300	กิโลเมตร
เขตที่ 4	301 – 450	กิโลเมตร
เขตที่ 5	451 – 600	กิโลเมตร
เขตที่ 6	601 – 750	กิโลเมตร
เขตที่ 7	751 – 900	กิโลเมตร
เขตที่ 8	มากกว่า 900	กิโลเมตร

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดหาอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดของประชากรในแต่ละเขตต่อประชากร 1,000 คน ในระยะเวลา 1 ปี เพื่อขจัดปัญหาการมีประชากรไม่เท่ากันในแต่ละเขต

โดยการจำแนกแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวแต่ละเขตที่อยู่อาศัย ที่ได้จากการสำรวจ แล้วนำไปคำนวณหาอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด โดยใช้สูตร Clawson and Knetsch ดังนี้

สูตร	$Q_i = ((V_i/n) * N * 52 * 1,000) / P_i$
------	--

โดยที่ Q_i = อัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดของประชากรในเขต i ต่อประชากร 1,000 คน ในระยะเวลา 1 ปี

V_i = จำนวนตัวอย่างของผู้มาท่องเที่ยวจากเขต i

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เท่ากับ 309 ตัวอย่าง

N = จำนวนผู้มาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดต่อสัปดาห์ ในระยะเวลา 1 ปี เท่ากับ 7,071 ครั้ง/สัปดาห์

P_i = จำนวนประชากรในเขต i

i = เขตที่อยู่อาศัยของผู้มาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ซึ่งกำหนดไว้ 8 เขต

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการมาท่องเที่ยวของประชากรแต่ละเขต ต่อประชากร 1,000 คน ในระยะเวลา 1 ปี กับปัจจัยส่วนบุคคลต่างๆ โดยใช้ข้อมูลเฉลี่ยในแต่ละเขตตามที่จำแนกไว้ โดยใช้แบบจำลอง ดังนี้คือ

$$Q_i = f(T_{ci})$$

$$Q_i = f(Y_i)$$

$$Q_i = f(E_i)$$

โดยกำหนดให้	T_{ci}	=	ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดจากเขต i เฉลี่ย/คน
	Y_i	=	ระดับรายได้เฉลี่ยของประชากรเขต i ที่เดินทางไปท่องเที่ยวเกาะเสม็ด
	E_i	=	ระดับการศึกษาเฉลี่ยของประชากรเขต i ที่เดินทางไปท่องเที่ยวเกาะเสม็ด
	i	=	เขตที่อยู่อาศัยของผู้มาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ซึ่งกำหนดไว้ 8 เขต

ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ กำหนดปัจจัยส่วนบุคคลที่คาดว่าจะมีผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดมี 3 ปัจจัยด้วยกัน คือ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเฉลี่ยต่อครั้งต่อคน ระดับรายได้เฉลี่ย และระดับการศึกษาเฉลี่ย เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยตัวแปรใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ทั้ง 3 ตัว ดังที่กล่าวข้างต้นกับตัวแปรตาม ซึ่งก็คือ อัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดต่อประชากร 1,000 คน นั้นใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows version 12 กำหนดหาความสัมพันธ์โดยการสร้างสมการให้อยู่ในรูปของสมการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (simple linear regression) ดังรูปแบบสมการข้างต้น แล้วนำสมการมาแสดงผลการวิเคราะห์เชิงสถิติระหว่างปัจจัยต่างๆ โดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ SS (correlation) เพื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดของนักท่องเที่ยว

2.2 การประเมินมูลค่าด้านการท่องเที่ยวในรูปตัวเงินของเกาะเสม็ด เป็นการคำนวณหาความสามารถในการสร้างมูลค่าประโยชน์ด้านเศรษฐศาสตร์ของเกาะเสม็ด ในปี 2549 ซึ่งคิดจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่ตั้งใจมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดอย่างแท้จริงในระยะเวลา 1 ปี จากข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ในช่วงปี 2543- 2547 นำมาประมาณการจำนวนตัวอย่างแล้วคูณกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมดในการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดเฉลี่ย (ค่าอาหาร ที่พักและค่าบริการอื่นๆ) ซึ่งนั่นคือ ตัวแทนของมูลค่าประโยชน์ของเกาะเสม็ด โดยได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช และข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$\text{สูตร } V = Tc * Pop$$

$$\begin{aligned} \text{โดยที่ } V &= \text{มูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด} \\ Tc &= \text{ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมดบนเกาะเสม็ดเฉลี่ยต่อคน} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} Pop &= \text{จำนวนนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ดทั้งหมด ในระยะเวลา 1 ปี} \\ &\text{(ประมาณการจากสถิตินักท่องเที่ยว ปี 2543- 2547)} \end{aligned}$$

โดยค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นบนเกาะเสม็ดเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ในระยะเวลา 1 ปี จะคำนวณได้จากการนำค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่เกิดขึ้นบนเกาะเสม็ดจากกลุ่มตัวอย่าง ไปประมาณค่าของค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ในระยะเวลา 1 ปี คำนวณจากการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร ใช้สูตร

$$\mu = \bar{X} \pm \frac{t_{\alpha}}{2} \frac{S}{\sqrt{n}}$$

$$\begin{aligned} \text{โดยที่ } S &= \text{ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปริมาณค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว} \\ &\text{ทั้งหมด} \end{aligned}$$

$$n = \text{จำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่สุ่มมา เท่ากับ 309 ตัวอย่าง}$$

$$\bar{X} = \text{ปริมาณค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง}$$

$$\mu = \text{ปริมาณค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด} \\ \text{ทั้งหมดในระยะเวลา 1 ปี}$$

ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($\alpha = 0.05$)

นิยามศัพท์

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้เดินทางมาท่องเที่ยว และประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นประชากรชาวไทยและชาวต่างชาติ ทั้งประเภทที่เดินทางไป – กลับ ภายในวันเดียวและค้างแรม ณ พื้นที่เกาะเสม็ด

แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง พื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น สามารถเอื้ออำนวยให้บุคคลประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ได้ตามความเหมาะสมและความถนัด แหล่งท่องเที่ยวในการศึกษาคครั้งนี้ คือ เกาะเสม็ด

มูลค่าด้านการท่องเที่ยว หมายถึง ประโยชน์ทางตรงในรูปเงินตรา ที่เกิดจากการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวและประกอบกิจกรรมต่างๆ บนเกาะเสม็ดในส่วนของสร้างรายได้แก่ภาคเอกชน ซึ่งประกอบด้วย ค่าพาหนะ ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าที่พัก ค่าของที่ระลึกและค่าบันเทิงต่างๆ บนเกาะเสม็ด

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

แนวคิดที่ใช้ในการศึกษาการประเมินมูลค่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรนันทนาการ

สุรเชษฐ์ (2527) ได้อธิบายไว้ว่า “ทรัพยากร” หรือ “resources” พจนานุกรมหลายเล่มให้ความหมายไว้คล้ายคลึงกันว่า หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่พร้อมจะนำมาใช้ประโยชน์ได้ทุกเวลา ดังนั้นคำว่า “ทรัพยากรนันทนาการ” หรือ “recreation resources” จึงหมายถึง สิ่งใดก็ตามทั้งที่เป็นผลผลิตของมนุษย์และที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่มีคุณค่าสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่มนุษย์หรือสังคมเพื่อสร้างความพึงพอใจและความสุขในรูปของนันทนาการ ซึ่งอาจรวมไปถึงสนามเด็กเล่น สวนสาธารณะ ที่โล่งแจ้ง สวนสัตว์ วนอุทยาน อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า พื้นที่ป่าประเภทต่าง ๆ เกาะแก่ง ชายหาด ทะเล แม่น้ำ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจซึ่งพัฒนาและบริการโดยภาคเอกชน รวมตลอดไปถึงโบราณสถาน พิพิธภัณฑสถาน และวัดวาอารามต่าง ๆ

มูลค่าของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอันทำให้เกิดมูลค่านั้น พอจะสรุปได้ตามแนวความคิดของ Kitchen and Hindon (1967 อ้างถึงใน สมพร, 2543) ว่ามี 2 แบบดังนี้

1. ประโยชน์ทางตรง คือ ประโยชน์ที่ผู้ใช้บริการหรือคนในสังคมได้รับโดยตรงจากแหล่งท่องเที่ยว เช่น ได้รับความเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ ส่งเสริมให้มีสุขภาพสมบูรณ์

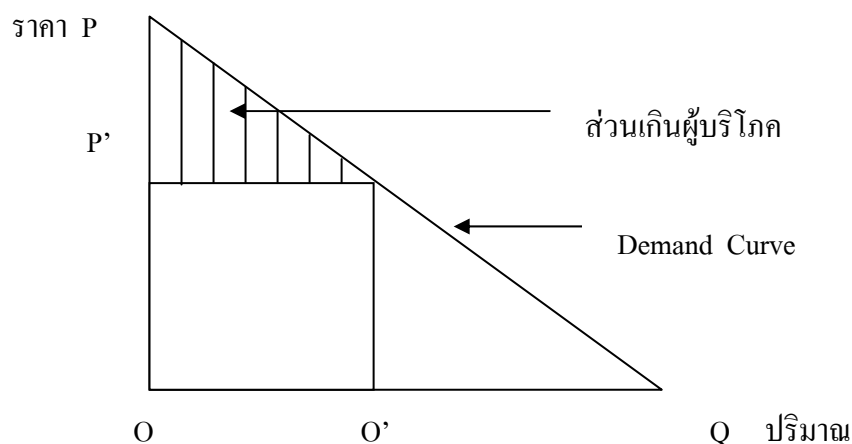
2. ประโยชน์ทางอ้อม คือ แหล่งท่องเที่ยวอันอาจมีส่วนในการเพิ่มมูลค่าของที่ดินบริเวณใกล้เคียง นอกจากนั้นแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังมีส่วนช่วยอนุรักษ์ต้นน้ำลำธารด้วย ถือว่าเป็นประโยชน์ภายนอก ซึ่งสามารถประเมินมูลค่าเป็นตัวเงินเพื่อบอกถึงประโยชน์ หรือมูลค่าของแหล่งท่องเที่ยวได้ นอกเหนือจากมูลค่าทางตรงเพียงอย่างเดียว

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าสินค้า

ความเต็มใจที่จะจ่าย

ในทางเศรษฐศาสตร์ มูลค่าของความเต็มใจที่จะจ่ายเป็นมูลค่าที่สะท้อนให้เห็นถึง ความพอใจทั้งหมดของผู้บริโภคที่มีต่อการได้รับบริโภคสินค้าหรือบริการหนึ่งๆ หรือเป็นมูลค่าเงิน ทั้งหมดที่ผู้บริโภคยินดีที่จะจ่ายเพื่อให้ได้รับสินค้าหรือบริการนั้นๆ โดยในการประเมินมูลค่า ประโยชน์ของแหล่งเที่ยว ซึ่งเป็นมูลค่าที่ไม่ปรากฏในรูปตัวเงินอย่างชัดเจนนั้น มีนักเศรษฐศาสตร์ หลายท่าน ดังเช่น Kaplan (1960); Davis (1963); Wennercren (1964); Sleely (1973) และ Freeman (1979) สรรยุทธ (2536 อ้างถึง Mishan, 1976) เสนอให้ทำการประเมินมูลค่าโดยอาศัยพื้นฐานการ แสดงออกในรูปของความเต็มใจที่จะจ่าย และในการวิเคราะห์เพื่อหามูลค่าของแหล่งท่องเที่ยว สามารถวิเคราะห์ได้ 2 วิธี คือ การวิเคราะห์โดยพฤติกรรมการแสดงออกของมนุษย์ ในการใช้ จ่ายเงินเพื่อให้บรรลุถึง วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งวิธีที่นิยมใช้คือ วิธีอาศัยค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (travel cost method) สำหรับอีกวิธีหนึ่งเป็นวิธีการสมมุติเหตุการณ์เพื่อดูทัศนคติหรือ ความเห็นของแต่ละคนที่ประเมินราคาให้กับสินค้า การวิเคราะห์แนวนี้อาศัยวิธีการ Bidding - game กล่าวคือ การสัมภาษณ์อย่างตรงไปตรงมา ถึงความเต็มใจสูงสุดที่ยินดีจะจ่ายเพื่อแลกกับสินค้าหรือ บริการที่ได้มา

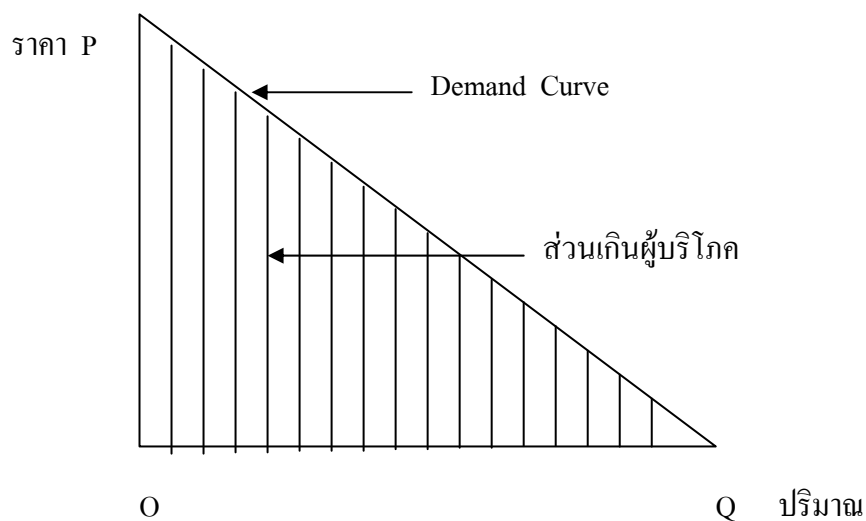
ส่วนเกินของผู้บริโภค (Consumer 's Surplus) คือ ความแตกต่างระหว่างความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้ากับราคาที่ผู้บริโภคต้องจ่ายจริง ซึ่งก็คือ พื้นที่สามเหลี่ยมภายใต้เส้น Demand Curve ส่วนที่อยู่เหนือระดับราคาที่จ่ายจริง (เส้น Demand Curve หมายถึง ปริมาณความต้องการสินค้าจำนวนสูงสุด เมื่อราคาเปลี่ยนแปลงไปในขณะที่รายได้ที่เป็นตัวเงิน (money income) คงที่) แสดงดัง ภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ส่วนเกินผู้บริโภคเมื่อราคาไม่เท่ากับศูนย์
ที่มา: สรยุทธ (2536)

จากภาพที่ 2 สมมติให้ผู้บริโภคมีเส้นอุปสงค์ (Demand) PQ ซึ่งทุก ๆ จุดบนเส้นอุปสงค์จะแสดงถึงความเต็มใจ และความสามารถในการซื้อของผู้บริโภค สมมติว่าผู้บริโภคต้องการบริโภคสินค้าในปริมาณ OQ' ดังนั้น พื้นที่ $OQ'DP$ คือ มูลค่าความเต็มใจและความสามารถในการซื้อที่แสดงเป็นตัวเงิน แต่จากเส้นอุปสงค์ในลักษณะนี้ที่ปริมาณสินค้า OQ' มีราคา OP' จำนวนเงินที่ผู้บริโภคต้องจ่ายจริงเท่ากับพื้นที่ $OP'DQ'$ ฉะนั้นพื้นที่รูปสามเหลี่ยม $PP'D$ คือ ส่วนเกินของผู้บริโภคที่ได้รับจากการบริโภคสินค้าประเภทนี้ ทั้งนี้ส่วนเกินของผู้บริโภคคือ ความพอใจทั้งหมดที่มีค่ามากกว่าค่าใช้จ่ายที่จ่ายจริง และอยู่ในรูปของเงินตราและส่วนเกินนี้คือ กำไรหรือประโยชน์ที่ผู้บริโภคได้รับจากการบริโภคสินค้าในปริมาณ OQ' ณ ระดับ ราคา OP'

เนื่องจากการใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติส่วนใหญ่ไม่ต้องเสียค่าบริการ หรือเสียค่าธรรมเนียมเพียงเล็กน้อยเพื่อบำรุงหน่วยงาน เนื่องจากเป็นสวัสดิการให้กับประชาชนจึงทำให้ราคาสินค้าประเภทนี้เป็นศูนย์ ส่วนเกินของผู้บริโภคในกรณีนี้จะมีค่าเท่ากับพื้นที่ทั้งหมดภายใต้เส้น Demand Curve ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถแสดงออกมาให้เห็นได้ในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ส่วนเกินผู้บริโภคเมื่อราคาเป็นศูนย์
ที่มา: สรยุทธ (2536)

จากภาพที่ 3 ส่วนเกินของผู้บริโภค คือ พื้นที่รูปสามเหลี่ยม OPQ เมื่อบริโภคในปริมาณ OQ หน่วย ณ ระดับราคา 0 บาท ดังนั้น ส่วนเกินของผู้บริโภคในกรณีนี้คือ มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายที่เป็นมูลค่าที่สะท้อนให้เห็นถึงความพอใจทั้งหมดของผู้บริโภคที่มีต่อการบริโภคสินค้าหรือบริการหนึ่ง ๆ หรือมูลค่าเงินทั้งหมดที่ยินดีจะจ่ายเพื่อให้ได้สินค้าและบริการนั้น ๆ นั่นคือ ความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้บริโภคนั่นเอง

สำหรับการพิจารณาปริมาณของสินค้าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาตินั้น ให้พิจารณาจากจำนวนครั้งของการไปเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้น ๆ ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง และพิจารณาต้นทุนค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการเดินทางแต่ละครั้งเป็นราคา โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ เช่น เพศ อายุ ระดับรายได้ ระดับการศึกษา อาชีพ วัตถุประสงค์ ฯลฯ คงที่

มีข้อแตกต่างระหว่างสินค้าเพื่อการท่องเที่ยวเกี่ยวกับสินค้าชนิดอื่น ๆ กล่าวคือ ผู้บริโภคที่ต้องการสินค้าการท่องเที่ยวจะต้องเดินทางไปใช้บริการด้วยตนเอง และเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางแตกต่างกันไปตามระยะทางที่ต้องเดินทาง โดยผู้ที่อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้น ๆ จะไปใช้บริการมากกว่าผู้ที่อยู่ไกลออกไป เพราะเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่า

วิธีการทางเศรษฐศาสตร์ ในการประเมินมูลค่าสินค้าสาธารณะ ซึ่งไม่มีตลาดในการซื้อขาย แลกเปลี่ยน มีหลายวิธีด้วยกัน ดังนี้ (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมร่วมกับศูนย์วิจัย เศรษฐศาสตร์ประยุกต์, 2540)

1. วิธีการใช้ราคาตลาด (Market Method) หรือแนวคิดเรื่องผลิตภาพเป็นพื้นฐานในการ ประเมินมูลค่า มีแนวคิดที่ว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยการผลิตอย่างหนึ่ง การ เปลี่ยนแปลงในคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงใน ต้นทุนการผลิตซึ่งจะส่งผลไปยังราคาและปริมาณผลผลิตที่สามารถผลิตได้

เทคนิคในการประเมินมูลค่าของสินค้า ตามวิธีการนี้มีหลายเทคนิคด้วยกัน คือ 1) เทคนิค การประเมินมูลค่าจากการเปลี่ยนแปลงผลผลิต (change in productivity) มูลค่าของสินค้าวัดได้จาก ผลผลิตที่เพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น กรณีการปลูกป่า จะช่วยลดการพังทลายของดินและทำให้ผลผลิต ของข้าวนาดอนสูงขึ้น เป็นต้น 2) เทคนิคการประเมินค่าจากต้นทุนค่าเสียโอกาส (opportunity cost) โดยการนำแนวความคิดเรื่องค่าเสียโอกาสของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาคำนวณ ว่าการสงวนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ใช้ประโยชน์ทางใดทางหนึ่งนั้นจะมีค่าเสีย โอกาสของการนำทรัพยากรนั้นไปใช้ประโยชน์ทางอื่นอย่างไร เช่น การสงวนป่าไม้ในพื้นที่แห่ง หนึ่งไว้ อาจมีค่าเสียโอกาสของการตัดไม้ไปขายหรือนำพื้นที่นั้นไปใช้ก่อสร้างโรงงาน อุตสาหกรรม เป็นต้น 3) เทคนิคการประเมินจากรายได้ที่ควรจะได้โดยหลักการจัดการทรัพยากร มนุษย์ โดยประมาณจากค่าจ้างแรงงานที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตของบุคคลนั้นที่ต้องสูญเสียไป จากการที่บุคคลต้องสูญเสียรายได้ไปจากการเจ็บป่วยหรือต้องเสียชีวิตก่อนวัยอันควร

2. วิธีการสำรวจ (survey based technique) วิธีการนี้เป็นการสำรวจกลุ่มประชากร โดยใช้ แบบสอบถามเพื่อหาความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness To Pay: WTP) หรือความเต็มใจที่จะได้รับ ชดเชย (Willingness To Accept Compensation: WTA)ของผู้บริโภคอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลง ในปริมาณหรือคุณภาพของสินค้าและบริการ และมุ่งที่จะหาความพอใจของผู้บริโภคในสถานการณ์ ที่สมมติให้เหมือนตลาดเกิดขึ้นจริง (hypothetical situation) มากกว่าที่จะวัดพฤติกรรมจริงของ ผู้บริโภค ซึ่งเรียกว่าวิธี Contingent Valuation Method (CVM)

3. วิธีการใช้ราคาแทน วิธีการนี้เป็นการใช้ราคาตลาดของสินค้าที่ใช้ทดแทนกัน (substitution goods) หรือราคาสินค้าที่ใช้ประกอบกัน (complementary goods) เป็นตัวแทนในการ

ประเมินค่าทรัพย์สินเกษตรกรรมชาติและสิ่งแวดลอม โดยมีเทคนิคที่ใช้ในการประเมินมูลค่าหลายเทคนิคด้วยกัน เช่น 1) เทคนิคการหามูลค่าทรัพย์สิน (property goods) วิธีการคำนวณของเทคนิคนี้จะคำนวณจากการเปลี่ยนแปลงราคาทรัพย์สิน ซึ่งผลประโยชน์ทุกอย่างของการใช้ทรัพย์สิน จะรวมอยู่ในราคาทรัพย์สินแล้ว ตัวอย่างเช่น การหามูลค่าของอากาศบริสุทธิ์ อาจหาได้จากเปรียบเทียบราคาที่ดินสำหรับสร้างบ้านที่อยู่อาศัยที่มีมลพิษต่ำกว่ากับราคาที่ดินสำหรับสร้างบ้านที่อยู่อาศัยที่มีมลพิษสูงกว่าแตกต่างกันเท่าใด 2) เทคนิคต้นทุนการเดินทาง (travel cost method) เทคนิคนี้มักใช้ในการประเมินมูลค่าของสถานที่ทางธรรมชาติใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว โดยพยายามสร้างเส้นอุปสงค์ สำหรับการไปใช้บริการที่สถานที่ทางธรรมชาติจากการใช้ค่าใช้จ่ายและมูลค่าเวลาที่สูญเสียไปในการเดินทางเป็นตัวแทนของราคาและจำนวนครั้งของการเดินทางเป็นเสมือนปริมาณความต้องการสินค้า ซึ่งจำนวนครั้งของการเดินทางจะแปรผันกับค่าใช้จ่ายและมูลค่าเวลาที่สูญเสียไป ถ้าค่าใช้จ่ายและเวลาที่สูญเสียไปเพิ่มขึ้น จำนวนครั้งของการใช้บริการจะน้อยลงความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้สามารถนำไปใช้ในการคำนวณหามูลค่าของสินค้าจากความพอใจส่วนเกินของผู้บริโภคได้

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริวุฒิ (2524) ได้ทำการศึกษาการประเมินมูลค่าสินค้าที่มีได้ผ่านตลาด ศึกษาเฉพาะเรื่องสวนลุมพินี ในปี 2523 โดยวิธีการ travel cost approach กล่าวคือ การศึกษาประเมินมูลค่าของสินค้าที่มีได้ผ่านตลาด จากพฤติกรรมการใช้จ่ายของกลุ่มตัวอย่าง และวิธี hypothetical valuation กล่าวคือ การศึกษาจากทัศนคติความเต็มใจที่จะจ่ายหรือความเต็มใจที่จะได้รับการชดเชยเนื่องจากสูญเสียสินค้านั้นไป ผลการศึกษาพบว่า ในแง่ผู้ให้บริการทั้ง 2 วิธีมีมูลค่าถึง 11.93 และ 11.47 ล้านบาทต่อปีตามลำดับ

โสภณ (2525) ได้ทำการศึกษาประโยชน์ทางนันทนาการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ในปี 2523 โดยวิธีการใช้ค่าใช้จ่ายในการนันทนาการซึ่งประกอบด้วยค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าที่พัก ค่าการเดินทาง และค่าอุปกรณ์กีฬา เพื่อประมาณการเส้นอุปสงค์ของการนันทนาการ ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และพื้นที่ได้เส้นอุปสงค์ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์จากการนันทนาการ ผลการศึกษาพบว่า สามารถคำนวณประโยชน์จากการนันทนาการของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ในปี 2523 ให้ออกมาในรูปเงินตราได้ 53 ล้านบาท

สุวดี (2529) ทำการศึกษาเพื่อประเมินมูลค่าประโยชน์ของแหล่งนันทนาการในเขตเมืองศึกษาเฉพาะกรณีสวนสัตว์ดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีวิเคราะห์ต้นทุนการเดินทางโดยการศึกษารายจ่ายที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนครั้งของการมานันทนาการ เพื่อประมาณการเส้นอุปสงค์และหามูลค่าประโยชน์ทางนันทนาการจากพื้นที่ได้เส้นอุปสงค์นั้น ผลการศึกษาพบว่า ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการเดินทางเป็นเพียงปัจจัยเดียวที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนครั้งของการเดินทางมานันทนาการและมีความสัมพันธ์ในลักษณะผกผันกันและสวนสัตว์ดุสิตก่อให้เกิดมูลค่าประโยชน์ทางนันทนาการในปี 2528 เท่ากับ 27.69 ล้านบาท และมูลค่าประโยชน์ด้านนันทนาการในการอนุรักษ์พื้นที่ไว้ใช้ประโยชน์ในอนาคตได้มูลค่าปัจจุบันที่เป็นตัวเงินตลอดอายุโครงการ 25 ปี เท่ากับ 204.52 – 298.43 ล้านบาท

ชนินทร (2529) ได้ทำการศึกษาอุปสงค์ของการนันทนาการกลางแจ้งของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย โดยวิธี travel cost approach พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการนันทนาการมากที่สุด คือ ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมนันทนาการ ซึ่งจะเป็นปฏิภาคผกผันกับอัตราการเดินทางไปแหล่งนันทนาการและมูลค่าทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุยเท่ากับ 195 ล้านบาทต่อปี

ปิยวรรณ (2531) ได้ทำการศึกษาอุปสงค์ของการนันทนาการกลางแจ้งของอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการนันทนาการเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ของการนันทนาการมากที่สุด และจากการศึกษาอุปสงค์ของการนันทนาการสามารถหามูลค่าของการนันทนาการ ณ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ในปี 2530 ได้ 667 ล้านบาท

ศรีสุดา (2532) ได้ทำการประเมินมูลค่าของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง สงขลา นครศรีธรรมราช กรณีเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้การวิเคราะห์ 2 วิธี คือ วัดจากพฤติกรรมการประกอบกิจกรรมนันทนาการ โดยการนำค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการเดินทาง (travel –cost approach) มาวิเคราะห์ และวัดจากทัศนคติความเต็มใจจ่าย (visitor survey method) ผลการศึกษาพบว่า มูลค่าของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ในปี 2530 ที่ได้จากวิธีการวัดพฤติกรรมมีมูลค่าเท่ากับ 11.07 ล้านบาท ในขณะที่มูลค่าที่ประเมินได้จากวิธีการวัดทัศนคติมีมูลค่าเพียง 3.30 ล้านบาท

สยาม (2535) ทำการศึกษาการประเมินมูลค่าประโยชน์ของแหล่งนันทนาการท้องถิ่นด้วยวิธีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง: กรณีศึกษาเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ซึ่งเป็นการประเมินค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้มาท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ

อัตราการท่องเที่ยว ณ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงพระเพ็ด มีเพียงปัจจัยเดียวคือ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง มาท่องเที่ยว ส่วนการประเมินค่าพบว่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงพระเพ็ดมีมูลค่าในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยว 1.117 ล้านบาทและเมื่อมีการอนุรักษ์พื้นที่ไว้ในสภาพที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวต่อไปจะมีมูลค่าประโยชน์ทั้งหมดในปัจจุบันที่เป็นตัวเงินตลอดอายุโครงการ 25 ปี เท่ากับ 7.84 ล้านบาท ณ ระดับ อัตราส่วนลดเท่ากับร้อยละ 12.00 และมีมูลค่าเท่ากับ 6.44 ล้านบาท เมื่ออัตราส่วนลดเท่ากับ ร้อยละ 17.00

นันทนา (2537) ศึกษามูลค่าของอุทยานแห่งชาติ ภูมิศึกษาเกาะเสม็ดซึ่งการศึกษานี้ ประเมินมูลค่าของอุทยาน 3 ส่วนคือ มูลค่าจากการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวปัจจุบัน (use value), มูลค่าของการสงวนเกาะเสม็ดไว้ใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวในอนาคต (option value) และมูลค่าความคงอยู่ต่อไป(existence value) ด้วยวิธีการศึกษา 2 วิธีคือ วิธีต้นทุนการเดินทาง (Travel Cost Method: TCM) โดยการนำค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการเดินทางมาวิเคราะห์ และวิธีการ ประเมินค่าจากการสำรวจที่เรียกว่า Contingent Valuation Method (CVM) คือการวิเคราะห์จากการ สสำรวจความยินดีที่จะจ่ายของกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความยินดี ที่จะจ่ายเพื่อใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว ในปัจจุบันคือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว จำนวนวันที่นักท่องเที่ยวพักค้างคืนบนเกาะเสม็ด และจำนวนครั้งที่เคยเดินทางไปเกาะเสม็ด ปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์กับความยินดีที่จะจ่าย เพื่อสงวนเกาะเสม็ดไว้ใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวใน อนาคต คือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความยินดีที่จะจ่าย เพื่อให้เกาะเสม็ดคงอยู่ต่อไปของนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยเดินทางมาเกาะเสม็ด คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของนักท่องเที่ยว ส่วนผลของการประเมินมูลค่าอุทยานฯ พบว่า เฉพาะมูลค่าการใช้ประโยชน์ด้าน การท่องเที่ยวในปัจจุบันจากวิธี TCM มีมูลค่าประมาณ 27.15 ล้านบาทต่อปี และวิธี CVM มีมูลค่า ประมาณ 23.06 ล้านบาทต่อปี ส่วนมูลค่าการสงวนเกาะเสม็ดไว้ใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวใน อนาคต มีมูลค่าประมาณ 108.53 ล้านบาทต่อปี และมูลค่าการคงอยู่ต่อไป ของอุทยานฯ มีมูลค่า ประมาณ 3,604.86 ล้านบาทต่อปี ทำให้ได้มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์รวมของอุทยานแห่งชาติเกาะ เสม็ด ประมาณ 3,738.88 ล้านบาทต่อปี

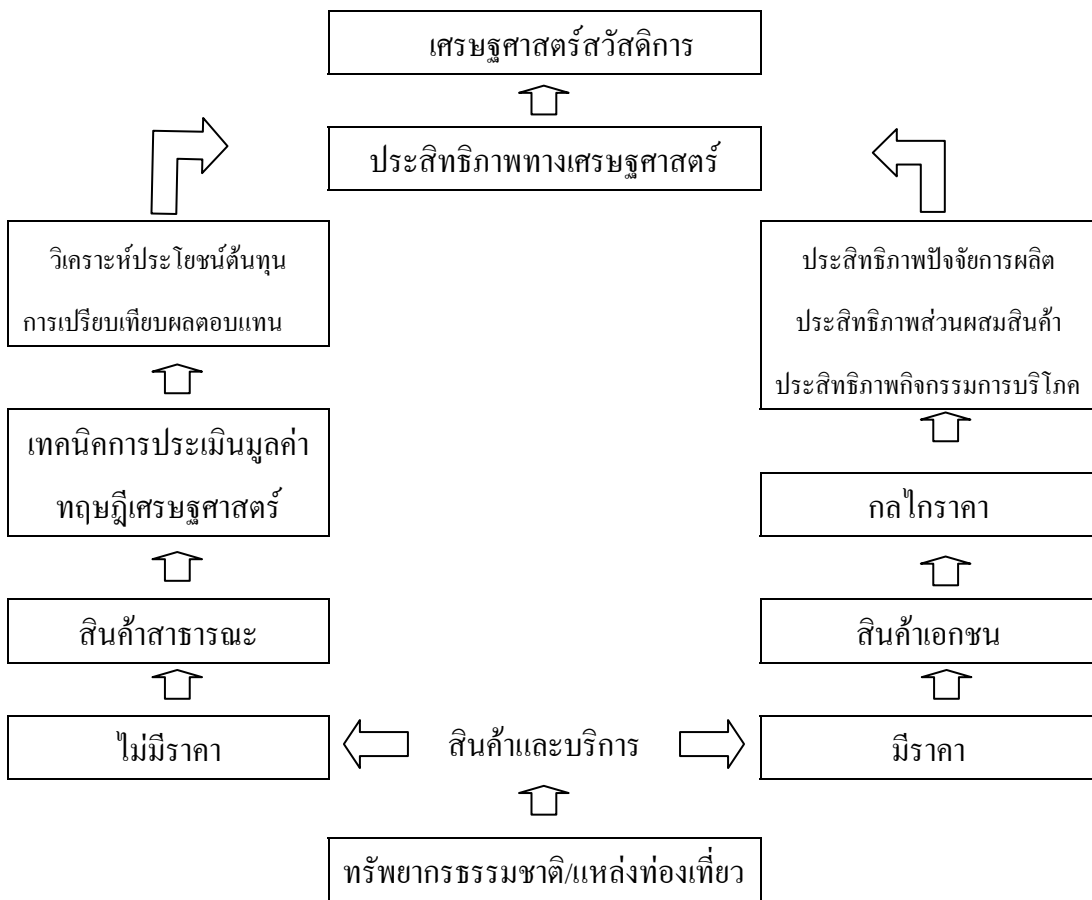
นวลศรี (2543) ศึกษามูลค่าทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติทะเลบัน จังหวัดสตูล ศึกษาโดยวิธีประเมินค่าความเต็มใจที่จะจ่าย ของนักท่องเที่ยว 2 วิธี คือการประเมินค่าความเต็มใจที่ จะจ่ายของนักท่องเที่ยวจากการตอบสนองต่อค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ส่วนวิธีที่สองจากการสมมุติ เหตุการณ์เพื่อถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเต็มใจที่จะจ่าย หรือที่เรียกว่าวิธีสมมุติเหตุการณ์ จาก

การสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่มานันทนาการที่อุทยานแห่งชาติทะเลบัน ในปี 2542 จำนวน 397 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่ามูลค่าทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติทะเลบันในปี 2542 จากการประเมินโดยวิธีอาศัยค่าใช้จ่ายในการเดินทางและวิธีสมมุติเหตุการณ์มีค่า 5.94 และ 1.2 ล้านบาทตามลำดับ

ในการศึกษาครั้งนี้ จะนำแนวคิดเกี่ยวกับความพอใจส่วนเกินของผู้บริโภคที่ได้รับจากการบริโภคสินค้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อการประเมินมูลค่าผลประโยชน์ของสินค้าสาธารณะมาใช้สำหรับการประเมินมูลค่าของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยใช้ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเกาะเสม็ดเป็นตัววัดว่าผู้มาท่องเที่ยวแต่ละรายมีพฤติกรรมการใช้จ่ายเท่าไรในการมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ทั้งนี้เพราะสินค้าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นสินค้าที่ไม่ปรากฏราคาในตลาด การที่จะหาอุปสงค์ที่แท้จริงนั้นจึงทำได้ยาก เพราะผู้มาท่องเที่ยวโดยทั่วไปไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายอื่นใด นอกจากค่าธรรมเนียมเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้น วิธีนี้จึงเป็นวิธีหนึ่งทางเศรษฐศาสตร์ที่จะประมาณค่าอุปสงค์การท่องเที่ยว ของสินค้าที่ไม่ปรากฏราคาในตลาดได้ ซึ่งประยุกต์แนวคิดในเรื่องส่วนเกินของผู้บริโภค (Consumer 's Surplus) และความเต็มใจจ่ายมาใช้ โดยถือว่าค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวทั้งหมดคือส่วนเกินที่นักท่องเที่ยวเต็มใจจ่ายเพิ่มจากค่าธรรมเนียมเพียงเล็กน้อย และนำส่วนเกินนี้มาเป็นตัวแทนราคาเพื่อใช้คำนวณหาประโยชน์สุทธิด้านการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ใช้การประเมินมูลค่าโดยใช้ราคาตัวแทน ซึ่งจะใช้จ่ายเฉพาะที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายบนเกาะเสม็ดของนักท่องเที่ยวเท่านั้น เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้มาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดเพียงที่เดียว การประเมินมูลค่าโดยใช้วิธีคำนวณต้นทุนการเดินทางทั้งหมดจึงอาจทำให้ได้มูลค่าที่สูงกว่าที่ควรจะเป็นได้ และได้นำข้อจำกัดและข้อเสนอแนะจากการศึกษาของคุณันทนา ถิมประยูร ซึ่งเคยศึกษาเมื่อปี 2537 มาปรับปรุงเป็นแนวทางการศึกษาในปัจจุบันด้วย คือการเก็บข้อมูลจะใช้ขนาดตัวอย่างที่มากขึ้นจาก 150 ตัวอย่างเป็น 309 ตัวอย่าง เพื่อเป็นตัวแทนของประชากรได้ดียิ่งขึ้น และมีการสุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในวันธรรมดาด้วย เนื่องจากการศึกษาที่ผ่านมาเน้นทำการเก็บตัวอย่างเฉพาะวันหยุดสุดสัปดาห์และวันหยุดราชการ ซึ่งเป็นช่วงที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเกาะเสม็ดจำนวนมาก ทำให้อาจมีผลต่อมูลค่าของเกาะเสม็ดที่คำนวณได้โดยมูลค่าที่ได้จากวิธีต้นทุนการเดินทางอาจสูงกว่าที่ควรจะเป็น ถ้านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาในวันหยุด มีจำนวนครั้งของการเดินทางมาเกาะเสม็ดสูงกว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาในวันธรรมดา

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์และสภาพแหล่งท่องเที่ยว สามารถกำหนดแนวคิดในการศึกษาได้ ดังแสดงในภาพที่ 4 ซึ่งสามารถอธิบายการทำงานของระบบเศรษฐกิจได้ คือใน ส่วนสินค้าเอกชนสามารถใช้กลไกราคาเป็นตัวกำหนดในการใช้ปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมได้ แต่ในการจัดสรรทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นสินค้าสาธารณะ มักมีปัญหาไม่สามารถแบ่งแยกการบริโภคได้ และมีปัญหากรรมสิทธิ์ที่ไม่เฉพาะเจาะจง ดังนั้นกลไกราคาไม่สามารถเข้าไปจัดสรรการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพได้ เนื่องจากเป็นสินค้าที่ไม่มีการกำหนดราคาในตลาด ดังนั้นต้องอาศัยเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ คือหลักวิเคราะห์เปรียบเทียบประโยชน์ต้นทุน มาใช้ในการตัดสินใจ โดยอาศัยเทคนิคการประเมินมูลค่ามาเป็นเครื่องมือในการกำหนดราคาหรือมูลค่าของทรัพยากรนั้น ซึ่งเกาะเสมีดก็จัดเป็นสินค้าสาธารณะที่ต้องอาศัยเทคนิคการประเมินมูลค่าสินค้าดังกล่าวด้วย

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

ลักษณะที่ตั้งของพื้นที่และขอบเขตของพื้นที่ที่ศึกษา

กรมป่าไม้, 2544 โดยส่วนทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลและอธิบายถึงสภาพทั่วไปของพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ดไว้ ดังต่อไปนี้

ประวัติความเป็นมา

อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ด เริ่มเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว ตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมา และมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งประมาณปี 2519 ได้มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มสื่อมวลชนว่า เกาะเสม็ดกำลังทรุดโทรมเนื่องจากความสกปรกจากการทิ้งขยะของนักท่องเที่ยว และชาวบ้านเริ่มมาสร้างเพิงพักและร้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว บุกรุกแผ้วถาง ตัดต้นไม้ทำลายป่าเพื่อให้ได้พื้นที่บริการ ดังนั้น กรมป่าไม้จึงดำเนินการสำรวจข้อมูลของเกาะเสม็ด ปรากฏว่าในขณะนั้นทางจังหวัดระยองกำลังร่วมมือกับองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว (อ.ส.ท.) วางแผนการพัฒนาเกาะเสม็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยว แต่การดำเนินงานประสบอุปสรรคทำให้ไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย ประกอบกับกลุ่มนิสิต นักศึกษา ตลอดจนนักอนุรักษ์ธรรมชาติ และผู้นำท้องถิ่นไม่เห็นด้วยกับการที่จะให้สัมปทานดำเนินการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดกับเอกชนรายใดรายหนึ่ง และไม่เห็นด้วยกับการสร้างกระเช้าไฟฟ้าข้ามจากฝั่งมายังเกาะเสม็ด มีการต่อต้านและเดินขบวนทำให้การดำเนินงานของ อ.ส.ท. ร่วมกับจังหวัดระยองหยุดชะงัก

ต่อมาในปี 2523 คณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและศิลปกรรมได้เสนอให้กรมป่าไม้เข้าไปดำเนินการอนุรักษ์เกาะเสม็ดไว้ในรูปของวนอุทยาน ดังนั้น กรมป่าไม้โดยกองอุทยานแห่งชาติจึงได้สั่งการให้เจ้าหน้าที่ไปสำรวจข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง โดยให้รวมถึงเขาเตี้ยๆ ที่อยู่ริมทะเลบริเวณตำบลบ้านเพที่เรียกว่า เขาเปลือย-เขาแหลมหญ้า และชายหาดแม่รำพึงที่อยู่ต่อจากเชิงเขา รวมถึงเกาะเล็กเกาะน้อยที่อยู่ใกล้เคียงกับเกาะเสม็ด ชายทะเล อ่าว และแหลมต่างๆ ในบริเวณทั้งหมดเพื่อจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเล โดยได้นำเสนอให้คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ

และคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ จนในที่สุดก็สามารถออกพระราชกฤษฎีกาประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ได้สำเร็จเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2524 โดยประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 98 ตอนที่ 162

ที่ตั้งและขอบเขตของพื้นที่

อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยในเขตจังหวัดระยอง ที่ทำการตั้งอยู่ที่ 79 ม.1 บ้านก้นอ่าว ถ.หาดแม่รำพึง-เพ ต.เพ อ. เมืองระยอง จ. ระยอง โดยในพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณอุทยานครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านเพ อำเภอเมือง และตำบลแกลง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง มีเนื้อที่ประมาณ 131 ตารางกิโลเมตร หรือ 81,875 ไร่ ประกอบด้วยพื้นที่บนฝั่งและในท้องทะเล ตลอดจนเกาะต่าง ๆ ประกอบด้วยเกาะเสม็ด เกาะจันทร์ เกาะทะลุ เกาะกุฎี เกาะมะขามและเกาะปลายดิน เขาแหลมหญ้า และชายทะเลด้านทิศตะวันตกของเขาลแหลมหญ้า สถานที่ที่โดดเด่นที่สุดเป็นที่รู้จักกันดี คือ “เกาะเสม็ด” ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อของจังหวัดระยอง ซึ่งได้รับความนิยมทั้งจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ ในส่วนของเกาะเสม็ดนี้เอกชนไม่มีกรรมสิทธิ์ถือครองพื้นที่ แต่สามารถถือครองเพื่อประกอบอาชีพได้ โดยอยู่ภายใต้การดูแลของภาครัฐโดยหน่วยอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด

เกาะเสม็ด ตั้งอยู่ในเขตตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง อยู่ห่างจากฝั่งบ้านเพประมาณ 6.5 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 3,125 ไร่ มีลักษณะเป็นเกาะทรงสามเหลี่ยม เป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดของอุทยานแห่งชาติฯ มีหาดทรายขาวปานแก้วอยู่ทั่วไป จึงได้รับการขนานนามในกวีนิพนธ์ของสุนทรภู่ว่า เกาะแก้วพิสดาร และเหตุที่ชื่อเกาะเสม็ด เพราะ มีดินเสม็ดแดง เสม็ดขาวขึ้นอยู่มาก สถานที่ท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีอยู่มาก ประกอบด้วยอ่าวและหาดทรายสวยงามมากมาย นอกจากนี้ยังสามารถศึกษาธรรมชาติได้ใน เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติเขาบ่อทอง ระยะทาง 2.5 กิโลเมตร อยู่ห่างจากศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ไปทางอ่าวไผ่

ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา การศึกษาในครั้งนี้ครอบคลุมเฉพาะพื้นที่เกาะเสม็ด ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งในความดูแลของอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ในส่วนภาคเอกชนที่สร้างรายได้แก่พื้นที่เท่านั้น

การเดินทางเข้าสู่พื้นที่

การเดินทางมายังจังหวัดระยอง สามารถเดินทางมาได้หลายเส้นทาง ดังต่อไปนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2547)

1. การเดินทางโดยรถยนต์ส่วนบุคคล สามารถเดินทางมายังจังหวัดระยองได้ 5 เส้นทาง ดังนี้

1.1 เส้นทางที่ 1 ทางหลวงหมายเลข 3 (สุขุมวิท) เริ่มต้นจากกรุงเทพฯ ผ่านอำเภอบางปู – อำเภอบางปะกง – จังหวัดชลบุรี - บางแสน – ศรีราชา – พัทยา – หาดจอมเทียน-สัตหีบ – อำเภอบ้านฉาง จนถึงอำเภอเมืองระยอง รวมระยะทางทั้งสิ้น 220 กิโลเมตร

1.2 เส้นทางที่ 2 ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 34 (ถนนบางนา – ตราด) เป็นเส้นทางที่มีผู้นิยมใช้เป็นจำนวนมาก โดยมีจุดเริ่มต้นตรงจุดสิ้นสุดทางด่วน ด้านเฉลิมนคร อำเภอบางนา ผ่านอำเภอบางพลี – อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ และเชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข 3 ที่กิโลเมตรที่ 70 อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จากนั้นจะผ่านเส้นทางเดียวกันกับเส้นทางที่ 1 รวมระยะทางทั้งสิ้น 220 กิโลเมตร

1.3 เส้นทางที่ 3 หลวงหมายเลข 36 จากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางเดียวกับเส้นทางที่ 2 จนถึงกิโลเมตรที่ 140 อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เลี้ยวซ้ายเข้าสู่เส้นทางหลวงหมายเลข 36 จากนั้นเดินทางต่อไปยังจังหวัดระยอง ด้วยระยะทางเพียง 70 กิโลเมตรรวมระยะทางทั้งสิ้น 210 กิโลเมตร

1.4 เส้นทางที่ 4 หลวงหมายเลข 344 (ถนนสายบ้านบึง – แกลง) เริ่มต้นที่จังหวัดชลบุรี ผ่านอำเภอบ้านบึง – หนองใหญ่ – อำเภอวังจันทร์ และสิ้นสุดที่อำเภอแกลง ระยะทาง 100 กิโลเมตร เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอแกลง หรือเดินทางไปยังจังหวัดจันทบุรี หรือจังหวัดตราด หากต้องการเดินทางเข้าสู่อำเภอเมืองระยอง ต้องใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 3 ย้อนกลับมาอีก 42 กิโลเมตร

1.5 เส้นทางที่ 5 ทางหลวงหมายเลข 7 (สายมอเตอร์เวย์) เริ่มต้นที่ถนนพัฒนาการ เขตประเวศน์ กรุงเทพฯ และสิ้นสุดที่จังหวัดชลบุรี ระยะทาง 75 กิโลเมตร จากนั้นใช้ทางหลวงหมายเลข 36 อีก 100 กิโลเมตร จะถึงอำเภอเมืองระยอง รวมระยะทางทั้งสิ้น 175 กิโลเมตร

2. การเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง มีบริการทั้งรถปรับอากาศและรถธรรมดาจากกรุงเทพฯ มายังจังหวัดระยอง ตั้งแต่เวลา 04.00 – 22.00 นาฬิกา ออกจากสถานีขนส่งสายตะวันออก (เอกมัย) ถนนสุขุมวิท และสถานีขนส่งหมอชิต ถนนกำแพงเพชร และจากจังหวัดระยองไปกรุงเทพฯ ตั้งแต่เวลา 03.30 – 21.10 นาฬิกา นอกจากนี้ยังมีรถโดยสารจากจังหวัดระยองไปยังจังหวัดอื่นๆ อาทิ เชียงใหม่ เชียงราย(แม่สาย) หนองคาย อุบลราชธานี ขอนแก่น และอุดรธานี ออกจากสถานีขนส่งจังหวัดระยอง

การเดินทางโดยเครื่องบิน โดยสายการบินบางกอกแอร์เวย์ ให้บริการเที่ยวบินจากภูเก็ต เกาะสมุย – สนามบินอู่ตะเภา ทุกวัน วันละ 1 เที่ยวบิน และเดินทางโดยรถยนต์ต่อไปยังเกาะเสม็ดตามเส้นทางที่ 1 ทางหลวงหมายเลข 3 (สุขุมวิท) เริ่มต้นจากสนามบินอู่ตะเภา(สตัดหีบ) – อำเภอบ้านฉาง จนถึงอำเภอเมืองระยอง รวมระยะทางประมาณ 50 กิโลเมตร

การเดินทางไปยังเกาะเสม็ด ต้องเดินทางโดยเรือและต้องลงเรือที่ทำเรือบ้านเพ (บนฝั่ง) ซึ่งมีท่าเรือโดยสาร 3 แห่ง มีเรือโดยสารหลายขนาดบรรจุคนได้ตั้งแต่ 10-100 คน ใช้เวลาเดินทางประมาณ 30 นาที ให้บริการตั้งแต่เวลา 06.00-17.00 น. สำหรับท่าเรือที่เกาะเสม็ดทั้ง 3 แห่ง (บนเกาะ) คือ ท่าเรือด้านหัวเกาะ ด้านอ่าววงเดือน (อยู่ทางทิศตะวันออกของเกาะ) และด้านอ่าวพร้าว (อยู่ทางทิศตะวันตกของเกาะ) นอกจากนี้ยังมีผู้ประกอบการบางรายที่อยู่บริเวณอ่าวที่มีขนาดเล็กนิยมใช้เรือเร็วส่วนตัวในการรับ-ส่งนักท่องเที่ยวจากบ้านเพ ไปยังรีสอร์ทของตนเอง ส่วนค่าโดยสารระหว่างบ้านเพ-หาดทรายแก้ว ไป-กลับ ราคา 100 บาท ใช้เวลาเดินทางประมาณ 40 นาที จากบ้านเพ-อ่าววงเดือน ไป-กลับ ราคา 120 บาท

ดังนั้น การเดินทางไปยังเกาะเสม็ด ต้องเดินทาง โดยรถยนต์ถึงท่าเรือบ้านเพ อำเภอเมืองระยอง แล้วขึ้นเรือต่อไปอีกประมาณ 6 กิโลเมตร ถึงเกาะเสม็ด

การเดินทางบนเกาะเสม็ด บนเกาะเสม็ดมีถนนเพียงสายเดียว เป็นทั้งถนนคอนกรีต และถนนดินซึ่งแต่เดิมใช้เป็นทางเดิน ถนนสายนี้ยาวประมาณ 6 กิโลเมตร เริ่มจากตอนเหนือของอ่าวทับทิมตัดผ่านสระน้ำอโนดาต ลงสู่หาดทรายแก้ว ระยะทางจากบ้านเกาะเสม็ดถึงหาดทรายแก้วประมาณ 800 เมตร บนเกาะมีรถสองแถวบริการไปตามหาดต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับระยะทาง หรือแล้วแต่จะตกลงกัน ราคาอัตราสองแถวประมาณ 20-100 บาท หากต้องการจะเหมาเที่ยวทั้งเกาะราคาประมาณ 200-800 บาท (กรมป่าไม้, 2547)

ลักษณะทางกายภาพ

กรมป่าไม้, 2544. ส่วนทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ.
รวบรวมข้อมูลไว้ดังนี้

สภาพภูมิประเทศ

อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด จัดเป็นอุทยานแห่งชาติประเภทชายฝั่งผสมหมู่เกาะในทะเล ตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลของอ่าวไทยฝั่งตะวันออกมีภูมิประเทศประกอบด้วยภูเขาหินแกรนิต บริเวณเขาเปล็ดและเขาแหลมหญ้า มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 108 เมตร ส่วนภูมิประเทศของเกาะเสม็ด มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยม ส่วนฐานของเกาะอยู่ด้านทิศเหนือ ซึ่งหันเข้าสู่ฝั่งบ้านเพ ประกอบด้วยภูเขาและเนินเขาเดี่ยวๆ สลับซับซ้อนกันอยู่ 2 - 3 ลูก เช่น เขากระโจม มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 112 เมตร ด้านทิศตะวันตกของเกาะมีความลาดชันมาก ส่วนด้านทิศตะวันออกมีความลาดชันน้อย และมีหาดทรายยาวต่อเนื่อง ตลอดแนวในลักษณะของอ่าวที่ต่อเนื่องกัน ทางตอนกลางของเกาะจะเป็นเนินเขาไม่สูงมากนัก มีที่ราบ ซึ่งเป็นที่ตั้งบ้านเรือนของราษฎรอยู่ตามริมฝั่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันออก บริเวณปลายแหลมด้านทิศใต้มีเกาะเล็กๆ อยู่ใกล้อีก 3 เกาะ คือ เกาะจันทร์ เกาะสันฉลาม และหินขาว นอกจากนี้ยังมีเกาะในทะเลใกล้ชายฝั่ง (Intertidal Islands) รวม 8 เกาะ ได้แก่ เกาะปลายดิน เกาะเก็ดฉลาม เกาะมะขาม เกาะกรวย เกาะกุฎี เกาะท้ายค้างคาว เกาะทะเลลู และเกาะขี้เกลือ บนเกาะเสม็ดไม่มีแม่น้ำลำคลอง ประมาณ ร้อยละ 80 ของพื้นที่เป็นภูเขาและป่าไม้เบญจพรรณ มีเพียงสระน้ำชื่อว่า หนองอโนดาต มีเนื้อที่ประมาณ 4.5 ไร่ และอ่างเก็บน้ำของกรมชลประทาน

สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไป ประสพกับอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง ตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม ถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 28 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20 องศาเซลเซียส ในเดือนธันวาคมอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 33 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน ปริมาณน้ำฝน เฉลี่ย 1,339 มิลลิเมตร ในเดือนธันวาคม มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่ำสุด 4 มิลลิเมตรและปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยสูงสุด 255 มิลลิเมตร ในเดือนกันยายนความชื้นสัมพัทธ์มีค่าเฉลี่ยตลอดปี 77 เปอร์เซ็นต์

ภาพที่ 6 สภาพภูมิประเทศของเกาะเสม็ด มุมมองแนวตั้ง

ภาพที่ 7 สภาพภูมิประเทศของเกาะเสม็ด มุมมองแนวราบ

ในเดือนธันวาคมและเดือนมกราคมประมาณ 10-11 วัน ความเร็วลมเฉลี่ย 5 นี้อ ความเร็วลมสูงสุดเฉลี่ย 50 นี้อ

ลักษณะทางธรณีวิทยา

อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด จัดอยู่มหายุค Pre-cambrian จัดเป็นพวกหินแปรชั้นซ้อน อายุประมาณ 570 – 4,500 ล้านปีมาแล้ว ในส่วนของเกาะเสม็ด เดิมเกาะเสม็ดและหมู่เกาะในพื้นที่อยู่ในบริเวณที่เคยเป็นแผ่นดินมาก่อน ต่อมาน้ำทะเลได้ท่วมถึง จึงปรากฏเป็นหมู่เกาะเสม็ดในปัจจุบัน ชนิดของหินบริเวณเกาะเสม็ด แบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ

1. Diorite – andesite Family หินในตระกูลนี้พบมากเป็นพวก Porphyrite diorite นอกจากนี้ยังพบหิน Diorite ซึ่งเนื้อของหินคล้ายแกรนิต บริเวณที่พบมากคือ บริเวณอ่าวพร้าวด้านทิศตะวันตกของเกาะเสม็ด

2. Granite – Rhyolite Family หินพวกนี้มีสีค่อนข้างขาว หินที่พบมีพวก Quartz และ Potassium Feldspars จำพวก anhedral สีขาว ส่วนสีดำเป็นพวก Biotite รูปผลึกเป็นแบบ Anhedral พบมากบริเวณหาดทรายแก้ว

ลักษณะทางปฐพีวิทยา

ลักษณะทางปฐพีวิทยาที่พบในบริเวณเขตอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด พบดินชุดพัทลุง เป็นดินที่เกิดจากตะกอนน้ำทะเล มีความลาดชัน 2-3 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดี ดินมีความสามารถให้น้ำซึมผ่านได้เร็ว ตามปกติระดับน้ำใต้ดินลึกกว่า 1 เมตร ตลอดปี ดินบนลึกไม่เกิน 12 เซนติเมตร เนื้อดินเป็นทราย สีพื้นเป็นสีน้ำตาล น้ำตาลเข้ม น้ำตาลปนเทา ค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 6.0 – 6.5 ส่วนดินล่างลึกมากกว่า 2 เซนติเมตร เนื้อดินเป็นทรายหยาบ สีน้ำตาล สีชมพู และสีน้ำตาลอ่อน ค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 6.5 และดินล่างเนื้อดินเป็นทราย ร่วนซุย ทรายหยาบ สีน้ำตาลแก่ และสีแดงปนเหลือง ค่าความเป็นกรดต่างของดินประมาณ 7.0 ในพื้นที่เกาะเสม็ด และกลุ่มเกาะเสม็ด โดยสภาพพื้นที่แล้วเป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง (slope complex) ค่อนข้างมากกว่าที่ราบที่เป็นชายหาด จึงควรที่จะรักษาไว้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อไป

แหล่งน้ำ

อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด มีพื้นที่ครอบคลุมชายฝั่งทะเล เกาะและพื้นน้ำทะเล ซึ่งตั้งอยู่ฝั่งทะเลด้านทิศเหนือของอ่าวไทย ไม่มีแม่น้ำลำคลองไหลผ่าน แหล่งน้ำของอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด มีดังนี้

1. น้ำฝน จัดเป็นน้ำธรรมชาติที่มีความใสสะอาดมากกว่าน้ำธรรมชาติอื่นๆ ซึ่งบนเกาะเสม็ดใช้น้ำฝนกันมาก โดยมีการทำที่กักเก็บน้ำฝนไว้ใช้ในครัวเรือน และยังมีเก็บไว้เป็นส่วนของสาธารณูปโภคด้วย แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ

2. น้ำผิวดิน ได้แก่ แม่น้ำ ลำธาร ห้วย หนอง คลอง บึง ทะเลสาบ และทะเล ซึ่งในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ไม่พบว่ามีความชุ่มชื้น แต่บนเกาะเสม็ดจะมีอ่างเก็บน้ำสองแห่ง คือ สระโหนดาย และอ่างเก็บน้ำของกรมชลประทาน ซึ่งเป็นแหล่งน้ำจืดที่ราษฎรสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ นอกนั้นเป็นทะเล ซึ่งใช้ประโยชน์ในการคมนาคม และการพักผ่อนหย่อนใจ

3. น้ำใต้ดิน หมายถึง น้ำที่มีอยู่ในชั้นดินของพื้นผิวโลก ซึ่งบนเกาะเสม็ดจะพบบ่อน้ำตื้นที่ชาวบ้านขุดใช้ประมาณ 8 บ่อ แต่ไม่พบบ่อน้ำบาดาล เพราะหากขุดลึกลงไปมากน้ำจะเป็นน้ำเค็มไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ประโยชน์ สำหรับในฤดูแล้งบ่อน้ำเหล่านี้มักแห้งจึงทำให้ขาดแคลนน้ำ

ลักษณะทางด้านด้านชีวภาพ

พรรณไม้และสัตว์ป่า

ลักษณะการกระจายของพันธุ์พืช ในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ด จะแปรผันไปตามลักษณะภูมิประเทศ สามารถจำแนกออกเป็น ป่าดิบแล้ง เป็นสังคมพืชที่พบเป็นส่วนใหญ่ในเขตอุทยานแห่งชาติ กระจายอยู่ทั่วไปทั้งบนฝั่ง พื้นดิน และบนเกาะ พันธุ์ไม้ที่พบได้แก่ มะนาวป่า นกนอน พลองใบใหญ่ เขลียง โมกมัน เป็นต้น ป่าชายหาด พบพันธุ์ไม้ป่าชายหาดจำนวนน้อยชนิด พันธุ์ไม้และต้นไม้ที่พบโดยทั่วไป มีลักษณะเป็นพุ่มลำต้นคดงอ และแตกกิ่งก้านมาก กิ่งสั้นใบหนาแข็ง พันธุ์ไม้ที่พบได้แก่ โปทะเล ข่อย ตะบัน และหูกวาง เป็นต้น

จากการสำรวจสัตว์ป่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติสามารถจำแนกออกได้เป็น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ กระแตเหนือ ค้างคาวแม่ไก่เกาะ ลิงแสม ฯลฯ จากการสำรวจพบไม่น้อยกว่า 118 ชนิด ได้แก่ นกดินเทียน นกหัวโต นกปากซ่อม ฯลฯ สัตว์เลื้อยคลาน จากการสำรวจพบไม่น้อยกว่า 15 ชนิด ได้แก่ จิ้งจกหางหนาม จิ้งจกหางเรียบ ตุ๊กแกบ้าน แย้ เป็นต้น สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ที่สำรวจพบมีเพียง 4 ชนิด ได้แก่ คางคกบ้าน ปาดบ้าน อึ่งบ้าน และกบนา ในส่วนของทรัพยากรใต้ทะเลจะพบแนวปะการังในบริเวณรอบเกาะเสม็ด บริเวณหมู่เกาะกุฎี และบริเวณเกาะทะลุ แนวปะการังที่มีความอุดมสมบูรณ์สูงอยู่ในบริเวณหินคันทนา หินอ่าวไผ่ อ่าวเจ๊ก อ่าวกิวหน้าใน เกาะจันทร์ เกาะปลายดิน เกาะกุฎี และเกาะทะลุ ความหลากหลายของสัตว์ทะเลที่พบได้แก่ ปะการังโต๊ะ ปะการังพุ่มไม้ ปะการังโขด ปะการังสมอง ปะการังเห็ด ปะการังอ่อน ปะการังถ้วยส้ม ฟองน้ำครก แม่นหนามดำ ปลิงทะเล เต่าตนุ ดอกไม้ทะเล ปลาการ์ตูน ปลาผีเสื้อลายแปดเส้น ปลาโนริคริบยาว ปลาสินสมุทรลายน้ำเงิน ปลานกแก้ว ปลานกขุนทอง ปลาอมไข่ ปลากล้วยฟ้าหลังเหลือง ปลากะรัง ปลาสิ่กุน ปลาโมง ปลาบู่ ปลากะตัก ปลาเห็ดโคน หอยมือเสือ หอยนมสาว หอยเบี้ยเล็ก หอยเต้าปูน หอยดัลล์ หอยหนาม ปูลม และปูใบ้ ฯลฯ

แหล่งท่องเที่ยวในบริเวณเกาะเสม็ด

แหล่งท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด ประกอบด้วยเวียงอ่าว และชายหาดหลายแห่ง ดังนี้

1. หาดทรายแก้ว อยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของท่าเรือหมู่บ้านเกาะเสม็ด ประมาณ 800 เมตร เป็นหาดทรายที่สวยงามที่สุดของเกาะ เพราะมีหาดทรายที่ขาวสะอาดและละเอียดมาก หาดกว้างประมาณ 25 – 30 เมตร ยาวประมาณ 780 เมตร ทั้งชายหาดปราศจากโขดหิน
2. อ่าวไผ่ เป็นหาดที่อยู่ติดกับหาดทรายแก้ว ลักษณะของหาดคล้ายกับหาดทรายแก้ว แต่ความยาวสั้นกว่า
3. อ่าวพุทราและอ่าวทับทิม เป็นชายหาดที่อยู่ถัดจากอ่าวไผ่ ตัวหาดยาวประมาณ 1.5 กิโลเมตร กว้างประมาณ 15 – 20 เมตร ส่วนด้านหน้าของอ่าวทับทิมเป็นแนวเขากระโจม ซึ่งติดต่อกับเขาพลอยแหวนที่ช่วยก้ำบังลมทางด้านแหลมทับทิม มีโขดหินน้อยใหญ่เรียงรายอยู่เหมาะสำหรับนั่งชมธรรมชาติท้องทะเล

4. อ่าวนวล เป็นอ่าวขนาดเล็ก ตั้งอยู่ตรงกลางระหว่างอ่าวทับทิมกับอ่าวช่อ แต่มีความเงียบสงบ ประกอบด้วยหาดทรายที่ขาวเนียน และน้ำทะเลที่ใสสะอาด

5. อ่าวช่อ เป็นอ่าวขนาดกลาง อยู่ด้านทิศตะวันออกของเกาะ ห่างจากอ่าวทับทิมประมาณ 500 เมตร และอ่าววงเดือนประมาณ 100 เมตร มีหาดทรายที่ขาวเนียน ทิวไม้ที่ร่มรื่น และสะพานที่ทอดตัวลงไปสู่ผืนน้ำ การเดินทางสู่อ่าวแห่งนี้ทำได้โดย เดินมาจากอ่าวทับทิมระยะทาง 500 เมตร และนั่งรถมาจากท่าด่านหรือหาดทรายแก้ว มาลงที่อ่าววงเดือนแล้วเดินเข้ามาอีก 100 เมตร

6. อ่าววงเดือน เป็นอ่าวขนาดใหญ่ที่มีผู้นิยมมาพักผ่อน ตั้งอยู่ตอนกลางด้านทิศตะวันออกของเกาะ ลักษณะของอ่าวจะเป็นรูปโค้งคล้ายพระจันทร์ครึ่งดวง มีหาดทรายขาวสะอาดยาวประมาณ 500 เมตร บริเวณด้านหลังจะมีหน้าผาที่เป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกที่สวยงามมากจุดหนึ่ง การเดินทางสู่อ่าววงเดือนทำได้โดย นั่งรถโดยสารจากท่าด่านและใช้เส้นทางเดินเท้าที่เชื่อมต่อกับหาดทรายแก้ว อ่าวไผ่ ต่อมาจนเข้าสู่อ่าววงเดือน

7. อ่าวห้วย เป็นอ่าวขนาดกลาง ประกอบด้วย หาดทรายที่ขาวเนียน และกิ่งไม้ที่ร่มรื่น มีความสวยงาม และ ความบริสุทธิ์ของธรรมชาติ เหมาะแก่การพักผ่อน เพราะที่นี่ยังค่อนข้างเงียบสงบ

8. อ่าวกึ่งหน้านอก เป็นอ่าวขนาดกลางที่มีความสวยงามมาก บริเวณด้านหน้าของอ่าวมีแนวปะการังน้ำตื้นที่ค่อนข้างสมบูรณ์อยู่มาก การเข้าพื้นที่สามารถทำได้ 2 ทาง คือโดยทางเดินเท้าจากอ่าวห้วย ระยะทางประมาณ 500 เมตร ระหว่างเส้นทางเป็นโขดหิน อีกทางหนึ่งคือ โดยสารทางเรือจากบ้านเพโดยตรง

9. อ่าวปะการัง เป็นอ่าวขนาดกลางที่มีส่วนที่เป็นชายหาดเพียงเล็กน้อย บริเวณอ่าวนี้มีแนวปะการังน้ำตื้นที่มีอยู่อย่างมากมาย และค่อนข้างสมบูรณ์

10. อ่าวกระรัง-แหลมกูด เป็นอ่าวที่อยู่เกือบจะได้สุดของเกาะเสม็ด เป็นอ่าวขนาดเล็ก มีปะการังทั้งน้ำตื้น และน้ำลึกค่อนข้างจะอุดมสมบูรณ์

11. อ่าวพร้าว เป็นอ่าวขนาดใหญ่ อยู่ทางด้านตะวันตกของเกาะเสม็ด ชายหาดยาวประมาณ 200 เมตร และถ้าเป็นเวลาน้ำลงชายหาดจะลาดลงไปค่อนข้างไกล การเดินทางเข้าสู่อ่าวพร้าวทำได้โดย รถโดยสารจากหาดทรายแก้ว - อ่าวพร้าว และโดยสารทางเรือจากบ้านเพ

12. อ่าวน้อยหน้า มีหาดทรายขนาดใหญ่ที่ทอดตัวยาวอยู่ทางด้านเหนือของเกาะ หาดทรายกว้าง 15 - 20 เมตร ด้านหลังเป็นเขากระโจมที่ติดต่อกับเขาพลอยแหวน

นอกจากนี้ยังสามารถศึกษาธรรมชาติบนเกาะเสม็ดได้ ในเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติเขาบ่อทอง ระยะทาง 2.5 กิโลเมตร อยู่ห่างจากศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (เกาะเสม็ด) ไปทางอ่าวไผ่

ภาพที่ 9 หาดทรายแก้ว

ภาพที่ 10 อ่าวพร้าว

ภาพที่ 11 หาดวงเดือน

ภาพที่ 12 อ่าวห้วย

รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด

จากสภาพแวดล้อมของพื้นที่ และทรัพยากรธรรมชาติ พบว่ารูปแบบกิจกรรมนันทนาการที่สามารถประกอบกิจกรรมในปัจจุบัน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การเดินป่า (hiking)
2. กิจกรรมดูนก (bird watching) บนเกาะเสม็ดมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติเพื่อดูนก ซึ่งมีนกที่หายากหลายชนิด
3. การเดินศึกษาธรรมชาติ (nature trail activities) บนเกาะเสม็ดมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติคือ เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติเขาป้อทอง
4. กิจกรรมถ่ายรูปธรรมชาติ (nature photography)
5. กิจกรรมเล่นน้ำ/ว่ายน้ำ (swimming)
6. การเล่นสกี (skiing)/สกูตเตอร์ (scooter)/กระดานโต้คลื่น (surf)
7. การดำน้ำดูปะการัง (Diving)
8. ตกปลา (fishing)
9. เล่นกีฬาต่างๆ ริมชายหาด
10. เดินเล่นริมชายหาด

สถานที่พักบนเกาะเสม็ด

สถานที่พักที่ดำเนินการบริการบนเกาะเสม็ด มีหลายรูปแบบ เช่น บังกะโล โรงแรม บ้านพักรีสอร์ท เป็นต้น โดยสามารถแบ่งตามลักษณะของผู้ประกอบการเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ที่พักที่ดำเนินการโดยหน่วยงานเอกชน (ตารางผนวกที่ 1)
2. ที่พักที่ดำเนินการโดยรัฐบาล โดยหน่วยอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด (ตารางผนวกที่ 2)

สถานการณ์การท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

ปัจจุบัน จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ดในตารางที่ 3) กล่าวคือ ในช่วงระยะเวลา 10 ปีโดยรวมมีอัตรา

การแปลงเฉลี่ยถึงร้อยละ 5.64 ต่อปี และคาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากเกาะเสม็ด เป็นเกาะที่สวยงาม มีหาดทรายขาวที่สะอาด และจุดขายที่สำคัญ คือการมีเอกลักษณ์ไทย ความเป็นไทย อาหารและผลไม้ไทย และเป็นดินแดนท่องเที่ยวที่ปลอดภัย ประกอบกับปัจจุบันภาครัฐมุ่งส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กำหนดยุทธศาสตร์ ด้านท่องเที่ยว ในแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวไทย มีข้อกำหนดการพัฒนาสินค้าการ ท่องเที่ยว โดยการแบ่งสินค้าและบริการท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม(cluster) แต่ละกลุ่มก็กำหนดเป็นพื้นที่ หลักและรอง พื้นที่หลักเป็นแหล่งท่องเที่ยวศักยภาพสูงจะเร่งปรับปรุงก่อน ส่วนพื้นที่รอง จะ ดำเนินการระยะต่อไป โดยกลุ่มแรก ได้แก่ กลุ่มชายทะเลและหมู่เกาะ (sun, sand, and sea) และ เกาะเสม็ดก็เป็นพื้นที่หนึ่งที่ถูกกำหนดให้เป็นหนึ่งในพื้นที่หลักที่จะพัฒนาไปด้วย (ธนาคารกรุงศรี อูธยา, 2545)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการศึกษาการประเมินมูลค่าแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาเกาะเสม็ดนี้ ได้แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษารั้งนี้ โดยมีรายละเอียดของผลการศึกษาแต่ละส่วน ดังนี้คือ

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

ส่วนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

ส่วนที่ 3 ผลการประเมินมูลค่าเกาะเสม็ด จากค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ดของนักท่องเที่ยว

วิเคราะห์ผลการศึกษาในรูปของร้อยละ แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด
2. พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

การศึกษาในครั้งนี้ ทำการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ ดังรายละเอียดผลการศึกษาต่อไปนี้

1.1 เพศ อายุ และสถานภาพ

จากการศึกษา เมื่อจำแนกนักท่องเที่ยวตามเพศ พบว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดส่วนชาวไทยเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ เป็นเพศชาย ร้อยละ 59.92 และเพศหญิง

ร้อยละ 40.08 (ตารางที่ 6) ซึ่งการที่กลุ่มตัวอย่างที่มาท่องเที่ยวเป็นลักษณะเช่นนี้ อาจเป็นเพราะเพศชายมีโอกาสเดินทางไปพักผ่อนแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่ธรรมชาติที่ห่างไกลจากถิ่นที่อยู่อาศัยหรือที่พักมากกว่าเพศหญิง และโดยขนบธรรมเนียมประเพณีของคนไทยเพศชายมีโอกาสพักผ่อนนอกบ้านมากกว่าเพศหญิง และจำเป็นต้องมีเพศชายเป็นผู้นำและดูแลเรื่องความปลอดภัย ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ร้อยละ 37.50 เป็นเพศชาย และร้อยละ 62.50 เป็นเพศหญิง (ตารางที่ 7)

และพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีช่วงอายุระหว่าง 25-36 ปี เดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.54 รองลงมาเป็นผู้ที่อยู่ในช่วงอายุ 37-48 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.40 ซึ่งจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่านักท่องเที่ยวในช่วงอายุ 25-36 ซึ่งอยู่ในวัยหนุ่มสาว ร้อยละ 34.93 ยังโสด ซึ่งเป็นวัยที่ชอบหาประสบการณ์ และอยู่ในช่วงวัยที่มีภาระรับผิดชอบค่อนข้างน้อย และเป็นวัยทำงานซึ่งสามารถหารายได้เองได้แล้ว จึงมีโอกาสท่องเที่ยวมากกว่าวัยอื่นๆ และต้องการท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการเรียน การทำงานประกอบกับต้องการแสวงหาสิ่งใหม่ๆ ให้กับตัวเอง เพื่อหลีกเลี่ยงความจำเจจากชีวิตประจำวัน ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติมีช่วงอายุช่วงระหว่าง 25-36 ปี มีมากที่สุด ร้อยละ 46.43 กลุ่มนี้ส่วนใหญ่ยังโสด รองลงมาเป็นผู้ที่อยู่ในช่วงอายุ 37-48 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.86 กลุ่มนี้ส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว

กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยมีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 51.59 รองลงมาคือ มีสถานภาพแต่งงานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 46.06 และมีสถานภาพหย่า, หม้าย และแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 2.38 (ตารางที่ 6) ซึ่งจำนวนผู้มีสถานภาพโสดส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยทำงานซึ่งมีรายได้เองแล้ว เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดค่อนข้างสูง ดังนั้นวัยศึกษาเล่าเรียนจึงมีค่อนข้างน้อยกว่าวัยทำงาน ส่วนกลุ่มรองลงมาคือสถานภาพที่แต่งงานแล้วส่วนใหญ่จะมากับครอบครัว โอกาสที่จะมีเวลาว่างพร้อมกันทุกคนทั้งครอบครัวก็จะน้อยกว่าคนโสด และค่าใช้จ่ายก็จะสูงกว่าคนโสดด้วย ดังนั้นการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวจึงเป็นไปได้ยากกว่าคนโสด ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ร้อยละ 53.58 เป็นโสด และร้อยละ 33.92 แต่งงานแล้ว (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 6 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย ปี 2549 แสดงเป็นร้อยละจำแนกตามเพศ อายุ และสถานภาพของนักท่องเที่ยว

(หน่วย : คน)

เพศ/สถานภาพ/ อายุ	ชาย				หญิง				รวมทั้งหมด
	โสด	แต่งงาน	หย่า/หม้าย/ แยกกันอยู่	รวม	โสด	แต่งงาน	หย่า/หม้าย/ แยกกันอยู่	รวม	
น้อยกว่า 25	3.97	0.40	0.00	4.37	7.14	0.40	0.00	7.54	11.90
25-36	21.83	10.71	0.40	32.94	13.10	11.11	0.40	24.60	57.54
37-48	3.17	13.89	0.79	17.86	1.59	5.16	0.79	7.54	25.40
49-60	0.79	3.57	0.00	4.37	0.00	0.40	0.00	0.40	4.76
มากกว่า 60	0.00	0.40	0.00	0.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.40
รวมทั้งหมด	29.76	28.97	1.19	59.92	21.83	17.06	1.19	40.08	100.00
จำนวนทั้งหมด	75	73	3	151	55	43	3	101	252

ตารางที่ 7 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2549 เป็นร้อยละจำแนกตามเพศ อายุ และสถานภาพของนักท่องเที่ยว

(หน่วย : คน)

เพศ/สถานภาพ/ อายุ	ชาย				หญิง				รวมทั้งหมด
	โสด	แต่งงาน	หย่า/หม้าย/ แยกกันอยู่	รวม	โสด	แต่งงาน	หย่า/หม้าย/ แยกกันอยู่	รวม	
น้อยกว่า 25	5.36	0.00	0.00	5.36	8.93	0.00	0.00	8.93	14.29
25-36	5.36	5.36	0.00	10.71	28.57	7.14	0.00	35.71	46.43
37-48	1.79	7.14	0.00	8.93	0.00	7.14	1.79	8.93	17.86
49-60	0.00	5.36	3.57	8.93	1.79	0.00	0.00	1.79	10.71
มากกว่า 60	1.79	0.00	1.79	3.57	0.00	1.79	5.36	7.14	10.71
รวมทั้งหมด	14.29	17.85	5.35	37.50	39.29	16.07	7.15	62.50	100.00
จำนวนทั้งหมด	8	10	3	21	23	9	4	36	57

1.2 อาชีพ

ด้านอาชีพของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด พบว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 48.99 รองลงมาคือข้าราชการหรือลูกจ้างหน่วยงานราชการ และกลุ่มผู้ประกอบการส่วนตัวหรือค้าขาย ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 20.24 และร้อยละ 14.57 ตามลำดับ (ตารางที่ 8) แสดงว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นผู้มีงานทำและมีรายได้ค่อนข้างสูงและมั่นคง ทั้งนี้เพราะการไปท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่าย ซึ่งส่วนใหญ่จะมีเวลาในการทำงานหรือศึกษาเล่าเรียนที่แน่นอน จึงมีช่วงระยะเวลาสำหรับการพักผ่อนที่แน่นอนเช่นเดียวกัน เช่น ในช่วงฤดูร้อน เสาร์-อาทิตย์ หรือช่วงตอนปิดภาคเรียน ดังนั้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงได้แก่ กลุ่มที่มีช่วงเวลาในการพักผ่อนที่แน่นอนมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีช่วงเวลาพักผ่อนที่แน่นอน เช่น ผู้ที่มีอาชีพด้านการเกษตร รับจ้างทั่วไป สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ร้อยละ 41.07 เป็นพนักงานเอกชน รองลงมาคือ ร้อยละ 23.21 ประกอบอาชีพค้าขายหรือผู้ประกอบการส่วนตัว (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 8 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย ปี 2549 เป็นร้อยละ จำแนกตามอาชีพและเพศ

(หน่วย: คน)

อาชีพ	เพศ		
	ชาย	หญิง	รวม
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	2.43	5.26	7.69
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	0.40	1.21	1.62
พนักงานเอกชน	35.63	13.36	48.99
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	8.10	6.48	14.57
ข้าราชการ/ลูกจ้างหน่วยงานราชการ	9.31	10.93	20.24
ทำการเกษตร	2.43	0.81	3.24
รับจ้างทั่วไป	1.21	0.41	1.63
เกษียณ	0.40	0.00	0.40
อื่นๆ เช่น แม่บ้าน	0.00	1.62	1.62
รวม	59.92	40.08	100.00
จำนวนทั้งหมด	151	101	252

ตารางที่ 9 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2549 เป็นร้อยละ จำแนกตามอาชีพและเพศ

(หน่วย: คน)

อาชีพ	เพศ		
	ชาย	หญิง	รวม
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	3.57	3.57	7.14
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	0.00	0.00	0.00
พนักงานเอกชน	10.71	30.36	41.07
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	10.71	12.50	23.21
ข้าราชการ/ลูกจ้างหน่วยงานราชการ	3.57	1.79	5.36
ทำการเกษตร	5.36	0.00	5.36
รับจ้างทั่วไป	1.79	1.79	3.58
เกษียณ	1.79	8.93	10.71
อื่นๆ เช่น แม่บ้าน	0.00	3.57	3.57
รวม	37.50	62.50	100.00
จำนวนทั้งหมด	21	36	57

1.3 ระดับการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ ผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรืออาชีวศึกษา คิดเป็นร้อยละ 28.18 และ (ตารางที่ 10) ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ร้อยละ 43.86 เป็นผู้ที่มีการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรืออาชีวศึกษา รองลงมาคือ ปริญญาตรีและมัธยมศึกษา ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 28.07 และ 26.32 ตามลำดับ (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวยุโรป ปี 2549 จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	8	3.17
มัธยมศึกษา	36	14.29
อนุปริญญา หรือ อาชีวศึกษา	71	28.18
ปริญญาตรี	126	50.00
ปริญญาโท	9	3.57
ปริญญาเอก	2	0.79
รวม	252	100.00

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวยุโรปต่างชาติ ปี 2549 จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	1	1.75
มัธยมศึกษา	15	26.32
อนุปริญญา หรือ อาชีวศึกษา	25	43.86
ปริญญาตรี	16	28.07
รวม	57	100.00

1.4 ระดับรายได้

จากผลการศึกษา พบว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรายได้สูง คือมีระดับรายได้อยู่ในช่วง 20,001 – 30,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 23.41 รองลงมาคือระดับรายได้ในช่วง 5,001 – 10,000 บาท/เดือน และช่วง 10,001 – 15,000 บาท/เดือน ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือคิดเป็นร้อยละ 19.84 และร้อยละ 17.06 ตามลำดับ (ตารางที่ 12) ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยทำงานที่มีอาชีพประกอบที่ค่อนข้างมั่นคงแล้ว ซึ่งมีรายได้ต่อเดือนอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในหน่วยงานขององค์กรเอกชนซึ่งมี

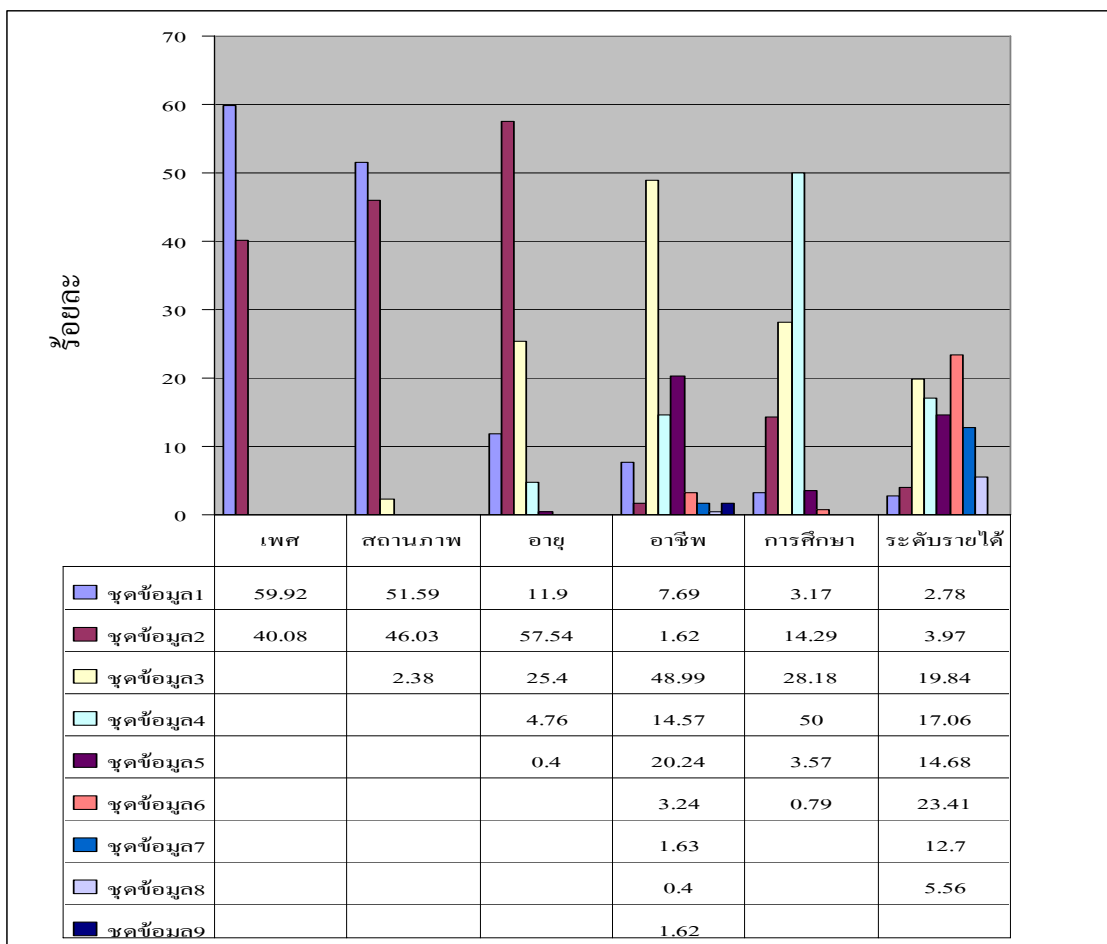
อัตราค่าจ้างค่อนข้างสูง จึงมีรสนิยมในการพักผ่อนยังที่ที่มีความสะดวกสบาย ส่วนผู้ที่มีระดับรายได้ต่ำกว่า 2,500 บาท/เดือน ส่วนใหญ่เป็นนิสิต นักศึกษาหรือนักเรียน และประกอบอาชีพด้านการเกษตร จะมีรสนิยมการพักผ่อนที่ต่างกันออกไป เนื่องจากยังไม่สามารถหารายได้เองได้ และระดับรายได้ที่ต่ำ จึงมีโอกาสมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดน้อย เนื่องจากค่าใช้จ่ายต่างๆ บนเกาะเสม็ดค่อนข้างสูง ดังนั้น จะเลือกไปพักผ่อนยังสถานที่อื่นๆ ที่มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวที่ต่ำกว่าซึ่งมีความสะดวกสบายน้อยกว่า สำหรับระดับรายได้ของชาวต่างชาตินั้น ร้อยละ 54.39 มีระดับรายได้น้อยกว่า 2,500 ดอลลาร์/เดือน รองลงมาอยู่ในช่วงระหว่าง 2,500 – 5,000 ดอลลาร์/เดือน คิดเป็นร้อยละ 38.60 (ดังตารางที่ 13)

ตารางที่ 12 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย ปี 2549 เป็นร้อยละ จำแนกตามระดับรายได้และอาชีพของนักท่องเที่ยว

ระดับรายได้ (บาท/เดือน)	อาชีพ									รวม
	นักเรียน นิสิต นักศึกษา	พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน เอกชน	ธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย	ข้าราชการ ลูกจ้างราชการ	เกษตรกร	รับจ้าง ทั่วไป	เกษียณ	อื่น ๆ	
ต่ำกว่า 2500	1.59	0.00	0.00	0.00	0.40	0.40	0.00	0.00	0.40	2.78
2,500-5,000	3.17	0.40	0.00	0.00	0.00	0.40	0.00	0.00	0.00	3.97
5,001-10,000	2.38	0.40	4.76	3.57	4.37	1.59	1.59	0.00	1.19	19.84
10,001-15,000	0.00	0.00	5.95	3.97	6.35	0.79	0.00	0.00	0.00	17.06
15,001-20,000	0.00	0.00	7.54	1.59	5.16	0.00	0.00	0.40	0.00	14.68
20,001-30,000	0.40	0.79	17.86	1.59	2.78	0.00	0.00	0.00	0.00	23.41
30,001-40,000	0.00	0.00	9.52	2.38	0.79	0.00	0.00	0.00	0.00	12.70
>40,000	0.00	0.00	3.57	1.59	0.40	0.00	0.00	0.00	0.00	5.56
รวม	7.54	1.59	49.21	14.68	20.24	3.17	1.59	0.40	1.59	100.00
จำนวนทั้งหมด (คน)	19	4	124	37	51	8	4	1	4	252

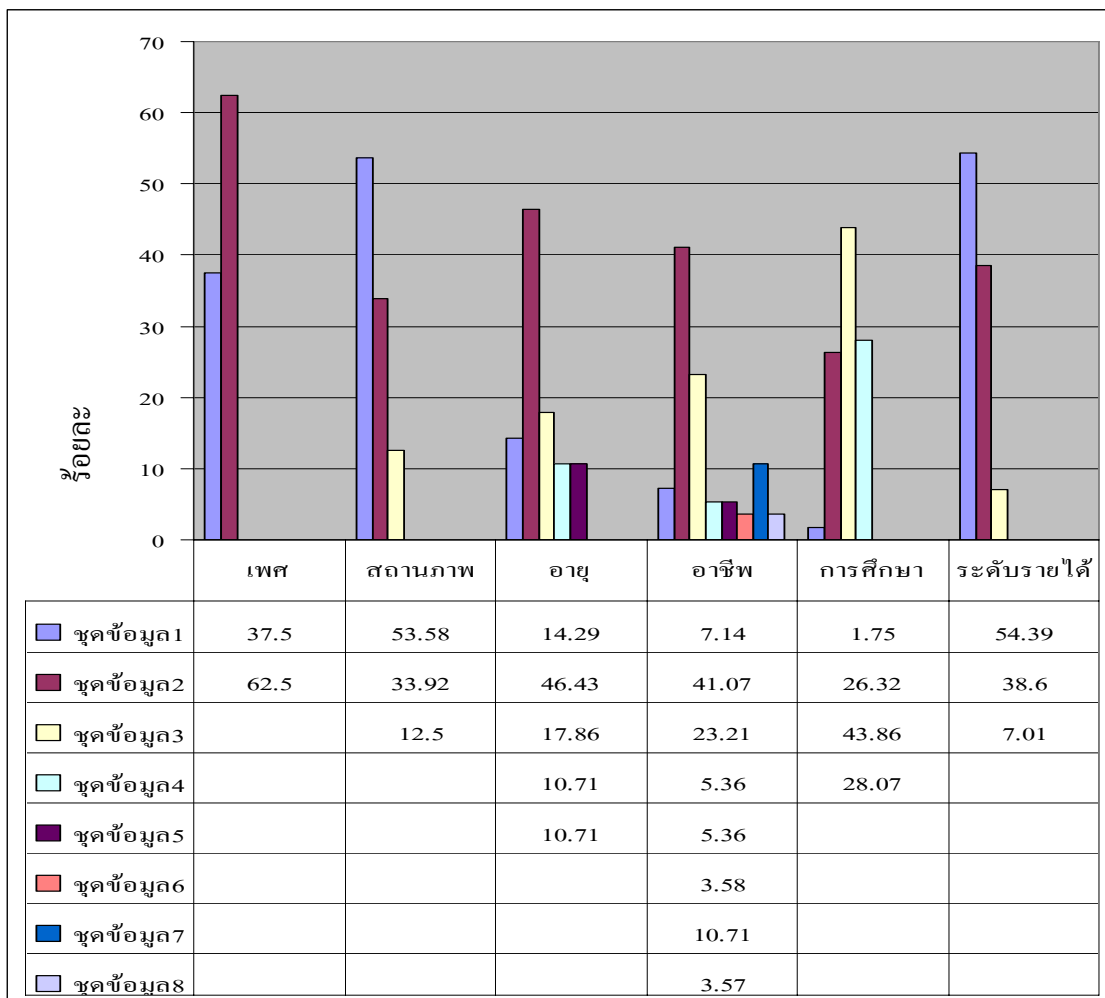
ตารางที่ 13 จำนวนของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2549 เป็นร้อยละ จำแนกตามระดับรายได้และอาชีพของนักท่องเที่ยว

ระดับรายได้ (ดอลลาร์/เดือน)	อาชีพ								รวม
	นักเรียน นิสิต นักศึกษา	พนักงาน เอกชน	ธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย	ข้าราชการ ลูกจ้างราชการ	เกษตรกร	รับจ้าง ทั่วไป	เกษียณ	อื่น ๆ	
ต่ำกว่า 2500	3.51	28.07	12.28	1.75	3.51	3.51	1.75	0.00	54.39
2,500-5,000	3.51	14.04	8.77	1.75	0.00	0.00	8.77	1.75	38.60
5,001-10,000	0.00	0.00	1.75	1.75	1.75	0.00	0.00	1.75	7.01
รวม	7.02	42.11	22.80	5.26	5.26	3.51	10.53	3.51	100.00
จำนวนทั้งหมด (คน)	4	24	13	3	3	2	6	2	57

1. เพศ - ชายร้อยละ 59.92 หญิง ร้อยละ 40.08
2. สถานภาพ - โสดร้อยละ 51.59, แต่งงานแล้วร้อยละ 46.03, หย่า หม้าย แยกกันอยู่ร้อยละ 2.38
3. อายุ - <24 ร้อยละ 11.9, 25-36 ร้อยละ 57.54, 37-48 ร้อยละ 25.40, 48-60 ร้อยละ 4.76, >60 ร้อยละ 0.40
4. อาชีพ - นักเรียน, นักศึกษาร้อยละ 7.69, พนักงานรัฐวิสาหกิจร้อยละ 1.62, พนักงานเอกชน ร้อยละ 48.99, ธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 14.57, ข้าราชการร้อยละ 20.24, เกษตรกรร้อยละ 3.24, รับจ้างร้อยละ 1.63, เกษียณร้อยละ 0.40, อื่นๆ แม่บ้านร้อยละ 1.62
5. การศึกษา - ประถมศึกษาร้อยละ 3.17, มัธยมศึกษาร้อยละ 14.29, อนุปริญญาร้อยละ 28.18, ปริญญาตรีร้อยละ 50.00, ปริญญาโทร้อยละ 3.57, ปริญญาเอกร้อยละ 0.79
6. ระดับรายได้ - <2,500 ร้อยละ 2.78, 2,501-5,000 ร้อยละ 3.97, 5,001-10,000 ร้อยละ 19.84, 10,001-15,000 ร้อยละ 17.06, 15,001-20,000 ร้อยละ 14.68, 20,001-30,000 ร้อยละ 23.41, 30,001-40,000 ร้อยละ 12.7, >40,001 ร้อยละ 5.56

ภาพที่ 13 สรุปปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย

1. เพศ - ชายร้อยละ 37.50 หญิง ร้อยละ 62.50
2. สถานภาพ - โสดร้อยละ 53.58, แต่งงานแล้วร้อยละ 33.92, หย่า หม้าย แยกกันอยู่ร้อยละ 12.50
3. อายุ - 13-24 ร้อยละ 14.29, 25-36 ร้อยละ 46.43, 37-48 ร้อยละ 17.86, 48-60 ร้อยละ 10.71, >60 ร้อยละ 10.71
4. อาชีพ - นักเรียน, นักศึกษาร้อยละ 7.14, พนักงานเอกชนร้อยละ 41.07, ธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 23.21, ข้าราชการร้อยละ 5.36, เกษตรกรร้อยละ 5.36, รับจ้างร้อยละ 3.58, เกษียณร้อยละ 10.71, อื่นๆ แม่บ้านร้อยละ 3.57
5. การศึกษา - ประถมศึกษาร้อยละ 1.75, มัธยมศึกษาร้อยละ 26.32, อนุปริญญาร้อยละ 43.86, ปริญญาตรีร้อยละ 28.07,
6. ระดับรายได้ - <2,500 ร้อยละ 54.39, 2,501-5,000 ร้อยละ 38.60, 5,001-10,000 ร้อยละ 7.01

ภาพที่ 14 สรุปปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ

2. พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

การศึกษาครั้งนี้ ทำการวิเคราะห์พฤติกรรมการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ดและรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเข้าร่วม ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลที่นักท่องเที่ยวได้รับในการเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

เมื่อพิจารณาถึงแหล่งข้อมูลที่นักท่องเที่ยวได้รับทราบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จะพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทย ร้อยละ 41.25 เดินทางมาท่องเที่ยวโดยทราบข้อมูลมาจากเพื่อน ญาติและคนในครอบครัว รองลงมา คือ ทราบจากสื่อโทรทัศน์และวิทยุร้อยละ 18.96 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ร้อยละ 38.26 ทราบข้อมูลมาจากเพื่อน ญาติและคนในครอบครัว รองลงมา คือ ทราบจาก เอกสารเผยแพร่แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร้อยละ 28.70 ส่วนข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ ที่ทราบ คือ จากอินเทอร์เน็ต และทราบอยู่แล้วเนื่องจากเป็นคนในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 8.54 ในส่วนชาวไทย และร้อยละ 9.56 ในส่วนของชาวต่างชาติ (ตารางที่ 14)

2. เหตุจูงใจของการมาพักผ่อนหย่อนใจที่เกาะเสม็ดของนักท่องเที่ยว

จากผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด เนื่องจากเหตุจูงใจ คือ ทราบว่าเกาะสวย หาดทรายขาวสวยสะอาด และน้ำทะเลใส คิดเป็นร้อยละ 75.67 รองลงมาคือ อื่นๆ เช่น อยู่ใกล้บ้าน เดินทางสะดวก เพื่อนชวนมา อยากเที่ยวทะเล เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 12.52 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดเนื่องจาก ทราบว่าเกาะสวย หาดทรายขาวสวยสะอาด และน้ำทะเลใส คิดเป็นร้อยละ 88.64 รองลงมาคือ อยู่ใกล้กรุงเทพฯ เป็นร้อยละ 9.09 ตามลำดับ (ตารางที่ 15)

3. พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มาท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนบุคคล คิดเป็นร้อยละ 64.68 และรองลงมา คือ มารถเช่าร่วมกับบุคคลอื่น ร้อยละ 21.83 นักท่องเที่ยวกลุ่มที่มารถยนต์ส่วนบุคคลเนื่องจากสะดวกในการเดินทาง และส่วนใหญ่มาจากเขต

รอบๆ จังหวัดระยองและอยู่เขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ส่วนกลุ่มที่มารถเช่าเนื่องจากสะดวกและประหยัดกว่าการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลเพราะนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาไกลจากภาคอื่นๆ ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่เดินทางมาโดยรถจักรยานยนต์และจักรยาน คิดเป็นร้อยละ 38.60 และ 28.07 ตามลำดับ เนื่องจากส่วนใหญ่เดินทางมาจากสถานที่ท่องเที่ยวอื่นที่อยู่ใกล้ๆ เกาะเสม็ด ส่วนการเดินทางในลักษณะอื่นๆ คือ เดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 14 จำนวนคำตอบและร้อยละของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 จำแนกตามแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ	
	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
1. เพื่อน/ญาติ/คนในครอบครัว	198	41.25	44	38.26
2. เอกสารการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	87	18.13	33	28.70
3. บริษัทนำเที่ยว	23	4.79	18	15.65
4. หนังสือพิมพ์	40	8.33	5	4.35
5. โทรทัศน์/วิทยุ	91	18.96	4	3.48
6. อื่น ๆ เช่น Internet	41	8.54	11	9.56
รวม	480	100.00	115	100.00

หมายเหตุ: นักท่องเที่ยวเลือกแหล่งข้อมูลที่รับทราบเกี่ยวกับเกาะเสม็ดได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 15 จำนวนคำตอบและร้อยละของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 จำแนกตามเหตุจูงใจของการมาท่องเที่ยวที่เกาะเสม็ด

เหตุจูงใจที่มาเที่ยว	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ	
	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
1. ทราบมาว่าเกาะสวย หาดทรายขาวสวย น้ำทะเลใส	423	75.67	117	88.64
2. อยู่ใกล้กรุงเทพฯ	49	8.77	12	9.09
3. อยากดำนํ้าดูปะการัง	17	3.04	3	2.27
4. อื่น ๆ	70	12.52	0	0.00
รวม	559	100.00	132	100.00

หมายเหตุ: นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเหตุจูงใจที่เดินทางมาเกาะเสม็ดได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 16 จำนวนคำตอบและร้อยละของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 จำแนกตามพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง

ยานพาหนะที่ใช้เดินทาง	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ	
	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
1. เดินหรือจักรยาน	6	2.38	16	28.07
2. จักรยานยนต์	1	0.40	22	38.60
3. รถยนต์ส่วนบุคคล	163	64.68	8	14.04
4. รถเช่าร่วมกับบุคคลอื่น	55	21.83	7	12.28
5. เครื่องบินและรถเช่า	2	0.79	1	1.75
6. อื่น ๆ เช่น รถโดยสาร	25	9.92	3	5.26
จำนวนทั้งหมด	252	100.00	57	100.00

4. จำนวนครั้งในการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดครั้งแรก เป็นร้อยละ 43.65 และรองลงมา เคยมาพักผ่อนที่เกาะเสม็ดแล้ว 2 – 3 ครั้ง เป็นร้อยละ 39.29 (ตารางที่ 17) ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอาชีพพนักงานภาคเอกชน ซึ่งมีรายได้ค่อนข้างสูง สำหรับนักท่องเที่ยวที่เคยมาแล้ว และยังกลับมาเที่ยวซ้ำอีกเนื่องจากประทับใจในธรรมชาติที่สวยงามของเกาะเสม็ด การเดินทางสะดวก และไม่ไกลมากนัก ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวครั้งแรกเนื่องจากทราบมาว่า เกาะสวย หาดทรายขาวสะอาด และมีนักท่องเที่ยวเยอะ จึงอยากมาเที่ยว ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติ เคยมาพักผ่อนที่เกาะเสม็ดแล้ว 2 – 3 ครั้ง ร้อยละ 59.65 และมาครั้งแรก ร้อยละ 40.35 สาเหตุที่กลับมาเที่ยวอีกเนื่องจากประทับใจธรรมชาติที่สวยงามของเกาะเสม็ด

5. กลุ่มผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ นิยมมาท่องเที่ยวในลักษณะของกลุ่มเพื่อนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.54 และ 47.37 ตามลำดับ รองลงมา คือ มากับครอบครัวและญาติ คิดเป็นร้อยละ 33.33 และ 36.84 ตามลำดับ (ตารางที่ 18) ส่วนผู้ที่มาท่องเที่ยวกับกลุ่มอื่นๆ มีน้อยมาก และจากการที่นักท่องเที่ยวนิยมมากับเพื่อนนั้น สอดคล้องกับข้อมูลด้านอายุของนักท่องเที่ยวที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวและวัยทำงาน และส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานบริษัทเอกชน ซึ่งมีรายได้ค่อนข้างสูง ดังนั้น จึงนิยมไปพักผ่อนในสถานที่พักผ่อนทางธรรมชาติที่สะดวกสบาย เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงาน

6. เขตที่อยู่อาศัยของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดเป็นกลุ่มที่มาจากเขตที่ 3 คือ พื้นที่เขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล รองลงมา เดินทางมาจากเขตที่ 1 ซึ่งเป็นพื้นที่เขตจังหวัดระยอง คิดเป็นร้อยละ 26.98 และร้อยละ 25.80 ตามลำดับ (ตารางที่ 19) เนื่องจากเป็นเขตที่อยู่ใกล้เกาะเสม็ดและสามารถเดินทางมาได้สะดวก และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดเป็นผู้ที่มีระดับรายได้ค่อนข้างสูง จึงมีโอกาสมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ส่วนชาวต่างชาติเดินทางมาจากประเทศ อเมริกา และ สหราชอาณาจักร ในสัดส่วนเท่ากันคือ ร้อยละ 17.54 รองลงมาคือ ออสเตรเลีย และฮ่องกง คือร้อยละ 14.04 และ 8.78 ตามลำดับ (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 จำแนกตามจำนวนครั้งที่เดินทางมาเกาะเสม็ด

(หน่วย : คน)

จำนวนครั้งที่มา	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. มาครั้งแรก	110	43.65	23	40.35
2. มาครั้งที่ 2 - 3	99	39.29	34	59.65
3. มาครั้งที่ 4-5	32	12.70	0	0.00
4. มาครั้งที่ 6-10	11	4.36	0	0.00
รวม	252	100.00	57	100.00

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 จำแนกตามกลุ่มผู้ร่วมเดินทาง

(หน่วย : คน)

กลุ่มผู้ร่วมเดินทาง	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพื่อน	145	57.54	27	47.37
2. ครอบครัวและญาติ	84	33.33	21	36.84
3. คนเดียว	6	2.38	4	7.02
4. บริษัทนำเที่ยว	4	1.59	5	8.77
5. อื่น ๆ เช่น หน่วยงาน บริษัท	13	5.16	0	0.00
รวม	252	100.00	57	100.00

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทย ปี 2549 จำแนกตามเขตที่พักอาศัย

(หน่วย : คน)

เขตที่พักอาศัย	จำนวน	ร้อยละ
เขตที่ 1.	65	25.80
เขตที่ 2.	29	11.51
เขตที่ 3.	68	26.98
เขตที่ 4.	31	12.30
เขตที่ 5.	21	8.33
เขตที่ 6.	9	3.57
เขตที่ 7.	21	8.33
เขตที่ 8.	8	3.18
รวม	252	100.00

หมายเหตุ: การแบ่งเขตที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยว แบ่งตามระยะทาง ดังตารางผนวกที่ 3

ภาคผนวก ข

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2549 จำแนกตามประเทศ

(หน่วย : คน)

ประเทศ	จำนวน	ร้อยละ
อเมริกา	10	17.54
สหราชอาณาจักร	10	17.54
ออสเตรเลีย	8	14.04
ฮ่องกง	5	8.78
แคนาดา	4	7.02
ไต้หวัน	4	7.02
นิวซีแลนด์	3	5.26
จีน	3	5.26
อื่นๆ เช่น อิตาลี เดนมาร์ก เกาหลี		
ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สวิสเซอร์แลนด์	10	17.54
รวม	57	100.00

7. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชาวไทยสนใจมากที่สุดคือเล่นน้ำทะเล เป็นร้อยละ 30.41 รองลงมาคือ เดินเล่นและถ่ายรูปในสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 25.68 และ 23.14 ตามลำดับ (ตารางที่ 21) ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติร้อยละ 34.36 จะวิ่งจ็อกกิ้ง และร้อยละ 26.99 เดินเล่นริมชายหาด ส่วนกิจกรรมอื่นๆ นักท่องเที่ยวจะประกอบกิจกรรมน้อย เนื่องจากต้องเสียค่าใช้จ่ายในการประกอบกิจกรรมเพิ่ม ดังนั้น นักท่องเที่ยวจึงนิยมเดินเล่นหรือเล่นน้ำมากกว่าเพราะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอีก และบริเวณที่นักท่องเที่ยวนิยมประกอบกิจกรรมมากที่สุด คือ บริเวณหาดทรายแก้ว เนื่องจากเป็นหาดที่ยาวและสวยงามที่สุดบนเกาะเสม็ด

ตารางที่ 21 จำนวนคำตอบและร้อยละของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 จำแนกตามกิจกรรมการท่องเที่ยว

กิจกรรม	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ	
	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
1. เล่นน้ำทะเล	180	30.41	44	26.99
2. เล่นสกีวอเตอร์/ วินเซิร์ฟ	8	1.35	2	1.23
3. ถ่ายรูป	137	23.14	15	9.20
4. วิ่งจ็อกกิ้ง	9	1.52	56	34.36
5. ดำน้ำดูปะการัง	25	4.22	17	10.43
6. เดินเล่น	152	25.68	18	11.04
7. ปีนเขา	8	1.35	0	0.00
8. อาบแดด	0	0.00	4	2.46
9. อื่นๆ เช่น นั่งเล่น สังสรรค์	73	12.33	7	4.29
รวม	592	100.00	163	100.00

หมายเหตุ: นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ

8. ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

จากผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวแวะท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกับเกาะเสม็ดด้วยโดยชาวไทย ร้อยละ 23.41 แวะเที่ยวที่อื่นด้วย และไม่ได้แวะเที่ยวที่อื่น ร้อยละ 36.51 ดังตารางที่ 22 โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวที่แวะสถานที่ท่องเที่ยวอื่นด้วยส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดเป็นครั้งแรกหรือเดินทางมาไกล ดังนั้นเพื่อให้รู้สึกว่าคุณค่ากับการเดินทางมาแต่ละครั้ง จึงมักจะแวะเที่ยวที่อื่น ๆ ด้วย ส่วนนักท่องเที่ยวกลุ่มที่ไม่ได้แวะเที่ยวที่อื่นจะเป็นกลุ่มที่อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ด และเดินทางมาเที่ยวหลายครั้งแล้ว ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติทั้งหมด จะแวะท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวอื่นนอกเหนือจากเกาะเสม็ดด้วย เพื่อความคุ้มค่ากับการเดินทางมาท่องเที่ยวต่างประเทศ

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 จำแนกตามลักษณะการเดินทาง แวะสถานที่ท่องเที่ยวอื่น

(หน่วย : คน)

ลักษณะการเดินทาง ท่องเที่ยว	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แวะเที่ยวที่อื่น	59	23.41	57	100.00
ไม่แวะเที่ยวที่อื่น	92	36.51	0	0.00
ไม่แน่ใจ	101	40.08	0	0.00
รวม	252	100.00	57	100.00

9. ความคิดเห็นทั่วไปและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวต่อเกาะเสม็ด

การศึกษาคำความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ดด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, สิ่งอำนวยความสะดวกบนเกาะเสม็ด, ความต้องการในอนาคต และข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ดทั่วไป มีรายละเอียดที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.23 มีความยินดีที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสภาพพื้นที่เกาะเสม็ดไม่ให้เสื่อมโทรม (ตารางที่ 23) เพื่อให้คงอยู่และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพดีต่อไป โดยเหตุผลส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวที่ยินดีจ่าย คือ เพื่อนำไปฟื้นฟู ปรับปรุง และบำรุงรักษาพื้นที่ทางธรรมชาติ พร้อมทั้งปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ บนเกาะเพื่อบริการนักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ เป็นต้น และมีนักท่องเที่ยวส่วนน้อยที่ไม่ยินดีจ่ายค่าธรรมเนียมเพียง ร้อยละ 18.77 ด้วยเหตุผลที่ว่า คนไทยเสียภาษีแล้ว และรัฐก็มีการจัดสรรงบประมาณให้อยู่แล้ว หรือถ้าเก็บก็ควรเก็บจากผู้ประกอบการธุรกิจบนเกาะมากกว่าเก็บจากนักท่องเที่ยว เพราะว่าเสียค่าเรือมาแล้วด้วย

ตารางที่ 23 ความยินดีที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อเข้าไปเที่ยวเกาะเสม็ด คิดเป็นร้อยละของคำตอบ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความยินดีที่จะจ่ายค่าธรรมเนียม	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
ยินดีจ่าย	251	81.23
ไม่ยินดีจ่าย	58	18.77
รวม	309	100.00

ความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะพื้นฐานบนเกาะเสม็ดของนักท่องเที่ยวพบว่า จุดบริการศาลาที่พักควรปรับปรุงด้านความสะอาดมากที่สุด ร้อยละ 21.84 รองลงมาด้านความสะอาด ร้อยละ 18.85 เกี่ยวกับถนนและทางเดินบนเกาะ ควรปรับปรุงด้านความสะอาดมากที่สุด ร้อยละ 43.77 รองลงมาด้านความสะอาด ร้อยละ 26.78 ด้านจุดบริการห้องน้ำ ควรปรับปรุงในเรื่องความสะอาดและความสะอาดในการให้บริการในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือร้อยละ 45.51 และร้อยละ 42.37 ตามลำดับ เกี่ยวกับจุดบริการที่จอดรถควรปรับปรุงด้านความสะอาดในการให้บริการมากที่สุด ร้อยละ 31.85 รองลงมาด้านความสะอาดร้อยละ 22.15 และจุดบริการถังขยะควรปรับปรุงในเรื่องของความสะอาดในการทิ้งขยะมากที่สุด เป็นร้อยละ 40.34 รองลงมาด้านความสะอาดเป็นร้อยละ 35.25 (ดังตารางที่ 24) จากผลการศึกษาพบว่า การให้บริการด้านความสะอาดในส่วนของการให้บริการห้องน้ำ ถนน และถังขยะควรปรับปรุงก่อน ลำดับต่อมาคือด้านความสะอาดของ ห้องน้ำ ถังขยะ และถนน ตามลำดับ และโดยภาพรวมระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานบนเกาะเสม็ดอยู่ในระดับพอใช้ คือร้อยละ 62.39

ตารางที่ 24 ระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานบนเกาะเสม็ด ปี 2549 คิดเป็นร้อยละของคำตอบ

สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน	จำนวนคำตอบ			ร้อยละ		
	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
ศาลาที่พัก						
ความสะดวก	49	192	56	16.50	64.65	18.85
ความสะอาด	43	186	64	14.68	63.48	21.84
ความปลอดภัย	48	209	34	16.50	71.82	11.68
ถนน/ทางเดิน						
ความสะดวก	33	134	130	11.11	45.12	43.77
ความสะอาด	22	194	79	7.46	65.76	26.78
ความปลอดภัย	35	215	40	12.07	74.14	13.79
ห้องน้ำ						
ความสะดวก	25	139	137	8.31	46.18	45.51
ความสะอาด	24	146	125	8.14	49.49	42.37
ความปลอดภัย	31	211	50	10.62	72.26	17.12
ที่จอดรถ						
ความสะดวก	30	169	93	10.27	57.88	31.85
ความสะอาด	24	201	64	8.30	69.55	22.15
ความปลอดภัย	32	219	35	11.19	76.57	12.24
ถังขยะ						
ความสะดวก	30	146	119	10.17	49.49	40.34
ความสะอาด	22	169	104	7.46	57.29	35.25
ความปลอดภัย	31	214	45	10.69	73.79	15.52
รวม	479	2,744	1,175	10.89	62.39	26.72

ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอเพื่อการอนุรักษ์พื้นที่ให้คงอยู่ต่อไป พบว่า ความต้องการให้ปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว เช่น การห้ามปลูกสร้างเพิงร้านค้าซึ่งบดบังทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นต้น มากที่สุด เป็นร้อยละ 50.20 ต้องการให้พื้นที่ป่าอนุรักษ์ของ หมู่เกาะเสม็ด คงอยู่ในสภาพ

ปัจจุบันลดลงไปมากที่สุด เป็นร้อยละ 50.20 ต้องการให้มีการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติเขตบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ดให้ดีขึ้นกว่าปัจจุบัน เช่น มีการปลูกป่าเพิ่มมากขึ้น การปิดเกาะชั่วคราว เป็นต้น มากที่สุดเป็นร้อยละ 36.99 ความต้องการอนุรักษ์เกาะเสม็ดให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าและสัตว์น้ำและแหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำที่สำคัญของประเทศ ต้องการมากที่สุด เป็นร้อยละ 46.34 (ตารางที่ 25) จากผลการศึกษาพบว่า ข้อเสนอและความต้องการที่นักท่องเที่ยวต้องการมากที่สุดเป็นลำดับแรกมีสองข้อเสนอก็คือ ต้องการให้ปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอีก เช่น การห้ามปลูกสร้างเพิงร้านค้าซึ่งบดบังทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นต้น และต้องการให้พื้นที่ป่าอนุรักษ์ของอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด คงอยู่ในสภาพปัจจุบันตลอดไป

ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอเพื่อการบริการนักท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่า ความต้องการให้มีการให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติมากขึ้น เช่น ป้ายสื่อความหมาย เอกสารเผยแพร่ นิทรรศการและศูนย์บริการนักท่องเที่ยวขนาดย่อม เป็นต้น ที่ระดับความต้องการมากที่สุด เป็นร้อยละ 37.25 ต้องการให้มีการดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวให้มากขึ้น ที่ระดับมากที่สุด เป็นร้อยละ 58.94 ต้องการให้มีการรักษาความสะอาดภายในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น มีถังขยะเพิ่มขึ้นในบางจุด มีการกำจัดขยะที่ถูกต้อง และมีเก็บขนขยะที่เต็มถังแล้ว เป็นต้น ที่ระดับมากที่สุดเป็นร้อยละ 46.96 ต้องการให้มีสินค้าพื้นเมือง ร้านขายของที่ระลึก และร้านขายอาหารเพิ่มขึ้น มากที่สุดเป็นร้อยละ 15.38 ต้องการความสงบเนื่องจากคิดว่าความเจริญบนเกาะมีมากเกินไป เช่น ดิสโก้เทค บาร์ เป็นต้น ที่ระดับมากที่สุดเป็นร้อยละ 51.22 และความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้น เช่น ห้องน้ำ-ห้องอาบน้ำ, มีรถเช่าบนเกาะ, เพิ่มถังขยะ และมีที่พักเพิ่มขึ้น เป็นต้น ที่ระดับมากที่สุดเป็นร้อยละ 16.50 (ตารางที่ 25) จากผลการศึกษาพบว่า การบริการที่นักท่องเที่ยวต้องการมากที่สุดเป็นลำดับแรก คือ ต้องการให้มีการดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวให้มากขึ้นเพื่อความสบายใจในการท่องเที่ยว รองลงมาคือ ต้องการความสงบ เพราะคิดว่าบนเกาะมีความเจริญมากเกินไป เช่น ดิสโก้เทคบาร์ เป็นต้น

ตารางที่ 25 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จำแนกตามระดับความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละของคำตอบ

ข้อเสนอแนะและความต้องการ	ระดับความคิดเห็น											
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		ไม่ต้องการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.) ต้องการให้ปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอีก เช่น การห้ามปลูกสร้างเพิงร้านค้าซึ่งบดบังทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นต้น	124.00	50.20	84.00	34.01	30.00	12.15	5.00	2.02	1.00	0.40	3.00	1.21
2.) ต้องการให้พื้นที่ป่าอนุรักษ์ของอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด คงอยู่ในสภาพปัจจุบันตลอดไป	123.00	50.20	90.00	36.73	29.00	11.84	1.00	0.41	-	-	2.00	0.82
3.) ต้องการให้มีการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติเขตบริเวณหมู่เกาะเสม็ดให้ดีขึ้นกว่าปัจจุบัน เช่น มีการปลูกป่าเพิ่มมากขึ้น การปิดเกาะชั่วคราว เป็นต้น	91.00	36.99	75.00	30.49	43.00	17.48	8.00	3.25	12.00	4.88	17.00	6.91
4.) ต้องการให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าและสัตว์น้ำ และเป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำที่สำคัญของประเทศ	114.00	46.34	100.00	40.65	26.00	10.57	4.00	1.63	1.00	0.41	1.00	0.41

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะและความต้องการ	ระดับความคิดเห็น											
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		ไม่ต้องการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5.) ต้องการให้มีการให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติมากขึ้นเช่นป้ายสื่อความหมาย เอกสารเผยแพร่ นิทรรศการ และศูนย์บริการนักท่องเที่ยวขนาดย่อม เป็นต้น	92.00	37.25	120.00	48.58	32.00	12.96	1.00	0.40	1.00	0.40	1.00	0.40
7.) ต้องการให้มีการรักษาความสะอาดภายในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น มีถังขยะเพิ่มขึ้นในบางจุด มีการกำจัดขยะที่ถูกต้อง และมีการเก็บขนขยะที่เต็มถังแล้ว	116.00	46.96	102.00	41.30	24.00	9.72	4.00	1.62	-	-	1.00	0.40
8.) ต้องการให้มีสินค้าพื้นเมือง ร้านขายของที่ระลึก ร้านขายอาหารเพิ่มมากขึ้น	38.00	15.38	53.00	21.46	79.00	31.98	34.00	13.77	22.00	8.91	21.00	8.50

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะและความต้องการ	ระดับความคิดเห็น											
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		ไม่ต้องการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8.) ต้องการให้มีสินค้าพื้นเมือง ร้านขายของที่ระลึก ร้านขายอาหารเพิ่มมากขึ้น	38.00	15.38	53.00	21.46	79.00	31.98	34.00	13.77	22.00	8.91	21.00	8.50
9.) ต้องการความสงบ คิดว่าความเจริญบนเกาะมีมากเกินไป เช่น ดิสโก้เทค บาร์ เป็นต้น	126.00	51.22	56.00	22.76	54.00	21.95	4.00	1.63	3.00	1.22	3.00	1.22
10.) ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้น เช่น ร้านอินเทอร์เน็ต ตู้เอทีเอ็ม เป็นต้น	33.00	16.50	24.00	12.00	7.00	3.50	1.00	0.50	3.00	1.50	132.00	0
11.) ความต้องการและข้อเสนอแนะ อื่นๆ เช่น ต้องการที่พักเพิ่มขึ้น บริการที่ดีกว่านี้	20.00	11.49	9.00	5.17	3.00	1.72	-	-	-	-	142.00	81.61

ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอเพื่อการฟื้นฟูและบำรุงรักษาพื้นที่เกาะเสม็ดให้คงอยู่ตลอดไป นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะให้มีการปิดเกาะชั่วคราวเพื่อฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวร้อยละ 58.90 (ตารางที่ 26) ด้วยเหตุผลที่ว่า เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและบำรุงรักษาพื้นที่ให้คงอยู่ตลอดไป และร้อยละ 41.10 ไม่เห็นด้วยเนื่องจากเหตุผลที่ว่า จะทำให้ผู้ประกอบการและร้านค้าบนเกาะขาดรายได้ ทำให้ท้องถิ่นสูญเสียรายได้ที่ควรจะได้จากการท่องเที่ยว และอีกเหตุผลหนึ่งคือเกรงว่าจะไม่มีสถานที่ท่องเที่ยวในช่วงที่ปิดเกาะ และเมื่อเปิดเกาะปกตินักท่องเที่ยวอาจลดลงเนื่องจากหันไปท่องเที่ยวที่อื่นแทน ส่วนการห้ามนำรถยนต์ขึ้นไปใช้บนเกาะนั้น ร้อยละ 58.58 เห็นด้วย ด้วยเหตุผลที่ว่า เพื่อป้องกันสภาพแวดล้อมบนเกาะไม่ให้เสื่อมโทรมมากไปกว่านี้จากมลพิษทางเสียง ควัน และอุบัติเหตุ เนื่องจากว่ารถสองแถวบนเกาะขับเร็วเสียงดังและอันตรายมาก ประกอบกับถนนบนเกาะแคบการใช้รถยนต์ทำให้สภาพแวดล้อมยิ่งเสื่อมโทรม แออัดและวุ่นวาย และร้อยละ 41.42 ไม่เห็นด้วย ด้วยเหตุผลที่ว่า สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละที่อยู่ห่างไกลกัน ถ้าไม่มีรถยนต์การเดินทางจะลำบาก และไม่สะดวก ควรจำกัดปริมาณหรือจัดระเบียบการใช้ดีกว่า

ตารางที่ 26 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอเพื่อการฟื้นฟูและบำรุงรักษาพื้นที่เกาะเสม็ดให้คงอยู่ต่อไป คิดเป็นร้อยละของคำตอบ

ความคิดเห็น	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การปิดเกาะชั่วคราว	182	58.90	127	41.10	309	100.00
2. การห้ามนำรถยนต์ขึ้นไปใช้บนเกาะ	181	58.58	128	41.42	309	100.00

ความคิดเห็นนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ดเกี่ยวกับความต้องการกลับมาเที่ยวซ้ำ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการกลับมาท่องเที่ยวที่เกาะเสม็ดอีก เป็นร้อยละ 90.29 (ดังตารางที่ 27) ด้วยเหตุผลที่คล้ายคลึงกัน คือ ประทับใจในธรรมชาติที่สวยงามของเกาะเสม็ด หาดทรายที่ขาวสะอาดสวยงาม น้ำทะเลใสสะอาด บรรยากาศดี อยู่ใกล้ที่พักและใกล้กรุงเทพฯ และ ร้อยละ 9.71 ไม่คิดว่าจะกลับมาเที่ยวซ้ำอีก เนื่องจากในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาไกลและคิดว่าได้มาเที่ยวครั้งเดียวก็เพียงพอแล้ว และอีกส่วนหนึ่งไม่ประทับใจสถานที่ท่องเที่ยว

เนื่องจากปริมาณนักท่องเที่ยวที่มีมาก แออัดและเสียงดังเกินไป และที่พักมีไม่เพียงพอที่จะรองรับนักท่องเที่ยวได้

ตารางที่ 27 ความต้องการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด คิดเป็นร้อยละของคำตอบ

ความต้องการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
ต้องการมาอีก	279	90.29
ไม่ต้องการมาอีก	30	9.71
รวม	309	100.00

นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการด้านการท่องเที่ยวเกาะเสม็ดด้วย กล่าวคือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการให้มีการควบคุมดูแลกิจกรรมเดินรถสองแถวให้มีความปลอดภัยและการบริการที่ดีกว่านี้ และราคาไม่แพงเกินควร ตลอดจนมีการควบคุมราคาสินค้า อาหาร และบริการต่างๆ เช่น ค่าเรือโดยสาร บนเกาะให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ราคาเหมาะสมกับความเป็นจริง มีการจัดระเบียบร้านค้าให้เป็นสัดส่วนไม่ควรให้ทางเดินเท้าหรือให้ร้านค้าขายของริมชายหาดและผู้ประกอบการไม่ควรแย่งลูกค้ากันซึ่งจะสร้างความรำคาญแก่นักท่องเที่ยว มีการควบคุมการแต่งกายนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติไม่ให้ล่อแหลมมากเกินไป นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวเสนอให้มีการจัดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเพิ่มขึ้น และมีเจ้าหน้าที่ที่มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเมื่อต้องการความช่วยเหลือต่างๆ มีที่พักของหน่วยราชการที่ราคาย่อมเยาไว้บริการเพิ่ม มีห้องอาบน้ำบริการตามจุดต่างๆ เพิ่มมากขึ้น มีรถรางวิ่งบริการรอบเกาะ มีการแยกขยะแต่ละประเภทเพื่อความสะดวกในการกำจัด และมีการจำกัดปริมาณนักท่องเที่ยวไม่ให้แออัดมากเกินไป

ส่วนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทย เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวประเทศไทยไม่ได้เดินทางมาเที่ยวเกาะเสม็ดเพียงแห่งเดียว และไม่สามารถกำหนดจำนวนประชากรของชาวต่างชาติได้ โดยศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิที่รวบรวมได้ ณ พื้นที่เกาะเสม็ด เมื่อจำแนกตามเขตที่อยู่เฉพาะของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามเขตท่องเที่ยวได้ทั้งหมด 8 เขต แล้วนำข้อมูลมาคำนวณหาอัตราการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแต่ละเขตประชากร 1,000 คน ซึ่งสามารถสรุปผลการคำนวณได้ดังตารางที่ 28

ตารางที่ 28 อัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 ของประชากรจากเขตต่างๆ ในเวลา 1 ปี

เขต (i)	จำนวนประชากรในแต่ละเขต (คน)	จำนวนตัวอย่าง (n)	อัตราการมาท่องเที่ยวต่อ ประชากร 1,000 คน (Qi)
1	559,135	62	161.79
2	1,568,758	36	33.48
3	10,338,172	64	9.03
4	7,660,052	32	6.10
5	5,820,157	22	5.52
6	4,882,470	8	2.39
7	9,451,069	20	3.09
8	3,022,992	8	3.86
รวม	43,302,805	252	225.26

หมายเหตุ: การแบ่งเขตที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ดแบ่งตามระยะทาง (ตารางผนวกที่ 3)

เขตที่มีอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดต่อประชากร 1,000 คน ในเวลา 1 ปี มากที่สุดคือเขต 1 ซึ่งมีจำนวนตัวอย่างเท่ากับ 161.79 รองลงมาคือ เขต 2 และ เขต 3 เท่ากับ 33.48 และ 9.03 ตามลำดับ ดังตารางที่ 28 ซึ่งทั้ง 3 เขตนี้ อยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าเขตอื่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมีน้อยกว่าเขตอื่นจึงทำให้มีอัตราการมาท่องเที่ยวสูงกว่าเขตอื่นๆ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวกับ
อัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดต่อประชากร 1,000 คน

ในการศึกษาครั้งนี้ ปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมีผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ผู้ศึกษากำหนดไว้ 3 ตัวแปร คือ ค่าใช้จ่ายทั้งหมดต่อครั้งเฉลี่ยต่อนักท่องเที่ยว 1 คนในการเดินทางไปเกาะเสม็ด, ระดับรายได้เฉลี่ย และระดับการศึกษาเฉลี่ย

เพื่อศึกษาถึงปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดของประชากร ทำได้โดยขั้นแรกทำการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการมาท่องเที่ยวของประชากรแต่ละเขตต่อประชากร 1,000 คน ในเวลา 1 ปี ขึ้นต่อมาหาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเดินทางมาท่องเที่ยวของประชากรแต่ละเขตต่อประชากร 1,000 คน ในระยะเวลา 1 ปี กับปัจจัยตัวแปรอิสระต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ 3 ตัวแปร ดังกล่าวข้างต้น คือ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางทั้งหมดต่อครั้งเฉลี่ยต่อคน ระดับรายได้เฉลี่ย และระดับการศึกษาเฉลี่ย โดยทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัว กับตัวแปรตามคืออัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดต่อประชากร 1,000 คน โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS จัดให้อยู่ในรูปของสมการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย ซึ่งใช้ข้อมูลจากผลการวิเคราะห์เชิงสถิติจากตารางที่ 29 และนำผลการวิเคราะห์เชิงสถิติระหว่างปัจจัยต่างๆ มาวิเคราะห์สหสัมพันธ์ แสดงดังตารางที่ 30 และสรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดต่อประชากร 1,000 คน กับปัจจัยต่างๆ ที่กำหนด โดยแสดงในรูปสมการ

$$y = a + bx$$

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดต่อประชากร 1,000 คน กับปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางทั้งหมดต่อครั้งเฉลี่ยต่อคน (T_{ci}) ระดับรายได้เฉลี่ย (Y_i) และระดับการศึกษาเฉลี่ย (E_i) มีรายละเอียดข้อมูลแสดงในตารางที่ 29 ซึ่งใช้สมการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ สรุปผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 30

ตารางที่ 29 ข้อมูลที่ใช้ในการหาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรม
นักท่องเที่ยวกับอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดต่อประชากร 1,000 คน

เขต (i)	อัตราการมาท่องเที่ยวต่อประชากร 1,000 คน (Qi)	ค่าใช้จ่ายทั้งหมดเฉลี่ย ต่อคน (Tci)	ค่าใช้จ่ายบนเกาะเสม็ดเฉลี่ย ต่อคน	ระดับรายได้เฉลี่ย (Yi)	ระดับการศึกษาเฉลี่ย (Ei)
1	161.79	2,946	2,616	5.8	3.2
2	33.48	3,438	2,686	5.1	3.3
3	9.03	4,155	2,914	4.7	3.6
4	6.10	5,232	3,716	4.7	3.3
5	5.52	6,255	3,034	4.5	3.4
6	2.39	5,991	3,403	4.3	3.8
7	3.09	5,677	3,478	4.4	3.3
8	3.86	4,817	2,512	3.6	3.5
รวม	225.26	4,481	2,973.15	4.9	3.4

หมายเหตุ: ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ได้แก่ ค่าพาหนะ ค่าอาหาร ค่าที่พัก และค่าสินค้าหรือบริการต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนเกาะเสม็ด, ระดับการศึกษาเฉลี่ย 3 = อนุปริญญา, ปวส., 4 = ปริญญาตรี และระดับรายได้เฉลี่ย 3 = 7,000 บาท, 4 = 12,500 บาท, 5 = 17,500 บาท, 6 = 25,000 บาท

นำข้อมูลจากตารางที่ 29 มาวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ดังแสดงในตารางที่ 30

ตารางที่ 30 ผลการวิเคราะห์เชิงสถิติระหว่างปัจจัยต่าง ๆ โดยวิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดกับปัจจัยต่าง ๆ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ระดับนัยสำคัญ
Qi กับ Tci	-0.729*	0.040
Qi กับ Yi	0.809*	0.015
Qi กับ Ei	-0.513	0.194

หมายเหตุ: * มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เมื่อเป็นการทดสอบแบบสองหาง

(Correlation is significant at the 0.05 level, 2-tailed)

โดยที่	Q_i	=	อัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดของประชากรในเขต i ต่อประชากร 1,000 คน ในระยะเวลา 1 ปี
	T_{ci}	=	ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดจากเขต i เฉลี่ย /วัน/คน
	Y_i	=	ระดับรายได้เฉลี่ยของประชากรเขต i ที่เดินทางไปท่องเที่ยวเกาะเสม็ด
	E_i	=	ระดับการศึกษาเฉลี่ยของประชากรเขต i ที่เดินทางไปท่องเที่ยวเกาะเสม็ด
	i	=	เขตที่อยู่อาศัยของผู้มาท่องเที่ยว แบ่งตามระยะทางถึงเกาะเสม็ด ซึ่งกำหนดไว้ 8 เขต

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ดังตารางที่ 30 ปรากฏว่า ปัจจัยหรือตัวแปรของปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดสามารถอธิบายได้ดังนี้ คือ ความสัมพันธ์ของ อัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดของประชากรในเขต i ต่อประชากร 1,000 คน ในระยะเวลา 1 ปี มีความสัมพันธ์เชิงผกผัน กับค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดจากเขต i เฉลี่ยต่อวันต่อคน เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R^2) เป็นลบ โดยค่า $R^2 = -0.729$ และค่า T-test สำหรับทดสอบความสัมพันธ์ของทั้งสองตัวแปรดังกล่าว เท่ากับ 0.040 เมื่อเป็นการทดสอบแบบสองหาง ซึ่งมีค่าน้อยกว่าที่ $\alpha = 0.05$ แสดงว่า อัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดของประชากรในเขต i ต่อประชากร 1,000 คน ในระยะเวลา 1 ปี กับ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดจากเขต i เฉลี่ยต่อวันต่อคน มีความสัมพันธ์ในแบบเส้นตรงต่อกัน โดยมีค่าความสัมพันธ์ในรูปสมการ ดังนี้

$$Q_i = 187.81 - 0.03T_{ci} \quad (R^2 = 0.729, \text{ค่า T-test} = 0.040)$$

อัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดของประชากรในเขต i ต่อประชากร 1,000 คน ในระยะเวลา 1 ปี มีความสัมพันธ์ในแนวทางเดียวกันกับระดับรายได้เฉลี่ยของประชากรเขต i ที่เดินทางไปมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด เนื่องจากมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R^2) เป็นบวก โดยค่า $R^2 = 0.809$ และค่า T-test สำหรับทดสอบความสัมพันธ์ของทั้งสองตัวแปรดังกล่าว เท่ากับ 0.015 เมื่อเป็นการทดสอบแบบสองหาง ซึ่งมีค่าน้อยกว่า $\alpha = 0.05$ แสดงว่าอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

ของประชากรในเขต i ต่อประชากร 1,000 คน ในระยะเวลา 1 ปี กับระดับรายได้เฉลี่ยของประชากร จากเขต i มีความสัมพันธ์ในแบบเส้นตรงต่อกัน โดยมีค่าความสัมพันธ์ในรูปสมการ ดังนี้

$$Q_i = 69.82 Y_i - 295.64 \quad (R^2 = 0.809, \text{ค่า } t\text{-test} = 0.015)$$

ส่วนระดับการศึกษาเฉลี่ยของประชากรเขต i มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R^2) เท่ากับ -0.513 โดยค่า T-test สำหรับทดสอบความสัมพันธ์ของทั้งสองตัวแปรดังกล่าว เท่ากับ 0.194 เมื่อเป็นการทดสอบแบบสองหาง ซึ่งมีค่ามากกว่า $\alpha = 0.05$ แสดงว่า อัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดของประชากรในเขต i ต่อประชากร 1,000 คน ในระยะเวลา 1 ปี กับระดับการศึกษาเฉลี่ยของประชากรเขต i ไม่มีความสัมพันธ์ในแบบเส้นตรงต่อกัน

ผลการวิเคราะห์เชิงสถิติของความสัมพันธ์โดยวิธีสมการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่ายของความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดกับตัวแปรอิสระต่างๆ อธิบายได้ดังต่อไปนี้

การที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางเฉลี่ยมีค่า เท่ากับ - 0.729 มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% แสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดกับค่าใช้จ่ายทั้งหมดเฉลี่ยต่อการเดินทางไป – กลับ ระหว่างที่พักถึงเกาะเสม็ด มีความสัมพันธ์กันในระดับที่ค่อนข้างสูงและมีความสัมพันธ์กันในเชิงผกผัน กล่าวคือ เครื่องหมายลบ หมายความว่าเมื่อค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงขึ้นจำนวนครั้งการมาท่องเที่ยวจะลดลง ในทางตรงกันข้าม เมื่อค่าใช้จ่ายในการเดินทางลดลงจำนวนครั้งการมาท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้น

และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดกับรายได้เฉลี่ยมีค่า เท่ากับ +0.809 มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดกับค่าระดับรายได้เฉลี่ย มีความสัมพันธ์กันในระดับที่สูงและมีความสัมพันธ์ในแนวเดียวกัน กล่าวคือ เครื่องหมายบวก หมายความว่าเมื่อระดับรายได้สูงขึ้นจำนวนครั้งการมาท่องเที่ยวจะสูงขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าระดับรายได้น้อย จำนวนครั้งการมาท่องเที่ยวก็จะน้อยครั้งกว่า ซึ่งสามารถอธิบายผลการศึกษาดังกล่าวนี้ได้ว่า เนื่องจากนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ดส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวในท้องถิ่นและจากเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นกลุ่มคนวัยทำงานที่มีรายได้ค่อนข้างสูง มีโอกาสที่จะมาแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

มากกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดต้องใช้ค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง และการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ บนเกาะเสม็ดต้องเสียค่าใช้จ่ายในการใช้บริการทั้งสิ้น เพราะเกาะเสม็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความสะดวกสบาย มีความปลอดภัย และมีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อม การมาท่องเที่ยวจึงมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ดังนั้นผู้มีรายได้สูงจึงมีโอกาสเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดมากกว่าผู้มีรายได้ต่ำ

การศึกษาในครั้งนี้พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดมากที่สุด คือ ระดับรายได้เฉลี่ย รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการเดินทาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ส่วนปัจจัยที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ระดับการศึกษาเฉลี่ย ดังนั้นสรุปได้ว่า การตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดของนักท่องเที่ยวชาวไทย ขึ้นอยู่กับระดับรายได้เฉลี่ยและค่าใช้จ่ายในการเดินทางเฉลี่ยต่อครั้งต่อคนของนักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 3 มูลค่าด้านการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด จากค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

การประเมินมูลค่าของสินค้าและบริการใด ๆ ที่อยู่ในระบบตลาดจะประเมินได้จากราคาของสินค้าหรือบริการนั้น แต่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลายแห่งไม่มีการเก็บค่าผ่านประตูหรือมีการเก็บค่าผ่านประตูเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เนื่องจากว่าเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและเป็นบริการสาธารณะที่รัฐจัดให้เพื่อเป็นการเพิ่มสวัสดิการทางสังคมสำหรับประชาชนโดยทั่วไป จึงไม่มีราคาปรากฏในระบบตลาด สำหรับในกรณีแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ดมีการเก็บค่าผ่านประตูเพียง 20 บาท เท่านั้นสำหรับชาวไทย และ 200 บาท สำหรับชาวต่างชาติ ซึ่งถือว่าน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับความสามารถในการสร้างมูลค่าของเกาะเสม็ด และไม่สามารถแสดงมูลค่าทางด้านการท่องเที่ยวที่แท้จริงของเกาะเสม็ดได้ ดังนั้นการประเมินมูลค่าของสถานที่แห่งนี้จึงไม่สามารถใช้วิธีการประเมินค่าจากราคาได้แบบเดียวกับสินค้าและบริการในท้องตลาด แต่จะต้องใช้วิธีที่แตกต่างไปจากวิธีธรรมดา ซึ่งวิธีที่นิยมกันมากคือ ใช้วิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยมีความคิดพื้นฐานว่า ถึงแม้แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเกาะเสม็ดจะเก็บค่าผ่านประตูเพียงเล็กน้อย แต่การเดินทางมาท่องเที่ยวยังเกาะเสม็ดก็ยังคงมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นอีก ซึ่งเปรียบเสมือนราคาที่ไม่เปิดเผยที่ผู้มาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดเต็มใจจ่ายไปเพื่อให้ได้รับประโยชน์

การศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีประเมินมูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวของผู้ที่มาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด โดยประยุกต์วิธีการใช้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาศึกษาเพื่อประเมินมูลค่าเกาะเสม็ด

เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการเดินทางเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับอัตราการเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว ณ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เกาะเสม็ดของประชาชนถึงร้อยละ 53.10 แต่เนื่องจากว่าการศึกษาครั้งนี้เป็นการประเมินความสามารถในการสร้างมูลค่าของเกาะเสม็ดเท่านั้นการนำค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาคำนวณจะทำให้ได้มูลค่าที่สูงกว่าความเป็นจริง ดังนั้นจึงนำเฉพาะค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมดบนเกาะเสม็ดของนักท่องเที่ยวมาคำนวณหามูลค่าของเกาะเสม็ด

โดยมูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ในปี 2549 ของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ คำนวณจากการนำจำนวนนักท่องเที่ยวที่ตั้งใจมาท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะเสม็ดอย่างแท้จริง คูณกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมดในการท่องเที่ยว ณ บริเวณพื้นที่เกาะเสม็ดเฉลี่ย (ค่าใช้จ่ายหลักคือ ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าพาหนะและค่าบริการกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ บนเกาะ) ซึ่งผลที่ได้ก็คือ มูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเกาะเสม็ด ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามบนเกาะเสม็ด พบว่าค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวทั้งหมดเฉลี่ยของชาวไทยประเภทไปกลับ อยู่ในช่วงประมาณ 2,466. - 3,570 บาท/คน/ปี ประเภทพักค้างแรม อยู่ในช่วงประมาณ 2,558 - 3,358 บาท/คน/ปี ส่วนค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวทั้งหมดเฉลี่ยของชาวต่างชาติประเภทไปกลับ อยู่ในช่วงประมาณ 1,529 - 2,631 บาท/คน/ปี ประเภทพักค้างแรม อยู่ในช่วงประมาณ 3,648 - 6,750 บาท/คน/ปี (จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด) สำหรับชาวไทยมีจำนวนประมาณ 274,993 คน/ปี และสำหรับชาวต่างชาติมีจำนวนประมาณ 62,856 คน/ปี มีสูตรการคำนวณ ดังต่อไปนี้

$$\text{มูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว} = \text{จำนวนนักท่องเที่ยว} * \text{ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นบนเกาะเสม็ดเฉลี่ย ในระยะเวลา 1 ปี}$$

โดยจำนวนนักท่องเที่ยว ได้มาโดยการประมาณการจากสถิตินักท่องเที่ยวปี 2543 – 2547 จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด (ตารางที่ 3)โดยใช้อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย คือ ร้อยละ 8.83 จะได้จำนวนประชากรนักท่องเที่ยวโดยประมาณการเท่ากับ 367,681 คน โดยสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยมีสัดส่วนร้อยละ 75.074 เป็นจำนวนประชากร 276,033 คน/ปี และสำหรับชาวต่างชาติมีสัดส่วนร้อยละ 24.926 เป็นจำนวนประชากร 91,648 คน/ปี แล้วนำจำนวนประชากรนี้มาแบ่งสัดส่วนตามประเภทนักท่องเที่ยว โดยสำหรับ

นักท่องเที่ยวชาวไทยประเภทไป – กลับ มีสัดส่วนร้อยละ 18.144 คิดเป็นจำนวนประชากร 66,713 คน/ปี และประเภทพักค้างแรมมีสัดส่วนร้อยละ 56.930 เป็นจำนวนประชากร 209,320 คน/ปี สำหรับชาวต่างชาติประเภทไป – กลับ มีสัดส่วนร้อยละ 11.981 คิดเป็นจำนวนประชากร 44,052 คน/ปี และประเภทพักค้างแรมมีสัดส่วนร้อยละ 12.945 เป็นจำนวนประชากร 47,596 คน/ปี ดังตารางที่ 31

ตารางที่ 31 จำนวนนักท่องเที่ยวซึ่งประมาณการจากสัดส่วนสถิตินักท่องเที่ยว ปี 2543 - 2547

ประเภทนักท่องเที่ยว	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวนประชากร (คน)
ชาวไทย		
ไป-กลับ	18.144	66,712.76
พักค้างแรม	56.930	209,320.54
รวม	75.074	276,033.30
ชาวต่างชาติ		
ไป-กลับ	11.981	44,052.03
พักค้างแรม	12.945	47,595.67
รวม	24.926	91,647.70
รวมทั้งหมด	100.000	367,681

ที่มา: สำนักงานอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด (2548)

ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นบนเกาะเสม็ดเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ในระยะเวลา 1 ปี จะคิดได้จากการนำค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่เกิดขึ้นบนเกาะเสม็ดจากกลุ่มตัวอย่าง ไปประมาณค่าของค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ในระยะเวลา 1 ปี คำนวณจากการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร โดยใช้สูตร

$$\mu = \bar{x} \pm \frac{t_{\alpha}}{2} \frac{s}{\sqrt{n}}$$

ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($\alpha = 0.05$)

โดยที่ s	=	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปริมาณค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยวทั้งหมด
n	=	จำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่สุ่มมา เท่ากับ 309 ตัวอย่าง
$\bar{\chi}$	=	ปริมาณค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
μ	=	ปริมาณค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดทั้งหมดในระยะเวลา 1 ปี

การประเมินมูลค่าประโยชน์การท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ได้จากการนำจำนวนประชากรนักท่องเที่ยวโดยการประมาณการจากตารางที่ 31 คูณกับปริมาณค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดในระยะเวลา 1 ปี ซึ่งประมาณการจากค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรข้างต้นนำค่าตัวแปรจากตารางที่ 32 แทนค่าเข้าสู่สูตร จะได้จำนวนค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวเป็นช่วง ดังตารางที่ 33 นำค่าจากตารางคูณจำนวนประชากรแต่ละประเภทในตารางที่ 31 ผลคูณที่ได้ก็คือมูลค่าประโยชน์การท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด ดังตารางที่ 34 โดยในส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีมูลค่าเท่ากับช่วงระหว่าง 700,021,708 และ 941,045,616 บาท/ปี และนักท่องเที่ยวต่างชาติมีมูลค่าเท่ากับช่วงระหว่าง 241,019,767 และ 437,148,804 บาท/ปี ดังนั้นมูลค่าประโยชน์รวมทั้งหมดของเกาะเสม็ด เท่ากับช่วงระหว่าง 941,041,475 และ 1,378,194,420 บาท/ปี

ตารางที่ 32 ค่าของตัวแปรต่างๆ เพื่อนำไปประมาณค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวจากกลุ่มตัวอย่าง ปี 2549

ตัวแปร	นักท่องเที่ยวชาวไทย		นักท่องเที่ยวต่างชาติ	
	ไป-กลับ	พักค้างแรม	ไป-กลับ	พักค้างแรม
N	62.00	185.00	24.00	32.00
s	2,217.73	2,774.35	1,376.39	4,475.51
$\bar{\chi}$	3,018.06	2,958.10	2,080.00	5,199.09
$t_{0.025}$	1.96	1.96	1.96	1.96
μ	$\bar{\chi} \pm 552.04$	$\bar{\chi} \pm 399.79$	$\bar{\chi} \pm 550.67$	$\bar{\chi} \pm 1,550.68$

นำค่าของตัวแปรจากตารางที่ 32 ไปคำนวณหาค่าปริมาณค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดทั้งหมดในระยะเวลา 1 ปี ตามสูตรข้างต้นจะได้ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของประชากรแต่ละประเภท กล่าวคือ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยประเภทไป – กลับ ได้ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ $3,018.06 \pm 552.04 = 3,570.10$ และ 2,466.02 และประเภทพักค้างแรม ได้ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ $2,958.10 \pm 399.79 = 3,357.89$ และ 2,558.31 สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทไป – กลับ ได้ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ $2,080.00 \pm 550.67 = 2,630.67$ และ 1,529.33 และประเภทพักค้างแรม ได้ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ $5,199.09 \pm 1,550.68 = 6,749.78$ และ 3,648.41 ดังตารางที่ 33

ตารางที่ 33 ปริมาณค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดทั้งหมด ปี 2549

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (μ)	นักท่องเที่ยวชาวไทย		นักท่องเที่ยวต่างชาติ	
	ไป-กลับ	พักค้างแรม	ไป-กลับ	พักค้างแรม
ค่าสูงสุด	3,570.10	3,357.89	2,630.67	6,749.78
ค่าต่ำสุด	2,466.02	2,558.31	1,529.33	3,648.41

นำค่าปริมาณค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดทั้งหมด ปี 2549 จากตารางที่ 33 ไปคูณจำนวนประชากรนักท่องเที่ยวที่ประมาณการ จะได้มูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด กล่าวคือ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยประเภทไป – กลับ มีมูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวเท่ากับ $2,466.03 * 66,713$ และ $3,570.10 * 66,713$ เท่ากับ 164,516,259 และ 238,172,081 บาท/ปี และชาวไทยประเภทพักค้างแรม มีมูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวเท่ากับ $2,558.31 * 209,320$ และ $3,357.89 * 209,320$ เท่ากับ 164,516,259 และ 238,172,081 บาท/ปี สำหรับในส่วน of นักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทไป – กลับ มีมูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวเท่ากับ $1,529.33 * 44,052$ และ $2,630.67 * 44,052$ เท่ากับ 67,370,045 และ 115,886,275 บาท/ปี และชาวต่างชาติประเภทพักค้างแรม มีมูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวเท่ากับ $3,648.41 * 47,596$ และ $6,749.78 * 47,596$ เท่ากับ 173,649,722 และ 321,262,529 บาท/ปี ดังตารางที่ 34

ตารางที่ 34 ผลการประเมินมูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด ปี 2549

ประเภทนักท่องเที่ยว	ช่วงค่าใช้จ่ายเฉลี่ย		จำนวน	ช่วงมูลค่าเกาะเสม็ด		
	(บาท)		ประชากร (คน)			
ชาวไทย						
ไป-กลับ	2,466.03	3,570.10	66,713	164,516,259	238,172,081	
พักค้างแรม	2,558.31	3,357.89	209,320	535,505,449	702,873,535	
รวม	5,024.34	6,927.99	276,033	700,021,708	941,045,616	
ชาวต่างชาติ						
ไป-กลับ	1,529.33	2,630.67	44,052	67,370,045	115,886,275	
พักค้างแรม	3,648.41	6,749.78	47,596	173,649,722	321,262,529	
รวม	5,177.74	9,380.45	91,648	241,019,767	437,148,804	
รวมทั้งหมด	10,202.08	16,308.44	367,681	941,041,475	1,378,194,420	

ดังนั้น มูลค่าประโยชน์รวมของแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ในปี 2549 ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ตั้งใจมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดแห่งนี้ มีมูลค่ารวมโดยประมาณทั้งสิ้นอยู่ในช่วงระหว่าง 941.041 ล้านบาทต่อปี กับ 1,378.194 ล้านบาทต่อปี

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ในการศึกษาการประเมินมูลค่าแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาเกาะเสม็ดนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการคือ ประการแรกเพื่อ ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวประการที่สอง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด และประการที่สามเพื่อประเมินมูลค่าประโยชน์ของพื้นที่เกาะเสม็ด ให้ปรากฏออกมาในรูปตัวเงินอย่างชัดเจน

การศึกษาครั้งนี้ แบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ วิธีการศึกษาใช้การสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวเกาะเสม็ดโดยใช้แบบสอบถาม จำนวนแบบสอบถาม 309 ชุด สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย 252 ชุด และชาวต่างชาติ 57 ชุด ซึ่งใช้วิธีเลือกตัวแทน 1 คน จากกลุ่มนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป สำหรับแนวทางในการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาได้นั้น แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนแรกศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของร้อยละ ส่วนที่สองศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด โดยมีตัวแปรที่นำมาศึกษา 3 ตัวแปรด้วยกัน คือ ระเบียบรายได้เฉลี่ย ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการเดินทางเฉลี่ย และระดับการศึกษาเฉลี่ย โดยทำการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple linear Regression) และ วิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) ส่วนที่สาม การประเมินความสามารถในการสร้างมูลค่าประโยชน์ของเกาะเสม็ด โดยใช้หลักความเต็มใจจ่าย โดยนำค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมดบนเกาะเสม็ดมาใช้คำนวณ ซึ่งวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิตินักท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด ซึ่งผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ณ เกาะเสม็ด สำหรับชาวไทยเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนมากอยู่ในวัยหนุ่มสาวและวัยกลางคนมีสถานภาพโสดและแต่งงานแล้ว ลัดส่วนใกล้เคียงกัน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับอาชีพ อายุ รายได้ และระดับการศึกษา กล่าวคือ เป็นผู้ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนเป็นส่วนใหญ่ มีอายุอยู่ในช่วง 25-36 ปี และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้อยู่ในระดับสูง คือ ตั้งแต่ 20,000 – 30,000 บาท/เดือน และสิ่งดึงดูดใจ

สำคัญที่ทำให้ตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด คือ ทราบมาว่าเกาะสวย หาดทรายสวยขาวสะอาด และน้ำทะเลใส, อยู่ใกล้กรุงเทพฯ และใกล้บ้าน ส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกาะเสม็ดจากเพื่อนญาติ และคนในครอบครัว นิยมมาท่องเที่ยวเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อน ส่วนใหญ่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดแล้ว 2-3 ครั้งกับมาครั้งแรกในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และคิดว่าจะกลับมาเที่ยวอีกเนื่องจากประทับใจธรรมชาติที่สวยงาม พาหนะที่นิยมใช้มากที่สุดคือ รถยนต์ส่วนบุคคล รูปแบบกิจกรรมที่นิยมคือ เล่นน้ำทะเลและเดินเล่นริมชายหาด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาจากเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลและเขตระยอง การเดินทางมาท่องเที่ยวจะแวะเที่ยวที่อื่นด้วย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าในอนาคตจะกลับมาเที่ยวเกาะเสม็ดอีก เนื่องจากธรรมชาติที่สวยงาม และเดินทางสะดวกประกอบกับอยู่ใกล้ที่พัก ส่วนชาวต่างชาติเป็นเพศหญิงมากกว่าชาย อายุช่วง 25-36 ปี ส่วนใหญ่ยังโสด จบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรืออาชีวศึกษา เป็นพนักงานเอกชนมากที่สุด ระดับรายได้อยู่ที่ระดับไม่เกิน 2,500 ดอลลาร์/เดือน พฤติกรรมการท่องเที่ยวคล้ายคนไทย ยกเว้นพาหนะจะนิยมใช้จักรยานยนต์ เป็นพาหนะ เป็นชาวอเมริกาและกลุ่มสหราชอาณาจักรมากที่สุด

สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดมากที่สุด คือ ระดับรายได้เฉลี่ย รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการเดินทาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยมีอิทธิพลต่ออัตราการมาท่องเที่ยวร้อยละ 65.50 (R^2) และร้อยละ 53.10 (R^2) ตามลำดับ สามารถแสดงความสัมพันธ์แบบเส้นตรงต่อกัน ในรูปสมการได้ดังนี้

$$Q_i = 69.82Y_i - 295.64 \quad (\text{ระดับรายได้})$$

$$Q_i = 187.81 - 0.03T_{ci} \quad (\text{ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง})$$

และในการศึกษาเพื่อประเมินความสามารถในการสร้างมูลค่าประโยชน์ของเกาะเสม็ด ปี 2549 พบว่า มูลค่าประโยชน์ในส่วนของชาวไทยอยู่ในช่วงระหว่าง 700,021,708 และ 941,045,616 บาทต่อปี และมูลค่าประโยชน์ส่วนของชาวต่างชาติอยู่ในช่วงระหว่าง 241,019,767 และ 437,148,804 บาทต่อปี ดังนั้น มูลค่าประโยชน์รวมของแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ตั้งใจมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดปีนี้ มีมูลค่ารวมโดยประมาณทั้งสิ้นอยู่ในช่วงระหว่าง 941.041 ล้านบาทต่อปี กับ 1,378.194 ล้านบาทต่อปี

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เพื่อให้เกาะเสม็ดมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพื่อปรับปรุงคุณภาพภายในพื้นที่บนเกาะเสม็ด ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาครั้งนี้ รัฐสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ประกอบการวางนโยบายหรือตัดสินใจเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับพื้นที่เกาะเสม็ด เพื่อสร้างศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในปัจจุบันได้ กล่าวคือ เป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและให้บริการต่างๆ ของเกาะเสม็ดได้ โดยอาศัยจากข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น ถ้าต้องการเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพรรณพืช ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถนนหรือทางเดิน ห้องน้ำหรือห้องอาบน้ำ จุดที่ทิ้งขยะ และบ้านพัก ให้มีความสะดวกและเพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและอยู่ในสภาพที่สะอาด ปลอดภัย และใช้ได้ตลอดเวลา ทั้งนี้อาจขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรมดังกล่าวนี้ และการสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ควรจัดบริการรถนำเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ บนเกาะ โดยมีการบริการที่ดี ปลอดภัย พร้อมทั้งมีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำและให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ เช่น การช่วยจัดหาที่พัก แนะนำสถานที่เที่ยวบนเกาะ เป็นต้น

2. รัฐควรเข้ามาควบคุมการกำหนดมาตรฐานราคาสินค้าและบริการบนเกาะให้อยู่ในเกณฑ์เดียวกัน พร้อมทั้งควบคุมราคาไม่ให้แพงกว่าที่ควรจะเป็น เพื่อป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยวจากผู้ประกอบการบนเกาะ เนื่องจากปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดของนักท่องเที่ยวคือ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยว

3. กรมอุทยานแห่งชาติฯ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรดูแลทรัพยากรธรรมชาติแห่งนี้ให้คงอยู่ในสภาพที่ดีอยู่เสมอ เนื่องจากเกาะเสม็ดสามารถสร้างมูลค่าประโยชน์ให้แก่ประเทศอย่างมหาศาล และปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ ความสวยงามของเกาะ หาดทรายที่ขาวสะอาด และทะเลที่ใสสะอาด เพราะแม้ว่านักท่องเที่ยวจะไม่ประทับใจการบริการต่าง ๆ บนเกาะมากนัก แต่ส่วนใหญ่ก็ยังคิดที่จะกลับมาเที่ยวซ้ำอีก ดังนั้น รัฐควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อฟื้นฟูและรักษาสภาพธรรมชาติที่สวยงามนี้ให้สอดคล้องกับมูลค่าเพื่อความคงอยู่ที่ยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การซ่อมแซมถนน การจัดระเบียบร้านค้าริมชายหาดไม่ให้บุกรุกพื้นที่ชายหาดซึ่งสร้างความ

สกปรกและบดบังทัศนียภาพที่สวยงามของเกาะ โดยกำหนดระยะห่างที่แน่นอนระหว่างชายหาดกับร้านค้า หรืออาจพิจารณาปิดเกาะชั่วคราว (เช่น ช่วงฤดูมรสุมเข้า เป็นต้น) เพื่อให้ธรรมชาติฟื้นตัว มีการจัดระเบียบรถสองแถวบนเกาะ โดยกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับในการขับจี้รถยนต์ เพื่อป้องกันมลพิษ และความเสื่อมโทรมของพื้นที่

4. บนเกาะมีประชากรเข้าไปยึดครองพื้นที่และอาศัยอยู่จำนวนมาก ดังนั้น รัฐจึงควรมีมาตรการเชิงรุกในเรื่องการสร้างความจิตสำนึกให้แก่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เพื่อให้เกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น เช่น อาจจัดค่ายอบรมผู้นำชุมชน ร้านค้าผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด เยาวชนหรือชาวบ้าน มีการเลือกผู้นำชุมชนในการช่วยสอดส่องดูแลทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น พร้อมกันนี้ก็ควรมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยวให้ช่วยกันรักษาความสะอาด และช่วยกันอนุรักษ์พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นเจ้าของแก่นักท่องเที่ยวและทุกคนต่างก็มีสิทธิในการใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน

ข้อจำกัดของการศึกษา

ในการศึกษาการประเมินมูลค่าแหล่งท่องเที่ยวกรณีศึกษาเกาะเสม็ดนี้ ผู้ศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับ ข้อจำกัดด้านงบประมาณและเวลา ทำให้เก็บข้อมูลได้ในช่วงระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น และปัญหาเกี่ยวกับการเก็บการขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยว แม้ว่าส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะด้วย แต่ปัญหาที่พบคือ นักท่องเที่ยวบางคนคิดว่าการตอบแบบสอบถามไม่มีประโยชน์อะไรจึงไม่ให้ความร่วมมือ หรือบางคนก็ตอบแบบสอบถามโดยไม่ได้คิด ทั้งนี้เนื่องจากว่านักท่องเที่ยวต้องการพักผ่อนจริงๆ ไม่อยากให้มีเรื่องมารบกวนการพักผ่อน แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาก็ได้ตรวจแบบสอบถามก่อนแล้ว ถ้าไม่สมบูรณ์ก็คัดออก และสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวคนต่อไปแทน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

1. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรขยายระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กระจายมากขึ้น โดยอาจใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมทั้งปี หรือแบ่งเก็บเป็นช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว กับนอกฤดูกาลท่องเที่ยว โดยพยายามเก็บตัวอย่างให้ได้มากที่สุดก็จะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

2. ในการพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมาท่องเที่ยว ปัจจัยตัวแปรที่ควรศึกษาเพิ่มเติม คือ คุณภาพของสถานที่ท่องเที่ยว ความผันผวนของการใช้บริการอันเนื่องมาจากฤดูกาล และค่าของเวลาในการเดินทาง ซึ่งคาดว่าจะมีผลต่อการศึกษาด้วย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กมลลา ชินพงศ์. 2532. การประเมินมูลค่าทางนันทนาการ: กรณีศึกษาสวนจตุจักร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กรมป่าไม้. 2546. แผนแม่บทฉบับสมบูรณ์การจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ดจังหวัด ระยอง. ส่วนทรัพยากรที่ดินและป่าไม้, สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ, กรมป่าไม้.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2547. คู่มือท่องเที่ยวระยอง. กองข่าวสารการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต 4 (ระยอง-จันทบุรี).

_____. 2547. แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดระยอง. กองข่าวสารการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต 4 (ระยอง-จันทบุรี).

จริยา เปรมศิลป์. 2548. บทวิเคราะห์ ท่องเที่ยวไทย...กลไกฟื้นฟูเศรษฐกิจ. ฝ่ายภาคการผลิต, ธนาคารแห่งประเทศไทย.

ชนินทร รัตตสัมพันธ์. 2529. อุปสงค์ของการนันทนาการกลางแจ้งของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

โชคชัย มณีนาค. 2544. การประเมินมูลค่าทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแหลมสน จังหวัดระนอง และจังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นวลศรี เพชรรัตน์. 2543. มูลค่าทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติทะเลบัน จังหวัด สตูล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นันทนา ลิมประยูร. 2537. มูลค่าอุทยานแห่งชาติ: ศึกษาเฉพาะกรณีเกาะเสม็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ปรีชา วิทพันธ์. 2545. การประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ: กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปิยวรรณ เจริญลาภ. 2531. อุปสงค์ทางการนันทนาการกลางแจ้ง ของอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่. โครงการศึกษาพิเศษ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิเชษฐ์ โภคกำ. 2545. มูลค่าด้านนันทนาการของสวนรุกขชาติมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรีและจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศรีสุดา ลอยผา. 2532. การประเมินมูลค่าของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง สงขลานครศรีธรรมราช กรณีเป็นแหล่งท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ศิริวุฒิ อยู่ตรีรักษ์. 2524. การประเมินค่าสินค้าที่ไม่ผ่านตลาด ศึกษากรณีสวนลุมพินี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมพร บุญเลิศ. 2543. มูลค่าด้านนันทนาการของพื้นที่ป่าอนุรักษ์: กรณีศึกษาเขานอจู้จี้ จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สรยุทธ มีนะพันธ์. 2536. เศรษฐศาสตร์การจัดการ. โรงพิมพ์ บริษัท เอช. เอ็น. กรุ๊ป จำกัด.
- สยาม อรุณศรีมรกต. 2535. การประเมินมูลค่าประโยชน์ของแหล่งนันทนาการท้องถิ่นด้วยวิธีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง: กรณีศึกษาเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. โครงการศึกษาพิเศษ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรเชษฐ์ เชษฐ์มาศ. 2527. นันทนาการกับการป่าไม้ชุมชน. เอกสารประกอบการสอนวิชานันทนาการ น. 631 – 707. คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สุวดี ศรีเบญจพลากร. 2529. การประเมินมูลค่าประโยชน์ของแหล่งนันทนาการในเขตเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณี สวนสัตว์ดุสิต กรุงเทพมหานคร. โครงการศึกษาพิเศษ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โสภณ โลตุรตัน. 2525. ประโยชน์ทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. 2540ข. คู่มือการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การประเมินค่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(วันที่ 7-16 พฤษภาคม 2540). สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ร่วมกับศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Kitchen และ Hindon. 1937. อ้างถึงใน สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. 2527. นันทนาการกับการป่าไม้ชุมชน. เอกสารประกอบการสอนวิชานันทนาการ น. 631 – 707. คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Mishan. 1976. อ้างถึงใน สรยุทธ มีนะพันธ์. 2536. เศรษฐศาสตร์การจัดการ. โรงพิมพ์ บริษัท เอช. เอ็น. กรุ๊ป จำกัด.
- Romney. 1945. อ้างถึงใน สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. 2527. นันทนาการกับการป่าไม้ชุมชน. เอกสารประกอบการสอนวิชานันทนาการ น. 631 – 707. คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Arkin, H. and R. Cottom. 1963. **Table for Statistician**. New York : Barm & Noble, Inc.,
- Clawson, M. and J. L. Knetsch. 1966. **Economics of Outdoor Recreation**. Baltimore: The John Hopkins University Press.
- กรมการปกครอง. 2548. จำนวนราษฎรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ปี 2548 (online). แหล่งที่มา: www.dopa.go.th/stat/y_stat48.html.

กรมการปกครอง. 2548. **สถิติประชากร** (online). แหล่งที่มา: www.dopa.go.th/upstat_m.htm.

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2548. **อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า – หมู่เกาะเสม็ด** (online). แหล่งที่มา: www.dnp.go.th.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2548. **นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย ปี 2546-2549** (online). แหล่งที่มา: www.tat.or.th/thai/tatinfo_policy.php.

_____. 2548. **แผนการตลาดการท่องเที่ยวปี 2548** (online). แหล่งที่มา: www.tat.or.th/thai/tat_plan.php.

_____. 2549. **Tourism Statistics** (online). แหล่งที่มา: www.tat.or.th/thai/tat_tourism_statistics.php.

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา. 2545. “ภาครัฐกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว”. **ผู้จัดการออนไลน์** (online). แหล่งที่มา: www.geocities.com/ekonomiz/index.html.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2548. **รายงานเศรษฐกิจและการเงิน ปี 2547** (online). แหล่งที่มา: www2.tat.or.th/stat/web/static_index.php?IndID=7.

“ครึ่งปีหลัง 48 ทิศทางท่องเที่ยวไทย (ตอน1)”. **ผู้จัดการรายสัปดาห์** (online). แหล่งที่มา: www.manager.co.th/mgrWeekly/ViewNews.aspx?NewsID=948_0000094575.

“ ททท. หืดจับ...สู้ศึกท่องเที่ยวครึ่งปีหลัง”. **ผู้จัดการรายสัปดาห์** (online). แหล่งที่มา: www.manager.co.th/mgrWeekly/ViewNews.aspx?NewsID=948_0000101673.

สำนักนโยบายเศรษฐกิจการพาณิชย์. 2548. **วิเคราะห์ผลกระทบด้านเศรษฐกิจของเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิ** (online). แหล่งที่มา: www.moc.go.th/opscenter/pu/tsunami/TsunamiMoc.doc.

สำนักงานจังหวัดระยอง. 2548. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดระยอง (online). แหล่งที่มา:
www.Rayong.go.th/data/yts.html.

_____. 2548. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจจังหวัดระยอง (online). แหล่งที่มา: www.Rayong.go.th/ceo/sedtakit_8.html.

_____. 2548. ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลง (BLUEPRINT FOR CHANGE)
“ประเด็นยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหลักกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเชิง
พาณิชย์” (online). แหล่งที่มา: www.Rayong.go.th/download/data/blueprint49/blueprint49.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อที่พักบนเกาะเสม็ด

ตารางผนวกที่ 1 รายชื่อที่พักบนเกาะเสม็ด ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานเอกชน

หาด/อ่าว	รายชื่อที่พัก	ราคา (บาท/คืน)	เบอร์โทรศัพท์
แหลมน้อยหน้า	หมู่บ้านทะเล รีสอร์ท	5,000 - 8,000	038-644251
	เสม็ดฮัท	1,400- 1,800	038-644064
	เสม็ดรีสอร์ท	500 - 800	038-651478
	เสม็ดคิลิฟ	1,600 - 3,000	038-644044
	บีชเฮาส์	1,000 - 2,000	038-644205-6
	บ้านผู้พัน	300 - 700	038-644095
	บ้านประกายแก้วบังกะโล	200 – 800	09-6032609
	ลุงฤทธิ์ บังกะโล	100 – 500	038-644032
	บ้านพลอยเสม็ด	1,800 - 4,000	038-644188-9
	มุงเสม็ดบังกะโล	1,500 - 3,000	038-644164-5
	ทรายแก้วฮิลส์	600 - 1,200	038-644144 038-644237-7
หาดทรายแก้ว	อัมเบลล่า	1,200 - 1,600	038-644221-2
	ไพน์แอปเปิ้ล รีสอร์ท	1,000 - 1,700	038-995505
	บานาน่าฮัท	150 - 500	038-612231
	แหลมใหญ่ฮัทโฮม	1,500 - 2,000	038-644282
	น้ำเพชรพลอย	1,500 - 2,500	04-0062425
	พลอยรีสอร์ท	800 - 3,000	-
	ทรายแก้ว บีช รีสอร์ท	3,600 - 10,800	038-644193
	โคโคนัทบังกะโล	350 - 1,500	038-651661
	สกายไฮน์ อินน์	1,800 - 2,000	038-644220
	เสม็ดแกรนด์วิวรีสอร์ท	2,200 - 4,000	038-644219

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

หมวด/อ่าว	รายชื่อที่พัก	ราคา (บาท/คืน)	เบอร์โทรศัพท์
หาดทรายแก้ว	ฉันทคอยบีชเฮาส์	1,500 - 3,500	038-644089
	ไคมอนด์บีช	150 - 2,500	038-808884
	สินสมุทร	700 - 900	038-644734
	ทรายแก้ววิลล่า	700 - 4,900	038-644144
	พลอยทะเล	1,000 - 2,500	038-644188
	ไวท์แซนริสอร์ท	800 - 3,000	038-644000-4
อ่าวไผ่	นากะบังกะโล	250 - 500	038-644035
	ลิตเติ้ลฮัท	300 - 800	038-644035
	เจ็บบังกะโล	200 - 2,400	038-644112-3
	อ่าวไผ่ฮัท	600 - 1,500	038-644075
	ซีบรีส บังกะโล	400 - 4,000	038-644124
	ซิลเวอร์แซนด์	300 - 1,400	038-644074
	ลอสท์ริสอร์ท	600 - 900	038-644041-2
	เสม็ดวิลล่า	800 - 3,500	038-644094
อ่าวพุทรา	อ่าวพุทราบังกะโล	600 - 700	038-644030
อ่าวทับทิม	ทับทิม ริสอร์ท	500 - 2,400	038-644025-7
อ่าวนวล	อ่าวนวลริสอร์ท	500 - 700	01-9814875
อ่าวลูงหวัง	วันเดอร์แลนด์ริสอร์ท	150 - 1,500	038-644162
	ธารตะวันริสอร์ท	400 - 2,000	038-644070-1
อ่าวช่อ	อ่าวช่อริสอร์ท	3,000 - 4,500	038-644220
	เสม็ดคาบาน่า	400 - 700	01-8384853
	มาลินูการ์เด็นริสอร์ท	1,400 - 3,500	038-644020-2

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

หาด/อ่าว	รายชื่อที่พัก	ราคา (บาท/คืน)	เบอร์โทรศัพท์
อ่าวช่อ	ซีฮอर्स	500 - 3,500	038-644261
	บ้านระฆัง	300 - 1,200	038-644211
	วงเดือนริสอร์ท	1,100 - 3,500	038-651777
	วงเดือนวิลล่า	700 - 3,500	038-652300
	ทาลิบูเร	1,600 - 2,400	038-644261
อ่าวเทียน	แสงเทียนบีช บังกะโล	1,200 - 5,000	038-651223
	เคียงทะเล	700 - 1,000	06-1581619
	แมงกระพรุนไฟ	400 - 800	01-6528056
	บังกะโลลุงดำ	300 - 400	038-651810
	วาปาเซ่	600 - 1,800	01-4529472
อ่าวห้วย	เสม็ดวิลด์	800 - 3,500	038-644094
อ่าวกิว	อ่าวกิว คอรัลบีช	300 - 3,000	038-652561
	ปาราดี	30,000 - 35,000	038-652491
	บังกะโล อ่าวปะการัง	1,000 - 1,800	038-651377
	เลอรั่วิมาน (หาด		
อ่าวพร้าว	สวรรค์)	8,000 - 25,900	038-644104-7
	ลีมาโคโค (โดมบังกะโล)	2,500 - 3,900	02-9381811 038-644100/038-
	อ่าวพร้าวริสอร์ท	5,200 - 15,500	644099

ที่มา: สำนักอุทยานแห่งชาติ, กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช (2548)

ตารางผนวกที่ 2 รายชื่อที่พักบนเกาะเสม็ด ที่ดำเนินการโดยหน่วยอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ด

ชุดบ้าน	รายชื่อที่พัก	ราคา บาท/คืน	เบอร์โทรศัพท์
บ้านเกาะแก้ว	บ้านเกาะแก้ว 1	2,000	02-5620760
	บ้านเกาะแก้ว 2	900	038-653035
	บ้านเกาะแก้ว 3	500	
	บ้านเกาะแก้ว 4	500	
บ้านสุดสาคร	บ้านสุดสาคร	1,500	
บ้านสินสมุทร	บ้านสินสมุทร 1	1,800	
	บ้านสินสมุทร 2	1,800	
เต็นท์พักแรม	เต็นท์หลังใหญ่	225	
	เต็นท์หลังเล็ก	150	

ที่มา: สำนักอุทยานแห่งชาติ, กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช (2548)

ภาคผนวก ข

การแบ่งเขตที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

ตารางผนวกที่ 3 การแบ่งเขตที่พักอาศัยและจำนวนประชากรของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

เขต	ระยะทาง (กิโลเมตร)	เขตพื้นที่	จำนวน ประชากร(คน)
เขตที่ 1	0-50	ระยอง	559,135
เขตที่ 2	51-150	ชลบุรี จันทบุรี ชกเว้น อ.โป่งน้ำร้อน มะขาม ชลุม	1,568,758
เขตที่ 3	151-300	กทม. ตราค นครนายก นครปฐม ปทุมธานี ปราจีนบุรี จันทบุรี เฉพาะ อ.โป่งน้ำร้อน มะขาม ชลุม สมุทรปราการ นนทบุรี ชกเว้น อ.บางบัวทอง สมุทรสงคราม ชกเว้น อ.อัมพวา	10,338,172
เขตที่ 4	301-450	สระบุรี ชกเว้น อ. แก่งคอย สมุทรสงคราม เฉพาะ อ. อัมพวา ราชบุรี ลพบุรี กาญจนบุรี อุทัย นนทบุรี เฉพาะ อ.บางบัวทอง นครราชสีมา ชกเว้น อ.สูงเนิน บุรีรัมย์ ชกเว้น อ.ลำปลายมาศ พุทไทยสง สตึก	7,660,052
เขตที่ 5	451-600	ชัยภูมิ นครสวรรค์ พิจิตร อุทัยธานี นครศรีธรรมราช นครราชสีมา เฉพาะ อ.สูงเนิน สระบุรีเฉพาะ อ.แก่ง- คอย บุรีรัมย์ เฉพาะ อ.ลำปลายมาศ พุทไทยสง สตึก เพชรบูรณ์ ชกเว้น อ.หล่มสัก	5,820,157
เขตที่ 6	601-750	เพชรบูรณ์ เฉพาะ อ.หล่มสัก เลย อุบลราชธานี สุรินทร์ กาฬสินธุ์ พะเยา แพร่ ลำปาง พิชณุโลก เชียงใหม่ ชกเว้น อ.	4,882,470
เขตที่ 7	751-900	ฝาง ศรีสะเกษ สตลนคร หนองคาย อานาจเจริญ อุตรธานี	9,451,069

ตารางผนวกที่ 3 (ต่อ)

เขต	ระยะทาง (กิโลเมตร)	เขตพื้นที่	จำนวน ประชากร(คน)
เขตที่ 8	>900	มุกดาหาร เชียงราย ลำพูน สุราษฎร์ธานี เชียงใหม่ เฉพาะ อ. ฝาง	3,022,992
เขตที่ 9		พื้นที่ต่างประเทศ	-
		รวมทั้งหมดทุกเขต	43,302,805

ภาคผนวก ค
แบบสอบถาม

หมายเลขแบบสอบถาม.....

แบบสอบถามโครงการวิทยานิพนธ์

เรื่อง

การประเมินมูลค่าแหล่งท่องเที่ยว : กรณีศึกษา เกาะเสม็ด

โครงการเศรษฐศาสตร์ธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

กรุณาทำเครื่องหมาย [✓] หน้าข้อความต่อไปนี้ให้สมบูรณ์

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมโดยทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ผู้ให้สัมภาษณ์อาศัยอยู่ในเขต/อำเภอ.....จังหวัด.....
ระยะทางจากบ้านหรือที่พักถึงเกาะเสม็ด ประมาณ กิโลเมตร
- 1.2 เพศ 1. ชาย 2. หญิง
- 1.3 อายุ 1. 1- 12 ปี 4. 37-48 ปี
 2. 13- 24 ปี 5. 49-60 ปี
 3. 25- 36 ปี 6. 60 ปีขึ้นไป
- 1.4 สถานภาพ 1. โสด 3. หย่า/ หม้าย/ แยกกันอยู่ 2. แต่งงานแล้ว
- 1.5 อาชีพ 1. นักเรียน, นิสิต, นักศึกษา 6. ทำการเกษตร
 2. พนักงานรัฐวิสาหกิจ 7. รับจ้างทั่วไป
 3. พนักงานเอกชน 8. เกษียณ
 4. ค้าขาย, ธุรกิจส่วนตัว 9. อื่นๆ โปรดระบุ.....
 5. ข้าราชการ, ลูกจ้างหน่วยงานราชการ
- 1.6 ระดับการศึกษาขั้นสุดท้ายของผู้ให้สัมภาษณ์
 1. ประถมศึกษา 4.ปริญญาตรี
 2. มัธยมศึกษา 5. ปริญญาโท สาขา.....
 3. อาชีวศึกษา, อนุปริญญา 6. ปริญญาเอก สาขา.....
- 1.7 ระดับรายได้ต่อเดือน (ของผู้ให้สัมภาษณ์ กรณีนักเรียน/นักศึกษาให้ตอบเป็นรายรับ)
 1. ต่ำกว่า 2,500 บาท 6. 20,001 – 30,000 บาท
 2. 2,500 – 5,000 บาท 7. 30,001 – 40,000 บาท
 3. 5,001 – 10,000 บาท 8. 40,001 – 80,000 บาท
 4. 10,001 – 15,000 บาท 9. 80,000 – 200,000 บาท
 5. 15,001 – 20,000 บาท 10. 200,000 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ลักษณะการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดของผู้ให้สัมภาษณ์

2.1 ท่านทราบข้อมูลแหล่งพักผ่อนหย่อนใจในเกาะเสม็ดจาก (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. เพื่อน/ญาติ/คนในครอบครัว	☐ 4. หนังสือพิมพ์
☐ 2. เอกสาร ททท.	☐ 5. โทรทัศน์, วิทยุ
☐ 3. บริษัทนำเที่ยว	☐ 6. อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.2 เหตุจูงใจของการมาพักผ่อนหย่อนใจที่เกาะเสม็ดเพราะ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยให้เรียงลำดับตามความสนใจ 3 ลำดับ)

☐ 1. ทราบมาว่าเกาะสวย	☐ 4. อยู่ใกล้กรุงเทพฯ
☐ 2. หาดทรายขาวสวย สะอาด	☐ 5. อยากดำน้ำดูปะการัง
☐ 3. น้ำทะเลใส	☐ 6. อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.3 พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาพักผ่อนหย่อนใจที่เกาะเสม็ดถึงท่าเรือบ้านเพ คือ(เลือกเพียง 1 ข้อ)

☐ 1. เดิน, รถจักรยาน	☐ 4. รถเช่าร่วมกับคนอื่น
☐ 2. รถจักรยานยนต์	☐ 5. เครื่องบิน + รถเช่า
☐ 3. รถยนต์ส่วนตัว	☐ 6. อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.4 จำนวนครั้งที่ท่านมาพักผ่อนหย่อนใจที่ เกาะเสม็ด ครั้ง และครั้งนี้ท่านมากับใคร

☐ 1. เพื่อน รวม..... คน	☐ 4. บริษัทนำเที่ยว
☐ 2. ครอบครัว/ญาติพี่น้อง	☐ 5. อื่นๆ โปรดระบุ.....
☐ 3. มาคนเดียว	

2.5 การมาเที่ยวครั้งนี้ท่านสนใจพักค้างคืน ที่เกาะเสม็ด หรือไม่

- สนใจพักค้าง เป็นเวลา วัน สถานที่พักค้าง
- ไม่สนใจพักค้าง (ไป-กลับภายในวันเดียว)

2.6 ในการพักค้างคืน ท่านคิดว่ารูปแบบการพักค้างและการบริการควรเป็นอย่างไร

☐ โรงแรม	☐ เต็นท์
☐ รีสอร์ท	☐ บ้านญาติ
☐ บังกะโล	☐ อื่นๆ
☐ บ้านพัก	

รูปแบบการบริการ (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลค่าใช้จ่ายในการมาพักผ่อนหย่อนใจที่เกาะเสม็ดของผู้ให้สัมภาษณ์

3.1 ค่าเดินทาง

1. ค่ารถโดยสารไป – กลับ บาท
 2. ค่าเช่ารถ บาท
 3. ค่าน้ำมันรถไป - กลับ บาท
 4. ค่าตัวเครื่องบินไป – กลับ บาท
 5. ค่ารถสองแถวบนเกาะ บาท
 6. ค่าเข้าชมอุทยานฯ เขาแหลมห้วยา-หมู่เกาะเสม็ด..... บาท
 7. ค่าเรือข้ามฟากไป - กลับ บาท
 8. กรณีมากับบริษัทนำเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการเหมาจ่าย..... บาท/คน
- รวมค่าใช้จ่ายในการเดินทางทั้งสิ้น บาท

3.2 ค่าใช้จ่ายนอกเหนือจากการเดินทาง (ที่ใช้จ่าย เฉพาะบนเกาะเสม็ดเท่านั้น)

1. ค่าอาหาร, เครื่องดื่ม..... บาท
 2. ค่าฟิล์มและล้างอัด บาท
 3. ค่ายารักษาโรค (ถ้ามี) บาท
 4. ค่าที่พัก บาท/คน/วัน
 5. ค่าของที่ระลึกและของฝาก บาท
 6. อื่นๆ(ไปรษณียบัตร) บาท
 7. ค่าใช้จ่ายจากการบริการและเช่าอุปกรณ์ประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด
 - ตกปลา..... บาท
 - ดำน้ำ..... บาท
 - สกู๊ตเตอร์/วินเชิร์ฟ บาท
- รวมค่าใช้นอกเหนือจากการเดินทางทั้งสิ้น บาท
- รวมค่าใช้จ่ายในการมาท่องเที่ยวครั้งนี้ทั้งสิ้น บาท

3.3 รวมระยะเวลาในการมาท่องเที่ยวในครั้งนี้

- ระยะเวลาในการเดินทางไป – กลับ ชั่วโมง
 - ระยะเวลาในการท่องเที่ยว..... ชั่วโมง/วัน
- รวมระยะเวลาในการท่องเที่ยวครั้งนี้ทั้งสิ้น ชั่วโมง/วัน
- และท่านขึ้นเกาะที่หาด/อ่าว

ส่วนที่ 4 รูปแบบการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว ความคิดเห็นทั่วไป และข้อเสนอแนะ

4.1 ในปัจจุบัน แหล่งพักผ่อนหย่อนใจบนเกาะเสม็ดมีสภาพเสื่อมโทรมลง เนื่องจากการเข้ามาท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า – หมู่เกาะเสม็ด มีปริมาณนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ดังนั้น เจ้าหน้าที่จึงจำเป็นต้องมีการดูแลและฟื้นฟูสภาพพื้นที่ไม่ให้เสื่อมโทรมเพื่อให้คงอยู่และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพดีต่อไป ซึ่งจำเป็นต้องใช้ค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งในการดูแลและฟื้นฟูสภาพพื้นที่นี้ และในการเก็บค่าผ่านประตูเข้ามาท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด

- ท่านยินดีที่จะจ่ายค่าผ่านประตู บาท/ครั้ง
เพราะ
- ท่านไม่ยินดีที่จะจ่ายค่าผ่านประตู
เพราะ

4.2 การมาเที่ยวเกาะเสม็ดในครั้งนี้ ท่านมาทำกิจกรรมอะไรบ้างและที่บริเวณไหนของเกาะ
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เล่นน้ำ ที่.....	☐ ดำน้ำดูปะการัง ที่
☐ เล่นสกีโต้คลื่น ที่	☐ เดินเล่น ที่
☐ เล่นวินเซิร์ฟ ที่	☐ ปีนเขา ที่
☐ ถ่ายรูป ที่	☐ อื่นๆ ที่
☐ วิ่ง จ็อกกิ้ง ที่	

4.3 การเดินทางมาเที่ยวในครั้งนี้ นอกจากที่เกาะเสม็ดแล้ว ท่านได้แวะ/จะแวะเที่ยวที่ใดก่อนเดินทางกลับหรือไม่

- แวะเที่ยว ที่ และจะแวะเที่ยวที่
- ไม่แวะเที่ยว ไม่แน่ใจ

4.4 ท่านมีความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกบนเกาะเสม็ด ด้านต่อไปนี้อย่างไร
(กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในระดับคะแนนที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน)

สิ่งอำนวยความสะดวก	ความสะดวก			ความสะอาด			ความปลอดภัย		
	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1.) ศาลาที่พัก									
2.) ทางเดิน/ถนน									
3.) ห้องน้ำ									
4.) ที่จอดรถ									
5.) ถังขยะ									

4.5 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ด และความต้องการในอนาคต (กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ เพื่อให้คะแนนตามระดับความคิดเห็นของท่าน)

ข้อเสนอแนะและความต้องการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด ไม่ต้องการ
1.) ต้องการให้ปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอีก เช่น การห้ามปลูกสร้างเพิงร้านค้าซึ่งบดบังทัศนียภาพที่สวยงาม					
2.) ต้องการให้พื้นที่ป่าอนุรักษ์ของอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้าฯ คงอยู่ในสภาพปัจจุบันตลอดไป					
3.) ต้องการให้มีการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติเขตบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ดให้ดีขึ้นกว่าปัจจุบัน เช่น มีการปลูกป่าเพิ่มมากขึ้น การปิดเกาะชั่วคราว เป็นต้น					
4.) ต้องการให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าและสัตว์น้ำ และเป็นแหล่ง					

 อนุรักษ์สัตว์น้ำที่สำคัญของประเทศ

ข้อเสนอแนะ และความต้องการ	ระดับความคิดเห็น					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ต้องการ
5.) ต้องการให้มีการให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติมากขึ้น เช่น ป้ายสื่อความหมาย เอกสารเผยแพร่ นิทรรศการ และศูนย์บริการนักท่องเที่ยวขนาดย่อม เป็นต้น						
6.) ต้องการให้มีการดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวให้มากขึ้น						
7.) ต้องการให้มีการรักษาความสะอาดภายในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น มีถังขยะเพิ่มขึ้นในบางจุดมีการกำจัดขยะที่ถูกต้องวิธี และมีการเก็บขนขยะที่เต็มถังแล้ว เป็นต้น						
8.) ต้องการให้มีสินค้าพื้นเมือง ร้านขายของที่ระลึก ร้านขายอาหารเพิ่มมากขึ้น						
9.) ต้องการความสงบ คิดว่าความเจริญบนเกาะมีมากเกินไป เช่น ดิสโก้เทคบาร์ เป็นต้น						
10.) ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้น ไปรกระระนู						
11.) ความต้องการและข้อเสนอแนะ อื่นๆ ไปรกระระนู						

4.6 ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับข้อเสนอเพื่อรักษาพื้นที่ให้คงอยู่ต่อไป ดังรายการต่อไปนี้

1. การปิดเกาะชั่วคราว เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....

2. ห้ามนำรถยนต์ขึ้นไปใช้บนเกาะ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....

3. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

4.7 ท่านคิดว่าตัวท่านจะกลับมาพักผ่อนหย่อนใจที่เกาะเสม็ด อีกหรือไม่

1. คิดว่าจะมาอีก เพราะ.....

2. คิดว่าจะไม่มาอีก เพราะ.....

4.8 ข้อเสนอแนะอื่นๆ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ที่ท่านกรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถาม
ผู้วิจัย

จุดที่เก็บข้อมูล.....

วันที่เก็บข้อมูล.....

ผู้เก็บข้อมูล.....